CE ESTE FILOSOFIA?

Radu Lucian Alexandru

Colecţia
Repetare şi Întâmplare

Ce este filosofia?

E-mail: radu.lucian.alexandru@gmail.com
Web page: radu-lucian-alexandru.blogspot.ro
Ilustraţia copertei: Radu Lucian Alexandru

Alba Iulia
2016

Ce este filosofia?

Personaje: *Ion, Ioana, Mihai, Laura, Gheorghe, Viorel (organizatorul taberei), soţia lui Aurelia şi băieţelul lor Relucu.*
Costume: *ţinute de vacanţă...*
Decor: *Tabără de filosofie. Pădure, iarbă, luminiş. Sunete din natură. În dreapta, corturi – primul al familiei organizatorului, apoi corturile participanţilor. În mijloc, două măsuţe cu scaune aferente...*

I. Filosofia este...

1. Trezire

(Viorel iese voios din cort, face câteva exerciţii de înviorare, după care, cu o lingură şi o oală scoase din cort, începe să facă gălăgie, ca să trezească trupa...)

Viorel (cu voce puternică): Scularea filosofilor!... Treziţi-vă fraţi gânditori!... Fiinţe cugetătoare întru filosofie deschideţi ochii şi reflectaţi la viaţă!... Nu mai dormiţi şi treziţi-vă conştiinţa!... Vremea somnului a trecut!... E timpul să vă deşteptaţi!... Treziţi-vă!... A început o nouă zi pentru filosofie!

Aurelia (ieşind din cort nervoasă): Nu mai zbiera măi zăpăcitule, că ne-am trezit!

Viorel: Credeţi voi că v-aţi trezit!... În fapt voi încă dormiţi! – Treziţi-vă!... Treziţi-vă şi filosofaţi!... Treziţi-vă spre filosofie! *(Bate în continuare în oală...)*

Relucu (somnoros, iese împleticit şi o trage pe mama sa de mână): Mamă! Mamă!

Aurelia: Ce e puiu' mami?

Relucu: Mamă... Ce e aceea „filosofie”?... De ce s-a speriat tati?

Aurelia (către Viorel): Mai taci mă nebunule, că uite: ai trezit copilul!...

Aurelia (către copil): Nu te speria mamă! Filosofia nu e pentru copii! Du-te înapoi în cort şi te culcă!

Relucu: Dar mami... Dacă filosofia nu e pentru copii, de ce m-a trezit tati?

Aurelia: De nebun ce e, de aia!... Haide puişor şi te culcă aici lângă cort, dacă nu mai vrei înăuntru...

(Copilul se întinde pe o saltea şi dă să adoarmă. Aurelia se aşează pe un scaun şi se uită cu grijă spre copilaş...)

(O parte din participanţi (Mihai, Laura şi Gheorghe) ies de prin corturi uşor dezorientaţi...)

Viorel (către participanţi): Bună dimineaţa trupă! Hai, cu toţii, treceţi la exerciţii de înviorare!... Sunt foarte bune pentru corp şi minte!...

Gheorghe (căscând): Bună Viorel...

Laura (căscând): Bună dimineaţa...

Viorel: Haideţi!... Hai să ne punem fiinţa în mişcare!...

(Viorel indică prin semne celor care s-au trezit să i se alăture în a face câteva exerciţii de înviorare – ceea ce şi fac, nu însă cu prea mare entuziasm...)

Viorel (după ce fac câteva exerciţii): Ajunge fraţilor cu gimnastica pentru trup! Să trecem acum la înviorarea minţii!... V-aţi trezit cu toţii?

Laura (căscând): După câte văd, Ion şi Ioana încă nu au ieşit din cort...

Viorel: Aha! Nu prinde trezirea de ei prea uşor!... Trebuie atunci să insistăm. Cine nu vrea să filosofeze de bună voie va filosofa forţat... Aşa e viaţa! Aşa e şi în tabăra noastră de filosofie!

(Viorel le face semne şi le şopteşte să pună şi ei mâna pe ceva oale/ obiecte şi să se apropie de unul din corturi, apoi încep deodată să facă gălăgie cu toţii, stând în jurul cortului celor adormiţi...)

Viorel (după ce zgomotul încetează, pe un ton oficial): Treziţi-vă fraţi adormiţi!... Deschideţi ochii! Ciuliţi urechile! Căscaţi gura!... Şi hai: ieşiţi la aer! Mişcaţi-vă existenţa şi vă treziţi raţiunea!...

Gheorghe: Scularea, bă! Scularea, fă! Scularea, mă!...

Laura (fără vlagă, uşor adormită): Haai... haai... Hai fraţilor, hai!... (*Căscând:*) Suuus!... Suus!!!... Haaai... Hai suus!...

Mihai (cu putere, ritmat, fără grabă): Treziţi-vă!... Sculaţi-vă!... Ridicaţi-vă!... Lăsaţi visele! E timpul să vegheaţi!

Viorel: Treziţi-vă spre filosofie!

Relucu (ridicându-se de pe saltea): Mami! Mami!...

Aurelia: Ce e dragu' mami?

Relucu (somnoros): Mami... Ce e filosofia?

Aurelia (nervoasă): Nebunia din capul lu' taică-tu! Că i-am zis să nu mai zbiere, da' el ce ştie? – Doar filosofie!... Filosofie în sus, filosofie în jos... Doar atâta îl duce capu'!...

(Privind în direcţia soţului îşi flutură mâna în dreptul tâmplei indicându-i acestuia că îl consideră dus cu pluta...)

Relucu: Dar mami, de ce se face atâta gălăgie când oamenii filosofează? (*Căscând:*) Nu pot şi ei să filosofeze în linişte?...

Aurelia: Lasă mamă şi nu îţi mai bate tu capul cu problemele filosofiei, că eşti prea mic să pricepi acum ce e filosofia! Haide, mai bine, să mergem până la râu, să te speli pe faţă!...

(Relucu şi Aurelia ies prin stânga.)

Viorel (către cei treziţi): Haideţi să mai facem nişte gimnastică!... *(Se îndepărtează de cortul adormiţilor şi încep să facă câteva mişcări de înviorare...)*

2. Timpul

(*Ion şi Ioana ies din cort şi, întinzându-şi oasele, cască nedumeriţi...)*

Ion: Ce e bre cu gălăgia asta?... Cine s-a trezit? Şi de ce?

Gheorghe (apropiindu-se de Ion): Noi ne-am trezit, bădiţă! Nu se vede?

Ion: Ba se vede! Da' eu întreb: de ce?... Nu e cam devreme?... Şi de unde atâta grabă? Că doar avem toată ziulica la dispoziţie să filosofăm!... Şi apoi aseară, până târziu, în jurul focului de tabără, ce am făcut?!

Gheorghe: Am filosofat, evident!

Ion: Păi vezi?! Tot filosofăm, una-întruna... *(Mai încet, către Gheorghe:)* Ar putea şi Viorel să ne lase mai moale, că totuşi filosofia nu e bufet să stai toată ziua în ea!...

Ion (către Viorel): Bună dimineaţa maestre! Ce trezire încântătoare ne-aţi mai făcut azi! O vom ţine minte pentru posteritate!

Viorel: Bună trezire, stimabililor! Haideţi şi voi la un pic de gimnastică... (*În timp ce face nişte mişcări de înviorare, în principal cu mâinile:*) Că apoi ne luăm pe stomacul gol... *(căscă cu elan)* filosofia de dimineaţă... în cadrul unei mini-conferinţe... filosofice... de... înviorare!... Vom dezbate tema:... Ce este... filosofia?

Gheorghe: Iară?! Păi aseară ce am făcut?

Viorel (oprindu-se din a face exerciţii...): Iară Gheorghe, iară! Că asta face filosofia mai întâi de toate – se chestionează sceptică pe ea însăşi!

Mihai: Nu putem discuta despre altceva?

Viorel: Propui ceva anume, Mihai?

Mihai: Da – haideţi să discutăm despre... despre... Despre ce... să discutăm noi aşa de dimineaţă?... (Că mie îmi stă mintea doar la mâncare!...)

Ioana: Am putem discuta despre mâncare... Da!... despre procesul ontologic specific asimilării hranei în fiinţă la ceasul soarelui răsare peste a noastră dorinţă... Dar poate ar fi mai bine, dacă am uita puţin de mâncare şi dorinţă şi ne-am limita la a contempla puţin timpul prezent... pentru a sorbi în noi puţină linişte... după gălăgia de adineauri...

Viorel: Bine dragilor – despre timp vreţi să discutăm, despre timp vom discuta!... Staţi jos să reflectăm! Sau dacă unii reflectaţi mai bine în picioare, rămâneţi în picioare! – Fiecare să se aşeze sau să se mişte cum crede el că se simte mai bine!

Ioana: Putem sta şi în cap?

Viorel: Puteţi! Dar nu ştiu la ce vă foloseşte!

Ioana: Atunci mai bine să stăm în fund!...

Viorel: Că bine zici! *(Se aşează cu toţii pe scaunele de vacanţă.)*

Ion: Haide maestre... spune-ne atunci ceva despre timp – pe stomacul gol, dacă zici matale că astfel prindem filosofie mai bine!... Dar... te rog... mai încet şi cu dulceaţă în glas, că, după trezirea pe care ne-ai făcut-o azi, urechile noastre sunt un pic mai sensibile!...

Viorel (pregătindu-se să-şi înceapă discursul): Hm, hm... *(Îşi drege glasul şi îşi aranjează ţinuta...)* Ascultaţi deci!...

3. Explicaţii întrerupte

Relucu (strigând): Tati! Tati! (*Copilul intră în fugă pe scenă.)*

Viorel: Da tati!... Care e baiul?

Relucu: Tati... Ce e filosofia?

Viorel: Vedeţi cine ştie ce trebuie să întrebe?... Vă face de ruşine un copil! Doar v-am spus că trebuie să lămurim problema filosofiei mai întâi – şi un copil de zece ani ştie asta!

Viorel (către Relucu): Du-te tată de aici, du-te la mami şi întreab-o pe ea, că eu am treabă acum!...

(Aurelia a intrat pe scenă în urma lui Relucu, a mers la cort şi, fără să intre de tot în el, acum căuta ceva prin interiorul lui.)

Relucu (schimonosindu-se): Dar tati, mami zice că nu poate să-mi spună, că sunt prea mic şi că nu pricep... şi nu vrea să-mi spună!...

Viorel: Aşa deci... Nu vrea să-ţi spună... Bine, atunci lasă că îţi spun eu. Stai aici jos lângă tati, ca să vă explic la toţi ce e filosofia... Aşadar, fraţilor, filosofia este...

Aurelia (apropiindu-se de Viorel cu o plasă în mână): Iarăşi umpli mintea copilului cu prostii? Vrei să-mi facă pe urmă capul calendar? Să mă tot întrebe despre cuvintele voastre filosofice – de mă strică de cap toată ziua?!...

Aurelia (către Relucu): Hai mamă de aici!... Hai să mergem din nou pe malul râului, să îţi dau ceva bun de mâncare. Lasă-l pe taică-tu, că, oricum, el nu te învaţă decât prostii!...

(Aurelia iese cu Relucu de pe scenă.)

Viorel (mâhnit de reacţia Aureliei, ridicându-se de pe scaun): Ştiţi ce? Mi-o cam întrerupt nevasta cheful de filosofare. Haideţi să

mergem şi noi până la râu, să vă înviorați şi să vă treziți pe deplin, că am impresia că încă sunteţi cam somnoroşi şi, prin urmare, nu vă prea stă capul la filosofie... Iar cei care sunteţi mai flămânzi puteți să vă luați cu voi ceva gustări potrivite pentru micul dejun... să mâncăm ceva pe malul râului...

(Cu excepţia lui Ion, se ridică cu toţii de pe scaune şi îşi iau de prin corturi ceva de-ale gurii...)

Viorel (în timp ce păşeşte spre ieşire): Haideţi fraţilor!... Să mergem să ne trezim!... Să ne înviorăm minţile şi să le deşteptăm pe deplin... spre filosofie!

(Viorel, Gheorghe, Mihai şi Laura ies de pe scenă prin stânga.)

4. Ce...?

(Ion rămâne îngândurat, aşezat pe scaun lângă o măsuţă de vacanţă. Ioana pleacă cu ceilalţi, să meargă la râu, dar când să iasă de pe scenă, privind înapoi, îl vede pe Ion şi se întoarce încet spre el. Când ajunge lângă el, îl întreabă:)

Ioana: Ce faci Ioane, nu vii?

Ion (după o mică ezitare, cuprins în gânduri): Ioana!

Ioana: Da?!

Ion: Ioana... Vreau să te întreb ceva!

Ioana: Ce?

Ion: Exact asta vreau să te întreb: ce?

Ioana: Ce?!

Ion: Da!... Ceee?...

Ioana: Daa?!...

Ion: Tu Ioana, ceee... ?

Ioana: Da mă Ioane, zi odată!...

Ion: Auzi tu Ioana... ceee??...

Ioana: Ce „ce”, mă Ioane?! Hai nu mă mai fierbe... şi zi odată ce... ai de zis!

Ion (după o mică pauză): Cum adică „Ce „ce”?” tu Ioana?!

Ioana: Păi aşa cum auzi: ce este cu „ceee?”...?

Ion: Adică mă întrebi „Ce este?”?

Ioana (aşezându-se pe un scaun lângă Ion): Exact: Ce este cu acest „ce”?

Ion: Hm, deci „Ce”, adică el... „Ce este?”, adică tot el?

Ioana: Nu domnule: „Ce este cu „ce”?”... Adică, ce întrebare voiai să-mi pui, care începea cu „ce”?

Ion: A... Deci pe tine nu te interesează ce anume este, aşa în general, adică ce anume are fiinţă, ci doar ce este „ce”, adică el în particular... Şi nici măcar el, ci doar o anumită specie a lui, adică ce este acel lucru despre care eu voiam să te întreb ce este cu el...

Ioana: Exact... eşti pe drumul cel bun!...

Ion: Tu vrei deci să ştii ce întrebare anume mă frământă pe mine, care începe cu „ce" şi, mai ales, cu „ce este"...

Ioana: Ei... Nu vreau să ştiu neapărat!... Dar dacă tot ai adus vorba, acum poţi să-mi spui, dacă nu te deranjează, că văd că te cam codeşti, că eziţi chiar... O fi vreo problemă personală... Foarte bine... Dacă e prea delicată problema, poţi să o amâni pe altă dată, că nu mă supăr...

Ion: Dar de ce să te superi? Eu voiam doar să te întreb ceva simplu...

Ioana: Anume?

Ion: Anume, cee esteee... Deci ce este....

Ioana: Aşa...

Ion: Ce este...

Ioana: Da....

Ion: Iaca îţi spun, dacă eşti curioasă!...

Ioana: Cine? Eu?

Ion: Da, tu! Nu eşti curioasă?

Ioana: Bine, recunosc, te rog să-mi spui „Ce este..."

Ion: Ce-i cu tine?

Ioana: Cu mine?

Ion: Da: ce este cu tine?

Ioana: Ce să fie? Nu-i nimic...

Ion: Nimic?

Ioana: Păi nu!... Nu-i nimic!... E.. ceva!... Dar în rest sunt ok...

Ion: Ce anume?

Ioana: Sunt curioasă!

Ion: Eşti curioasă?

Ioana: Da. Sunt curioasă să aflu ceee... Ce-i cu tine?

Ion: Cu mine?

Ioana: Dar cu cine? Mai vezi pe cineva pe aici?

Ion: Ce să fie Ioana? Nu-i nimic...

Ioana: Nimic?

Ion: Nimic...

Ioana: Şi atunci ce e cu povestea aceasta cu „ce"?

Ion: A, nimic... Voiam doar să-ţi pun o întrebare.

Ioana: Ce... întrebare?

Ion: Dar nu ştiu dacă poţi tu să-mi răspunzi...

Ioana: Hai, încearcă-mă!

Ion: Bine... „Ce este filosofia?"

Ioana (după o mică pauză): Ce filosofie?

Ion: Păi filosofia!

Ioana: ... Care filosofie?

Ion: Toată filosofia!

Ioana: Toată?

Ion: Toată!

Ioana: Ascultă Ioane, tu ai ceva cu mine? Te-am supărat cu ceva?

Ion: Nu! Dar de ce întrebi?

Ioana: Păi dacă nu te-am supărat cu nimic, de ce vrei tu să ştii toată filosofia?

Ion: Ce filosofie?... La ce te referi? Este vreo filosofie... de care eu nu am cunoştinţă şi despre care tu vrei să-mi povesteşti mai multe?

Ioana: Ă... Nu! Nu cred!... A, ba da: ar fi una!

Ion: Care?

Ioana: Filosofia întrebării...

Ion: Interesant... Are şi filosofia o întrebare?... Pardon: am vrut să zic: are şi întrebarea o filosofie a ei?

Ioana: Are... Cum să nu aibă? Şi încă ce filosofie! – Una dintre cele mai interesante!

Ion: Ia-auzi! Şi ce e aşa de interesant la această filosofie?

Ioana: Totul!

Ion: Totul?

Ioana: Totul!

Ion: Ia ascultă Ioana!... Tu ai ceva cu mine? Te-am deranjat cu ceva?

Ioana: Nu! Dar de ce întrebi?

Ion: Păi, tu chiar crezi că există o filosofie la care totul să fie interesant?

Ioana: Da!

Ion: Care e acea filosofie?

Ioana: Eu... Eu sunt!... Sau nu mă găseşti interesantă?

Ion: ... Ba da!... Te găsesc foarte interesantă!...

Ioana: Normal! Aşa şi trebuie: la mine totul este interesant, deoarece pentru mine totul este interesant!

Ion: Totul?

Ioana: E... Nu am vrut să zic asta... Mai presus de toate tu eşti cel care mă interesează... Dar, dincolo de asta, totul mă interesează!

Ion: Normal... Cine a mai văzut femeie pe care să nu o intereseze totul?... Dar, acum şi aici, ce găseşti tu aşa de interesant la filosofia întrebării?

Ioana: Te găsesc pe tine!

Ion: Pe mine?

Ioana: Da, pe tine: nu voiai tu să-mi pui o întrebare?

Ion: Ba da... Dar, dacă tot am ajuns la filosofia întrebării, vreau acum să-ţi pun o altă întrebare: tu eşti interesată de mine sau de întrebările pe care eu ţi le ridic în conştiinţă?... Ce-i mai important pentru tine: eu?... Sau... întrebarea mea?

Ioana: Ai şi tu... o întrebare?

Ion: Am, cum să nu am?... Chiar mai multe!

Ioana: Mai multe?... Te-ai încurcat cu mai multe întrebări deodată?

Ion: Da!

Ioana: Hi!... Cum se poate aşa ceva?

Ion: Se poate Ioana!... Ce-ţi veni?...

Ioana: Ce să-mi vină?... Mi-a venit... o întrebare!

Ion: Ce întrebare?... De fapt, lasă... Lasă deocamdată deoparte întrebarea ta şi răspunde la întrebarea mea: ce-i mai important pentru tine: fiinţa? (De exemplu, fiinţa mea...) Sau... întrebarea? (De exemplu, întrebarea mea...)

Ioana: Ai şi tu... o Întrebare?

Ion: Am! Vrei să ţi-o arăt?

Ioana: Vreau... dar nu acum, mai încolo!... Că acum vreau să-ţi răspund la întrebarea precedentă!

Ion: Răspunde!

Ioana: Vai, ce greu îi!... De ce mă pui la o astfel de încercare? De ce vrei tu să aleg între fiinţă şi întrebare? Mie îmi plac amândouă!

Ion: Deci îţi sunt plăcute şi fiinţa mea, şi întrebările mele?

Ioana: Câteodată...

Ion: Numai câteodată?

Ioana: Nu... Adică... tot timpul... găsesc plăcere în tine, dar câteodată mă enervează... întrebările tale!

Ion: Da?

Ioana: Nu! Adică... nu mă enervează chiar aşa de tare... dar câteodată da...

Ion: Aşa deci... Prin urmare, nu-ţi plac întrebările mele...

Ioana: Ba nu!... Să ştii că unele îmi plac!

Ion: Ca de exemplu?

Ioana: Ă... ca de exemplu... „Ioana... mă iubeşti la fel de mult pe cât te iubesc eu?”

Ion: Interesant... Când te-am întrebat asta?

Ioana: Nu m-ai întrebat?

Ion: Ă... nu ştiu... Adică... probabil... că te-am întrebat... Nu?

Ioana: Nu!... Nu m-ai întrebat!

Ion: Şi... vrei să... te întreb acum?

Ioana: Nu m-aş supăra!

Ion: Ă... ok!... Dar nu vrei să te întreb altădată? Că mi se pare că acum discutam despre alte întrebări... şi să nu ne încurcăm în prea multe întrebări...

Ioana: Deci nu mă iubeşti!

Ion: Vai! Da' cum poţi crede aşa ceva?... Eu poate te iubesc chiar mai mult decât mă iubeşti tu pe mine!

Ioana: Nu!... Nu se poate!... Iubirea mea pentru tine e mult mai mare decât iubirea ta pentru mine!

Ion: Nu!... Nu se poate! Iubirea mea pentru tine e mult mai mare decât iubirea ta pentru mine!

Ioana: Deci nu mă iubeşti!

Ion: Ba da! Ai dreptate: iubirea ta e mult mai mare... clar!

Ioana: Păi vezi? Trebuie să-ţi ştii locul în iubire, înţelegi?... Femeia trebuie să iubească mai mult, că aşa e ea făcută... Iar bărbatul trebuie să respecte această ierarhie naturală care există în iubire...

Ion: Desigur iubi... Ai dreptate!... Nu ştiu ce m-a apucat să te iubesc mai mult decât mă iubeşti tu pe mine! Îmi cer scuze! Nu se va mai repeta!...

Ioana: Aşa te vreau! Bravo!

Ion: Bun! Acum, dacă ne-am lămurit care din noi iubeşte mai mult, putem reveni la întrebările noastre?

Ioana: Te rog!

Ion: Deci... Vreau să-ţi pun o întrebare!

Ioana: Altă întrebare?

Ion: Nu... Aceeaşi întrebare, dar altfel întrebată...

Ioana: Zi!

Ion: Hm, hm... Ce înţelegi tu mai exact prin... filosofia întrebării?

Ioana: Totul!

Ion: Totul?

Ioana: Da, totul! Filosofia întrebării are ca obiect de studiu tot ceea ce există şi poate fi legat de o întrebare... adică, totul!

Filosofia întrebării este ramura cea mai importantă a filosofiei... Dacă nu vrei să-ţi pui o întrebare, nu poţi primi un răspuns... Şi dacă nu ştii cum să te întrebi, dacă nu ştii să insişti, dacă nu ştii să cauţi, răspunsul nu vine la tine...

Ion: Sunt de acord! Ba eu susţin chiar mai mult... Anume, că nu există filosofie fără întrebare şi întrebare fără filosofie! Chiar la asta meditam... Şi ştii ce voiam eu să te întreb?

Ioana: Ce?

Ion: Ce este filosofia?

Ioana: Care filosofie?

Ion: Filosofia... toată filosofia!

Ioana: Prin urmare: „Ce este toată filosofia?”

Ion: Da!

Ioana: Da, ce?

Ion: Da – adică ea toată – ce este?

Ioana: ... Păi... este filosofie!

Ion: Nu este „Ce?”?

Ioana: Ce fel de „Ce”?

Ion: Cum „Ce fel de „Ce”?”?!... „Ce”!... „Ce?” – simplu, necomplicat, în toată frumuseţea lui de... „ce?”!

Ioana: ... A!... Atunci este şi „Ce?”!

Ion: Doar „Ce?”?
Ioana: Nu! E mai mult de atât!
Ion: Anume?
Ioana: Anume, de exemplu, cine?, unde?, când?, cum?, cât?, de ce?... Sau, de exemplu, „Ce este?”!
Ion: Ce fel de „Ce este?”?
Ioana: Cum ce fel de „Ce este?”?
Ion: Păi da: – Ce?
Ioana: Ea!... Ce anume este ea!?
Ion: Care ea?...
Ioana: Ea... eu... una!
Ion: Ea? Tu? Una?... Care ea? Femeia?
Ioana: Şi ea!... Dar nu ea!...
Ion: Dar cine?
Ioana: Ea!... Ştii tu cine!
Ion: Ştiu?
Ioana: Sigur ştii!
Ion: Cine?
Ioana: Ce?
Ion: Cine?
Ioana: Cum?!
Ion: Cine??
Ioana: De ce?
Ion: Nu de ce!! Cine?!
Ioana: Unde?
Ion: Nu unde! Cine?... Cine este ea?... Ea!
Ioana: Nu e „ce”? Adică, ce anume este ea?
Ion: Cine?
Ioana: Filosofia, Ioane!... Filosofia...
Ion: Filosofia?...
Ioana: Da, desigur... filosofia: Ce este filosofia?...
Ion: Aha... Păi, de exemplu: „Ce este filosofia?”
Ioana: Hm... Ţi-am mai răspuns la întrebarea asta!
Ion: Dar nu era o întrebare. Era un răspuns: răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?” este întrebarea „Ce este filosofia?”!
Ioana: Deci după tine „filosofia” se defineşte ca identitate prin întrebarea „Ce este filosofia?”?
Ion: Da! Filosofia este „Ce este filosofia?”...
Ioana: Şi ce este filosofia?

5. Ce-i filosofia?

Ion: Filosofia, de cele mai multe ori, este acea realitate care se întreabă cine este ea!

Ioana: Şi cine este ea?

Ion: Dar tu cine eşti?

Ioana: Eu sunt... cea care acum te întreabă pe tine: „Cine eşti tu?”...

Ion (după o clipă de tăcere): Când eu mă întreb „Cine sunt eu?”, atunci sunt filosofia în acţiune!

Ioana: Da... Exact asta zicem şi eu când ţi-am răspuns mai devreme la întrebarea „Ce este filosofia?”...

Ion: Chiar?... Şi ce ai răspuns?

Ioana: Am zis că „filosofia este filosofie”!

Ion: Aha... înţeleg: şi eu sunt eu, şi tu eşti tu, şi ei sunt ei, şi este este este, şi ce este ce, şi filosofia este filosofie...! *(Zâmbind cu subînţeles:)* Da... înţeleg!...

Ioana: Ce rânjeşti acolo? Nu e aşa?

Ion: Ba da! Cum nu? Ea este ceea ce este, că doar nu o fi ceea ce nu este... Dar problema este: „Ce este?”

Ioana: „Ce este?”... La ce te referi când întrebi „Ce este?”?

Ion: La ceea ce este!

Ioana: Şi ce este?

Ion: Păi asta întrebam şi eu!

Ioana: Dar asta e simplu: eu sunt, tu eşti, el este...

Ion: Ce?... Ce este?

Ioana: Existenţă... realitate... fenomen... subiect... viaţă... mişcare... întrebare...

Ion: Nu e şi filosofie?

Ioana: Ba este! Eu sunt... şi sunt filosofie! Tu eşti... şi eşti întrebare! Noi suntem... şi suntem filosofia întrebării!

Ion: A!... Filosofia întrebării! Acum înţeleg: întrebarea mea cu filosofia ta se unesc spre mişcare şi ceea ce rezultă e „filosofia întrebării”!...

Ioana: Stai puţin, că nu ştiu ce ai înţeles tu... Poate nu ai înţeles bine... Mai zi odată!

Ion: Dar e evident iubi: întrebarea bărbatului interacţionând în mod direct cu filosofia femeii duce la manifestarea spontană a unei mişcări ritmice pe care o putem numi „filosofia întrebării”!

Ioana: Nu înţeleg!

Ion: Adevărul e că nu se poate explica!... Trebuie să vezi tu cu ochii tăi întrebarea... şi, mai ales, să o simţi cum lucrează, în interiorul filosofiei tale, prin mişcare repetată...

Ioana: Adică... să simt... întrebarea... în interiorul... filosofiei mele?...

Ion: Da!

Ioana: Parcă văd unde baţi!... Dar e şi normal: filosofia mea e filosofia întrebării... şi ce ar putea să se zbată în ea decât o întrebare? Şi ce mai întrebare!... O mare întrebare! Una profundă, adâncă, intimă!

Ion: Exact!

Ioana: Stai puţin! Tu ce-ai înţeles?... Sper că nu ai înţeles că eu mă refeream la... filosofia... întrebării!

Ion (râzând): Ba da! Trebuia să înţeleg altceva?

Ioana (râzând şi ea): Nu! Adică da!... Eu vorbeam de filosofia întrebării şi tu văd că ai înţeles că... eu vorbeam de... „filosofia întrebării”!...

Ion (zâmbind): Normal, despre ce altceva să vorbeşti? – Filosofie plăcută spre trăire... întrebare dulce spre simţire... Întrebare adâncită spre unitate, filosofie chemată de iubire spre patimi înfocate!...

Ioana: Da!... E foarte profundă „filosofia” asta... dar nu eşti reducţionist?

Ion: Ba da... Mie îmi place să reduc totul la o simplă problemă de filosofie!

Ioana: Ce problemă?... Cine sunt eu?

Ion: E şi asta o problemă... dar nu... Alta e problema!...

Ioana: Care?... Ce este iubirea?

Ion: Şi asta e o problemă, într-adevăr... Dar nu... Problema la care se reduce „filosofia” este „Ce este filosofia?”!

Ioana: Nu sunt de acord! Nu poţi reduce filosofia la o întrebare!

Ion: Nu?

Ioana: Nu... Adică nu cred că o poţi reduce la o singură întrebare... Cum nu o poţi reduce nici la un singur răspuns!...

Ion: Ba o poţi reduce – şi, uneori, e chiar recomandată această reducere a tuturor întrebărilor la o singură întrebare... La fel cum, uneori, e recomandată şi reducerea tuturor răspunsurilor la un singur răspuns!... Tu eşti femeie şi trebuie să înţelegi acest impuls reducţionist, doar vrei să reduci toţi bărbaţii la unul singur – anume, la iubirea vieţii tale!... Ba chiar mai mult de atât: tu vrei ca bărbatul tău să reducă şi el toate femeile la o singură femeie: să te vadă doar pe tine şi pe nici o alta!... Tu să fii pentru el singura femeie din univers... şi el să fie pentru tine singurul bărbat din existenţă!

Ioana: Şi ce e rău în asta?

Ion: Rău? Nu e nici rău, nici bine... E aşa cum e... Totuşi bănuiesc că eşti conştientă de faptul că tu nu eşti singura femeie din univers şi că eu nu sunt singurul bărbat din existenţă!...

Ioana: Chiar?... Eu nu sunt singura ta femeie? Mai ai vreo alta?

Ion: Eu credeam că tu ştii răspunsul la această întrebare...
Ioana: Îl ştiu... Hai să trecem la altă întrebare!
Ion: La ce întrebare?
Ioana: Uite: spune-mi, de exemplu, ce este, pentru tine, femeia?
Ion: „Ce este femeia?”
Ioana: Da... Ce este femeia?
Ion: Ţi-am răspuns: femeia este „Ce este femeia?”...
Ioana: Femeia este o întrebare?
Ion: Dacă aş şti, te-aş mai întreba?
Ioana: Desigur... Poate că vrei să auzi ce răspuns dau eu acestei întrebări...
Ion: Ce răspuns dai? ... Pentru tine, ce este femeia?
Ioana: Femeia? Habar n-am!... Tu, de exemplu, ştii ce este bărbatul?... Sau ce este omul?... Sau ce este viaţa?...
Ion: Da, ştiu!
Ioana: Ce?
Ion: „Ce este filosofia?”
Ioana: Adică, femeia e filosofie, bărbatul e filosofie, omul e filosofie şi viaţa e filosofie?
Ion: Da!
Ioana: Ce fel de filosofie?
Ion: Filosofia care se identifică cu „Ce este filosofia?”...
Ioana: Care filosofie?... Filosofia care întreabă „Ce este filosofia?” sau aceea care răspunde „Ce este filosofia?”...
Ion: Ambele!...
Ioana: Vrei să ştii ce cred eu că este femeia, respectiv filosofia?
Ion: Vreau!
Ioana: Femeia este femeie şi filosofia este filosofie!
Ion: Haide Ioana – fii te rog serioasă! – Că doar eu te întreb serios!
Ioana: Ioane dragă – dar şi eu îţi răspund la fel de serios!
Ion: Ce?
Ioana: Iată-mă-s!...
Ion: Iată un răspuns! Şi celălalt?
Ioana: Iată-mă-s din nou!...
Ion: Ai dreptate: filosofia se vede prin tine!
Ioana: Păi vezi?!
Ion: Văd!
Ioana: Ce anume?
Ion: Văd... te văd... Dar nu pricep...
Ioana: Ce nu pricepi? „Ce este filosofia?”
Ion: Exact!
Ioana: Dar parcă ziceai că filosofia este „Ce este filosofia?”... Prin urmare, tu ştii răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?”...
Ion: Îl ştiu?

Ioana: Da! Răspunsul tău este „Ce este filosofia?”...
Ion: Şi ce este ea?...
Ioana: Acum vrei să ştii răspunsul meu la această întrebare?
Ion: Da!
Ioana: Dar eu ţi-am dat un răspuns... Ba chiar două: mai întâi, că ea este ea... şi apoi, că eu sunt ea...
Ion: Frumoase răspunsuri! Dar prin ele nu mi-ai răspuns!
Ioana: Ce?
Ion: Cine mi-a răspuns?... Şi de ce?...
Ioana: Bună întrebare!...
Ion: Nu-i la fel de bună precum întrebarea următoare...
Ioana: Ce este filosofia?
Ion: Da. – Ce este ea?
Ioana: Mai întâi, o să reiau răspunsul cu „filosofia este filosofie” şi o să adaug, apoi, că eu sunt eu, tu eşti tu, femeia este femeie, bărbatul este bărbat şi viaţa este viaţă...
Ion: E bun răspunsul, dar... Când zici că filosofia este filosofie, tu nu-mi spui ce este „filosofia” pe care tu o identifici cu filosofia!

Filosofia-răspuns rămâne, prin urmare, nedefinită şi, astfel, filosofia-întrebare rămâne, în esenţă, ori fără răspuns, ori tot o întrebare...

Ioana: Dar şi tu faci la fel: când zici că filosofia este „Ce este filosofia?”, tu nu-mi spui ce este filosofia pe care tu o identifici cu întrebarea „Ce este filosofia?”... Filosofia ta despre sinele filosofiei, în loc să fie un răspuns, rămâne tot o întrebare...
Ion: Nu cred! Filosofia mea răspunde la întrebarea „Ce este filosofia?” cu întrebarea „Ce este filosofia?”, iar această întrebare este unul din cele mai bune răspunsuri care se pot da întrebării „Ce este filosofia?”... Astfel, acest răspuns ne arată că filosofia este intim legată de interogaţie şi, mai ales, de interogaţia de sine – că ea este acea realitate care întreabă şi care se întreabă...
Ioana: Fără să primească niciodată răspuns?
Ion: Câteodată da!... Ea primeşte însă şi răspunsuri, doar că, de foarte multe ori, ele ridică, la rândul lor, noi întrebări...
Ioana: Adică tu vrei să zici, de exemplu, că formularea „filosofia este filosofie” cere o întrebare?
Ion: Da...
Ioana: Ce întrebare?
Ion: Filosofia ta cere întrebarea mea!
Ioana: De ce?
Ion: Ca să se realizeze esenţa filosofiei, care este...
Ioana: Filosofia întrebării?
Ion: Nu! Adică da... Şi asta! Dar aceasta era filosofia ta... A mea e alta...
Ioana: Care?

Ion: Filosofia filosofiei! Adică, filosofia care se întreabă ce este filosofia!... Filosofia care-şi pune, de exemplu, întrebarea următoare: filosofia este filosofie?

Ioana: Şi ce ai vrea să fie? Altceva?

Ion: Câteodată mi se pare că filosofia nu este filosofie... De multe ori, am impresia că anumite filosofii nu au aflat încă ce e aceea o întrebare sau un răspuns, că ele nu şi-au pus niciodată în mod serios problema aflării identităţii lor esenţiale şi a rostului lor fundamental...

Ioana: Din ce cauză?

Ion: Fiindcă există şi o filosofie fără filosofie – o filosofie a lipsei de filosofie, o filosofie din care lipseşte întrebarea „Ce este filosofia?" – una care nu cunoaşte răspunsul „Ce este filosofia?"...

Ioana: Deci e posibil ca filosofia să nu fie filosofie?

Ion: Nu, nu e posibil! Orice filosofie este filosofie, doar că nu orice filosofie este conştientă de sine!

Ioana: Atunci filosofia este filosofie?

Ion: Este şi nu este!... Eu te întreb, de exemplu, dacă nu cumva ea e mult mai mult sau mult mai puţin decât este?

Ioana: Nu! Nu e! Filosofia e exact atât cât este!

Ion: Eşti sigură?

Ioana: Foarte sigură!

Ion: Şi cât este filosofia?

Ioana: Cât ea însăşi!

Ion: Bine... am înţeles... la fel cât ea! Dar cât?

Ioana: În raport cu ce?

Ion: De exemplu, cu „este"!

Ioana: În raport cu „este" „filosofia" e cât „este" şi „este" e cât „filosofia", pentru că „filosofia este" şi „este" e „filosofia"!

Ion: Aha... deci nu vrei să defineşti nici „filosofia" şi nici „este"!

Ioana: Nu vreau! Te deranjează?

Ion: Nu mă deranjează! Dar nu vrei sau nu poţi?

Ioana: Nici nu vreau şi nici nu se poate!

Ion: De ce?

Ioana: De ce, ce?

Ion: De ce nu se poate?

Ioana: Pentru că toate definiţiile sunt şi parţiale, şi înguste, şi absurde...

Ion: De ce sunt absurde?

Ioana: Fiindcă limitează ceea ce nu poate fi limitat...

Ion: Anume?

Ioana: Anume pe „ce" la „este"; pe „este" la „filosofie"; pe „ce este" la „ce este filosofia?"; pe „ce este filosofia?" la un concept sau altul, la un fenomen sau altul, la un sistem sau altul... când nici una din realităţile fundamentale prin care se poate defini filosofia nu are margini precis delimitate...

Ion: Înţeleg... Haide atunci să mergem şi noi să ne înviorăm!... *(Se ridică de pe scaune şi pleacă amândoi spre marginea scenei. Însă după câţiva paşi Ion intervine din nou:)* Dar totuşi... să ştii că nu m-ai lămurit... Până la urmă... Ce este filosofia?

Ioana: Bine Ioane... Uite: de dragul tău, îţi răspund şi altfel: filosofia este ceea ce tu încă nu înţelegi!

Ion: Ce?

Ioana: Ce „Ce"?

Ion: Ce nu înţeleg?

Ioana: Ce este filosofia!...

Ion (se întoarce spre scaun): Ioana... ţi-am mai spus, filosofia este „Ce este filosofia?"!...

Ioana (îl urmează): Şi ce este filosofia?

Ion (după ce se aşează pe scaun): Fii atentă, că îţi repet: Filosofia este „Ce este filosofia?"...

Ioana: Filosofia este „Ce este filosofia?"?...

Ion: Da...

Ioana (se aşează şi ea pe scaun): Aşa... Şi ce este filosofia mă Ioane?

6. Viziune filosofică

Ion: ... Filosofia este... acea realitate care se defineşte prin întrebarea „Ce este filosofia?"

Ioana: Şi ce este filosofia?

Ion: Filosofia e... trăirea la care ajungi, dacă îţi pui întrebarea „Ce este filosofia?".

Ioana: Şi ce este ea?

Ion: Filosofia este existenţa care se manifestă prin tine atunci când te întrebi „Ce este filosofia?"...

Ioana: Ce este filosofia?

Ion: ... Uite Ioana... Filosofia... este un pod care face trecerea dinspre răspunsuri prejudecate spre întrebări nemăsurate...

Ioana: Un pod?

Ion: Da... Filosofia... este un tunel prin care poţi să înaintezi spre necunoscut sau prin care te poţi întoarce spre cunoscut...

Ioana: Un tunel?... Interesant!... Şi ce altceva mai e filosofia?

Ion: Filosofia e un copil care se joacă cu vorbele...

Ioana: Un copil care se joacă cu vorbele?

Ion: Da... Un copil care se joacă cu vorbele...

Ioana: Şi ce mai este filosofia?

Ion: Filosofia este o femeie tânără, frumoasă, atrăgătoare, care trece pe lângă tine pe stradă...

Ioana: O femeie tânără, zici...

Ion: Da...

Ioana: Bine... hai să trecem cu vederea acest răspuns... Şi ce mai e filosofia pentru tine, în afară de o femeie tânără după care îţi fug ochii pe stradă?

Ion: Filosofia este un cuplu de tineri îndrăgostiţi care se ţin de mână în timp ce se plimbă prin parc...

Ioana: Frumos... Filosofia se plimbă prin parc... Şi ce altceva mai e filosofia?

Ion: Filosofia e iubirea vieţii tale care te întreabă „Ce este filosofia?”...

Ioana: Şi ce este ea?

Ion: Filosofia e cerul acoperit de nori, aflaţi în mişcare, printre care pătrunde spre tine lumina divină a soarelui...

Ioana: În timp ce tu te întrebi „Ce este filosofia?” şi te uiţi după femeia cea tânără?...

Ion: Nu... Atunci mă uitam la cer!... După aceea am coborât privirea spre pământ şi am văzut o floare... Şi atunci mi-am zis că filosofia este o floare frumoasă pe care nu te înduri să o rupi, pentru că nu vrei să se ofilească...

Ioana: Deci ai avut o viziune?

Ion: Da!... Adică, mai bine zis, o înşiruire de priviri atente la lumea prin care îmi purtam paşii... Astfel, mai departe am observat o altă scenă de viaţă şi atunci mi-am zis că filosofia e un om îmbrăcat în negru care stă pe o bancă şi aşteaptă un autobuz...

Ioana: Şi pe urmă ai trecut mai departe...

Ion: Da... Şi mi-am zis, undeva mai încolo, că filosofia e o fotografie cu doi bătrâni ce stau pe două bănci, faţă în faţă, şi discută despre lume şi viaţă... Şi apoi am mers mai departe...

Ioana: Şi?

Ion: Şi eram puţin mai încolo când mi-am adus aminte de o imagine superbă ce o văzusem cu o jumătate de ceas înainte şi în acel moment m-am gândit că filosofia este un peşte colorat ce stă liniştit în apă, care nu se grăbeşte nicăieri şi care doar pluteşte calm, relaxat, meditativ în apa care îl susţine spre existenţă...

Ioana: Un peşte colorat?

Ion: Da!

Ioana: Şi ce făcea peştele colorat, în timp ce stătea el aşa relaxat?... Se uita după femei tinere şi frumoase care treceau pe lângă lacul lui?...

Ion: Era pe acolo şi o fată tânără şi frumoasă, chiar destul de atrăgătoare, dar nu cred că peştele s-a uitat după ea!...

Ioana: Nu s-a uitat?...

Ion: Nu!... Îşi vedea de treaba lui...

Ioana: Dar tu te-ai uitat?

Ion: Eu m-am uitat şi la peşte, şi la fată... Dar peştele era mult mai relaxat decât fata... aşa că m-a impresionat mai mult...

Ioana: Aşa deci... Şi apoi ai revenit din amintire în timpul şi spaţiul prezent şi întrebându-te în continuare „Ce este filosofia?” ai găsit un alt răspuns... Nu?

Ion: Da! Eram puţin mai încolo, mă plimbam şi eu relaxat pe o alee mărginită de tot felul de copaci... şi subit am realizat că filosofia... este pacea şi liniştea pe care o simţi în momentul când afli „Ce este filosofia?”...

7. Întrebarea care defineşte...

Ioana: Şi ce este filosofia?

Ion: Ce este poezia?

Ioana: Filosofia e o poezie?

Ion: Ce este arta?

Ioana: Filosofia este o artă?

Ion: Ce este literatura?

Ioana: Filosofia este literatură?

Ion: Ce este teatrul?

Ioana: Filosofia este teatru?

Ion: Ce este ştiinţa?

Ioana: Filosofia este ştiinţă?

Ion: Ce este vorbirea?

Ioana: Filosofia este vorbire?

Ion: Ce este cunoaşterea?

Ioana: Filosofia este cunoaştere?

Ion: Ce este fiinţa?

Ioana: Filosofia este fiinţă?

Ion: Ce este devenirea?

Ioana: Filosofia este devenire?

Ion: Ceea ce vreau eu să zic e că fiecare domeniu al culturii şi al vieţii are o întrebare fundamentală care îi defineşte identitatea... De exemplu, pentru poezie este „Ce este poezia?”, pentru literatură este „Ce este literatura?”, pentru teatru este „Ce este teatrul?” ş.a.m.d. În funcţie de răspunsurile pe care şi le dau acestor întrebări, poetul, scriitorul, dramaturgul ş.a.m.d. îşi creează identitatea lor culturală şi, apoi, în funcţie de acestă identitate asumată, se manifestă într-un fel anume şi nu în altul...

Poezia deci, în general, nu e poezia domnului X sau a domnului Y, a domnişoarei A sau a doamnei B, poezia specifică unui curent poetic sau altuia – acestea sunt doar manifestări particulare ale ei... La fel stă treaba şi cu literatura, cu teatrul etc.

De aceea, identitatea cea mai intimă a poeziei se defineşte prin întrebarea „Ce este poezia?”, iar omul care îşi pune această întrebare devine poet... De aceea, poezia este, mai întâi de toate,

„Ce este poezia?... Iar literatura este, înainte de orice, „Ce este literatura?”... Iar teatrul este „Ce este teatrul?” ş.a.m.d.

La fel e şi cu filosofia... Considerată în generalitatea ei, în universalitatea ei (şi nu doar în legătură cu o anumită manifestare a ei), filosofia este, mai întâi de toate, „Ce este filosofia?”...

Ioana: Şi în particular ce este?...

Ion: În particular filosofia este filosofia X sau filosofia Y, definită într-un fel specific de un anumit filosof sau de un altul... Dar filosofia în general, filosofia ca atare, se defineşte cel mai bine prin întrebarea „Ce este filosofia?”...

8. Nu este filosofie...

Ioana: Parcă are sens ce zici tu... Dar totuşi... uneori am impresia că ceva nu se leagă!...

Ion: Ce anume?

Ioana: Păi... Eu te întreb „Ce este filosofia?”... Şi tu îmi răspunzi că filosofia este „Ce este filosofia?”... Şi atunci eu, normal, te întreb din nou „Ce este filosofia?”... Adică ce este realitatea aceasta pe care tu o pui în spatele întrebării „Ce este filosofia?”, atunci când mi-o oferi ca răspuns la întrebarea „Ce este filosofia?”... Şi astfel mi se învârte capul şi mă prind parcă în hora unei spirale care promite să ducă undeva, dar nu ştiu unde...

A răspunde întrebării „Ce este filosofia?” cu răspunsul „Ce este filosofia?” mă menţine într-o spirală care pare că se îndreaptă spre abis... spre ceva extrem de profund, dar şi misterios, ascuns, necunoscut... Un necunoscut de care, uneori, mi-e teamă...

Ion: Dacă vrei să afli răspunsul la întrebarea „ce este filosofia?”, trebuie să-ţi depăşeşti teama de necunoscut întru ale filosofiei!... Să ieşi din zona de confort filosofic şi să te integrezi cu maximă dăruire în fluxul acestei întrebări care te împinge să cercetezi chiar esenţa fenomenului filosofic – dincolo de ce au zis unii şi alţii că ar fi realitatea care i-ar defini identitatea lui cea mai intimă...

Ioana: Nu ştiu ce să zic... Uite: recunosc – nu ştiu ce e filosofia, dar pot să-ţi spun ce nu e!

Ion: Ce?

Ioana: Ceea ce faci tu nu e filosofie!...

Ion: Adică, atunci când eu mă întreb „Ce este filosofia?”, nu fac filosofie?

Ioana: Nu!

Ion: Dar ce fac?

Ioana: Meta-filosofie, trans-filosofie, filosofia filosofiei...

Ion: Ai dreptate: ceea ce fac eu acum nu este încă filosofie, dar o să fie în viitor...

Ioana: Crezi că este o distincţie între filosofia ta individuală şi filosofia colectivă?

Ion: Evident: 99 la sută din filosofie e filosofie colectivă şi doar maxim unu la sută e filosofie individuală, autentică, originală...

Aşa că ai dreptate: filosofia nu este „Ce este filosofia?”, ci filosofia este ceea ce faci după ce afli răspunsul la această întrebare... Dar cum majoritatea oamenilor nu află răspunsul la această întrebare, pentru ei filosofia este „Ce este filosofia?”...

Însă pentru filosofii autentici, extrem de puţini la număr, filosofia este cu totul altceva...

Ioana: Ce?

Ion: Ceea ce ei creează după ce află răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?”...

Ioana: Ce creează?

Ion: Filosofie autentică!...

Ioana: Şi ce este, pentru aceşti creatori de filosofie autentică, filosofia?

Ion: Pentru fiecare din ei e altceva... Pentru unii e număr, pentru alţii e nume, pentru unii fiinţă, pentru alţii devenire... Unii găsesc identitatea filosofiei lor în etică sau în virtute, în plăcere sau în fericire, în suferinţă sau în iubire, în natură sau în suflet, în raţiune sau în emoţie, în voinţă sau în intuiţie, în timp sau în întindere, în zeu sau în cosmos, în scepticism sau în realism, în idee sau în materie, în cuvânt sau în formă, în existenţă sau în fenomen, în minte sau în inimă, în sine sau în celălalt, în unitate sau în diferenţă, în libertate sau în necesitate, în semn sau în valoare, în lege sau în alegere... sau în alte cuvinte-idei, precum: viaţă, întrebare, repetate, întâmplare, ideal, întreg etc.

Ioana: Pentru tine ce este filosofia?

Ion: Pentru mine filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana: Când? Înainte de a pune această întrebare, în timp ce o susţii în tine sau după ce i-ai găsit răspunsul?

Ion: Înainte, în timp ce şi după... Pentru mine filosofia este „Ce este filosofia?”... Dar pentru tine, ce este filosofia?

Ioana: Pentru mine filosofia este o întrebare...

Ion: Ce întrebare?

Ioana: Nu contează!... Orice întrebare!...

Ion: Ce este filosofia?

Ioana: E bună şi întrebarea asta!... Dar nu! Îţi repet: ceea ce faci tu nu este filosofie!

Ion: Ai dreptate: ceea ce fac eu nu este filosofie – e calea spre filosofie. Nu poţi crea filosofie, dacă nu ştii ce este filosofia, iar dacă iubitorul de filosofie se concentrează pe întrebarea „Ce este filosofia?”, suficient de puternic şi cu suficient de multă sinceritate, s-ar putea să afle răspunsul său la această întrebare... şi, astfel, să devină filosof... Fiind astfel primul pas în filosofie, concentrarea

pe întrebarea „Ce este filosofia?” te ajută să te defineşti ca filosof, te ajută să-ţi defineşti propria identitate filosofică... „Ce este filosofia?” este deci întrebarea care te duce la filosofie... De aceea, mai întâi de toate, filosofia este „Ce este filosofia?”!...

Ioana: Şi ce este filosofia?...

Ion: Ce-i filosofia?

Ioana: Da... Ce-i filosofia?

Ion: Filosofia e mai mult decât o întrebare... sau decât un şir de întrebări... E mai mult decât o întrebare fără răspuns sau decât o suită de întrebări lipsite de răspuns...

Filosofia, o filosofie anume, e, mai întâi de toate, un răspuns – un răspuns evident sau un răspuns controversat, un răspuns potrivit sau unul nepotrivit, un răspuns care revoltă sau unul care alină, un răspuns pe care unii îl acceptă, iar alţii nu...

Dar indiferent cum ar fi acest răspuns, dat la o anumită problemă filosofică, el este un răspuns care îl mulţumeşte suficient de mult pe cel care îl formulează încât să-l spună şi altora...

Răspunsul meu la întrebarea „Ce este filosofia?” este „Ce este filosofia?”... Şi, chiar dacă tu nu consideri demersul prin care eu îmi verific acest răspuns ca fiind unul filosofic, eu susţin în continuare că acest răspuns e unul din cele mai bune răspunsuri care se pot da întrebării „Ce este filosofia?”...

Iar dacă a-ţi pune în mod repetat întrebarea „Ce este filosofia?”, pentru a căuta un răspuns aprofundat pentru ea, nu e un demers prin excelenţă filosofic, atunci nu ştiu ce ar mai putea să fie filosofia!... O simplă repetare a filosofiei altora? O lipsă de spirit filosofic mascată sub o rătăcire, fără cap şi coadă, printre cuvinte jargonice specifice dicţionarului filosofic?

A te întreba cu sinceritate „Ce este filosofia?” e un demers fundamental pentru filosofie, iar a nu-ţi pune niciodată în mod serios această întrebare, în timp ce filosofezi, este culmea prostiei în filosofie... – să te ocupi de un domeniu a cărui identitate nu te preocupă deloc... A filosofa fără a te întreba „Ce este filosofia?” e ca şi cum ai vorbi fără a cunoaşte sensul vorbelor pe care le rosteşti... Cel care se prinde într-un astfel de mers nu are cum să fie cineva care face filosofie... Dar, din păcate, sunt suficienţi nefericiţi ce se pretind a fi iubitori de sofie cărora le lipseşte curajul de a se întreba, măcar timp de o zi din viaţa lor, cu maximă sinceritate, „Ce este filosofia?”...

Ioana: Bine, dar tu crezi că simpla concentrare pe această întrebare garantează un răspuns?

Ion: Răspunsuri o să vină... Toată problema este ca ei să nu se mulţumească cu orice răspuns şi să insiste o perioadă mai îndelungată asupra acestei întrebări – să insiste până-i găsesc un răspuns suficient de puternic încât pe baza lui ei să poată genera o întreagă filosofie...

9. Răspunsul particular

Ion (continuă, după un moment de tăcere): Filosofia e o activitate prin care omul reflectă asupra diferitelor aspecte ale existenţei prin prisma unei viziuni specifice, implicite sau explicite, pe care el o are asupra filosofiei – viziune care-i răspunde la întrebarea „Ce este filosofia?”...

Răspunsul particular pe care cineva şi-l asumă ca fiind potrivit pentru întrebarea „Ce este filosofia?” îi furnizează filosofiei practicate de acel cineva cheia de interpretare, metoda de observare şi felul de judecare pe care el le foloseşte în procesul de observare, interpretare şi judecare a diferitelor forme de realitate...

Răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?” defineşte filosofia care precede filosofia, adică inconştientul, subconştientul şi conştientul filosofiei... În funcţie de cât de conştient e filosoful de acest răspuns (pe care el întotdeauna îl poartă în sine, chiar dacă uneori nu este conştient de el) el generează o activitate filosofică specifică... Un anumit fel de a înţelege filosofia generează un anumit mod de a face filosofie... O altă înţelegere determină un alt mod de identificare a ceea ce este filosofie şi a modalităţii de a face filosofie.

Eu, fiindcă înţeleg că filosofia este „Ce este filosofia?”, consider că filosofia e un domeniu de reflecţie cu posibilităţi infinite atâta timp cât e conştientizat ca fiind „Ce este filosofia?”...

Când această întrebare primeşte alt răspuns decât „Ce este filosofia?”, posibilităţile infinite de manifestare ale filosofiei se restrâng spre o direcţie condiţionată şi ghidată doar pe făgaşul unei părţi din filosofie...

De aceea, chiar şi când defineşte filosofia altfel decât prin răspunsul „Ce este filosofia?”, filosoful trebuie să nu uite că definiţia lui e doar una din multe posibile, că e doar una particulară dintr-o multitudine de alte răspunsuri date acestei întrebări... şi, astfel, după ce culege roadele unui răspuns particular să se întoarcă din nou la răspunsul general („Ce este filosofia?”) pentru a putea să deschidă, trecând prin el, noi spaţii de explorare ale întinderilor filosofice...

„Ce este filosofia?” e deci portalul de la care filosoful porneşte dinspre generalul filosofiei spre particularul ei şi la care el se reîntoarce mereu în timpul călătoriilor sale prin filosofie...

Astfel, „Ce este filosofia?” constituie reperul fundamental caracteristic demersului filosofic şi aspectul care defineşte cel mai bine esenţa, drumul, metoda şi sensul filosofiei... Esenţa e întrebarea, drumul este reflectarea asupra întrebării, metoda este

repetarea întrebării până la obţinerea unui răspuns satisfăcător, iar sensul e cel generat în existenţă fenomenală de răspunsul găsit...

„Ce este filosofia?” – Răspunsul pe care îl dai la această întrebare, altul decât „Ce este filosofia?”, te scoate deci din universalul filosofiei şi te introduce într-o filosofie particulară...

Iar adevărul este că, la nivel individual, acestei întrebări i se poate da, cu o mai mică sau mai mare legitimitate, cam orice răspuns...

Ioana: Orice răspuns?

Ion: Da!... Orice răspuns dat acestei întrebări poate genera un întreg sistem filosofic, dacă se insistă, cu un minim talent, suficient de mult asupra lui...

Lumea poate fi înţeleasă prin mijlocirea oricărui cuvânt...

Important este însă ca ea să nu fie confundată cu acel cuvânt. Nu trebuie să uităm de pădure din cauza copacilor şi de cuvinte din cauza unui cuvânt...

Astfel, definirea filosofiei prin formula „Filosofia este „Ce este filosofia?”.” ne reaminteşte mereu că nu e cazul să închidem filosofia în spatele unor „cuvinte speciale”, că nu e cazul să ne pierdem mintea în „cuvinte filosofice”, oricât de interesante şi de bine poziţionate ar fi ele într-un dicţionar de filosofie...

Ioana: Să nu ne pierdem... dar totuşi să coborâm de la general la particular şi să dăm şi alte definiţii filosofiei decât „Ce este filosofia?”...

Ion: Nu putem... Filosofia (în general) e doar „Ce este filosofia?”!... Diferitele ei aspecte (diferitele filosofii), pot fi definite altfel decât prin întrebarea „Ce este filosofia?”, dar ele sunt doar filosofii particulare...

Ioana: Adică tu zici practic că prin orice alt răspuns decât „Ce este filosofia?”, dat întrebării „Ce este filosofia?”, noi nu mai definim filosofia în generalitatea ei, ci doar un anumit aspect al ei, o filosofie particulară sau alta...

Ion: Exact...

Ioana: Da... Dar dacă nu facem acest pas, nu putem face filosofie!

Ion: Eu nu zic să nu-l facem!...

10. Necunoaşterea de sine

Ioana: Atunci dă-mi un exemplu de răspuns particular care duce la o filosofie particulară!

Ion: Iată: „Ce este filosofia?”...

Ioana: Ok... Înţeleg... Dar vreau alt exemplu!... Acest răspuns e bun, e extraordinar, e cel mai bun, dar dă-mi, te rog, şi alt exemplu!

Ion: Bine... De dragul tău, iată un alt exemplu: filosofia este „bătaie de joc”...

Ioana: Batjocură?

Ion: Nu chiar, dar pe aproape: de multe ori, ea e o „bătaie de joc” înţeleasă în sens de ironie, cinism, critică, scepticism şi chiar dispreţ şi înfumurare...

Filosofia poate fi însă uneori şi bat-joc-ură: a bate, a se juca şi a urî – o bătaie de joc la adresa bunului simţ, o batjocură făcută pe seama evidenţei şi o ură faţă de claritate, coerenţă şi sens...

Dar ea poate fi şi o bătălie dusă împotriva prejudecăţilor, a tradiţiei, a dogmelor şi a miturilor; un joc cu vorbele şi cu faptele, cu posibilităţile şi cu probabilităţile... şi o ură faţă de minciună, înşelăciune şi răutate...

Apoi, ea este şi un „joc de bătaie” – adică luptă, confruntare, dezbatere... Şi poate fi şi o „bătaie în joacă”, adică imitaţie, simulare, prefăcătorie, maimuţăreală sau circ... şi mai poate fi şi „bătaia unui joc”, adică „bătaia” specifică unui joc lingvistic, ritmul acestui joc, forţa motrice care pune interpretarea filosofică în mişcare!

Ioana: Deci, după tine, filosofia e „bătaie” sau „joc”?

Ion: E joc şi bătaie, adică „bătaie de joc”... E o bătălie cu sine şi un joc cu lumea, dar ea este şi un joc cu sinele şi o bătălie cu lumea!...

Ioana: Mai dă-mi un exemplu de viziune filosofică particulară!

Ion: Iată: filosofia e sensul rătăcirii şi rătăcirea sensului, adică rătăcire cu sens şi sens spre rătăcire, adică, e o acţiune cu minte scurtă şi cu picioare lungi...

Şi tocmai de aceea, a filosofa e a privi pe furiş spre centrul fiinţei...

Ioana: Spre centrul cui?

Ion: Al... fiinţei...

Ioana: Adică a trage cu ochiul spre adânc de fiinţă?

Ion: Da... Aceasta e o acţiune instinctivă, naturală care te îmbie să pătrunzi, cu gingăşie şi delicateţe, în spaţiul adorat spre atingere de plăcere...

Ioana: Cu scopul de a...

Ion: De a crea o nouă filosofie!

Ioana: Orice filosofie?

Ion: Nu... Ci una care să semene, cât de cât, cu cei care au iniţiat concepţia ei şi care au participat la gestaţia, naşterea şi creşterea ei...

Ioana: Filosofia e deci atingerea ritmică a centrului fiinţei?

Ion: Câteodată...

Ioana: Şi ce mai poate fi filosofia?

Ion: Filosofia este necunoaştere de sine!... Dictonul pe care se bazează această afirmaţie este următorul: „Cunoaşte universul şi te vei cunoaşte pe tine!”... Dar cum noi nu putem cunoaşte cu adevărat universul, fiindcă acesta e relativ infinit, nu putem să ne cunoaştem nici propriul sine la modul absolut, ci doar în mod relativ...

În absolut putem afirma doar necunoaşterea de sine...

Un om care pretinde că se cunoaşte pe sine creează doar o filosofie particulară, o filosofie subiectivă, o filosofie parţială... Unul care ştie că nu se cunoaşte pe sine poate intui frumuseţea filosofiei absolute, a filosofiei universale, a filosofiei totale...

Necunoaşterea de sine este fundamentul filosofiei...

Ioana: Filosofia este deci şi „necunoaştere de sine”... Ce alt răspuns particular mai poţi să dai întrebării „Ce este filosofia?”...

Ion: Ascultă: filosofia e animalizare culturală... Ea este cultura animalelor...

Ioana: Animalele au cultură?

Ion: Au chiar şi filosofie!

Ioana: Ce filosofie?

Ion: De exemplu, filosofia forţei! Forţarea filosofiei!... Filosofia forţată, filosofia de obligaţie, filosofia necesară, filosofia târâtă, legată, chinuită – filosofia muncită, truda de a filosofa...

Ioana: Şi cum poate fi depăşită o astfel de filosofie a silei?

Ion: Filosofia e limita raţiunii... Când raţiunea limitei e conştientizată sau când limita raţiunii e atinsă, atunci începe filosofia spontană, filosofia liberă, filosofia ca plăcere, fericirea de a filosofa...

Când filosoful descoperă limitele raţiunii, el poate păşi pe domeniul vieţii integrale... a vieţii care se lasă sedusă de raţiune, vrăjită de emoţie, fermecată de intuiţie, atrasă de voinţă, împinsă spre dorinţă, chemată de instinct, stimulată de amintire, întărită prin imaginaţie şi trăită prin conştiinţă...

Ioana: Formulările prin care tu precizezi diferite caracteristici ale filosofiei ajută la apropierea de identitatea ei... Dar nu ai putea oare să-mi dai şi nişte definiţii un pic mai exacte?

Ion: Mai exacte?... Desigur! Ia uite una: filosofia este acel produs al activităţii minţii care se obţine prin joc şi bătălie şi care urmăreşte sensul rătăcirii şi rătăcirea sensului, atingerea centrului

fiinţei, trăirea necunoaşterii de sine, animalizarea culturală forţată sau spontană şi mişcarea spre limita raţiunii şi spre raţiunea limitei...

Ioana: Interesante caracteristici!... Dar îmi par a fi un pic cam pesimiste... Altele mai optimiste nu ai?

Ion: Ba am... Uite, de exemplu, pentru unii, uneori, filosofia este joc de iubire şi iubire de joc, sens spre claritate şi claritate de sens, centrare comprehensivă şi coerenţă acţională, organizare funcţională şi armonizare existenţială, transcenderea iluziei centrului piramidal ierarhic şi experimentarea reţelei sistemice a întregului, cunoaştere de sine, cultură civilizatoare prin virtute şi ideal, progres al raţiunii şi al tehnologiei, precum şi motivaţie şi voinţă de a fi erou, geniu, artist, explorator, cercetător, om bun şi înţelept...

Ioana: Filosoful chemat să schimbe lumea!... Dar nişte caracteristici realiste ai?

Ion: Am... Realist vorbind, filosofia e acel domeniu al activităţii umane care urmăreşte (şi uneori şi reuşeşte) să înţeleagă cum funcţionează diferite aspecte ale lumii şi vieţii, pentru a le prevedea acţiunea viitoare în mod corect şi pentru a putea crea diferite mecanisme şi metode psihice şi fizice prin care să influenţeze şi să modifice manifestarea aspectelor pe care le cercetează...

Ioana: M-ai lămurit... Filosofia nu e un lucru simplu...

Ion: Uneori este...

Ioana: Când?

Ion: De exemplu, atunci când... „Filosofia este „Ce este filosofia?”...”

11. Alegere

Ion (continuă după un moment de tăcere): A te întreba „Ce este filosofia?” e a realiza o acţiune cu sens maximal în filosofie... Această acţiune poate fi însă şi o farsă, o păcăleală, o înşelăciune, o minciună... dacă nu e întreprinsă cu suficient umor şi bună dispoziţie... Pentru că unele răspunsuri date acestei întrebări s-ar putea să ne reveleze fundamentul comic al filosofiei...

Pentru filosoful serios, încruntat, încordat filosofia este însă doar tragedia de a căuta un sens absolut în existenţă...

Filosoful serios, de multe ori, e prea ridicol prin absurdităţile de care se agaţă...

Însă, prin opoziţie cu aşa-zisa „filosofie serioasă”, filosofia relaxată poate fi dobândită prin trei întâlniri...

Mai întâi, filosoful trebuie să se întâlnească cu „Mărie”...

Ioana: Şi ce să facă cu ea?

Ion: Filosofie!

Ioana: Şi după aceea?

Ion: După aceea filosoful trebuie să se întâlnească cu buda!

Ioana: Şi ce să facă în ea?

Ion: Filosofie!

Ioana: Tot cu „Mărie”?

Ion: Nu... Altfel de filosofie... Una care te curăţă de gunoaiele din interior...

După care el e pregătit să se întâlnească cu sinele său...

Ioana: Şi ce să facă cu sinele?

Ion: O prostie!

Ioana: Ce prostie?

Ion: De exemplu, să se întrebe, mai în joacă, mai în serios, „Ce este filosofia?”...

Ioana: Deci ce ai făcut tu până acum cu tine şi cu mine e o prostie?

Ion (râzând): Exact!

Ioana: Bine că recunoşti!

Ion (râzând): Cea mai mare prostie!...

Ioana: Eu nu cred că filosofia e o prostie... Eu cred că filosofia e o întâlnire cu Absolutul...

Ion: Absolut... ridicol!...

Ioana: „Absolut” am zis? Pardon... Am vrut să zic „absurd”: filosofia e o întâlnire cu ridicolul absolutului – cu absurdul...

Ion: Te-ai întâlnit recent cu Absurdul?

Ioana: Da... Chiar de mai multe ori, în ultima vreme...

Ion: Şi ce mai face?

Ioana: Evoluează!

Ion: Se simte mai bine?

Ioana: Da! Şi-a revenit puţin după despărţirea de ultima prostie şi acum îşi caută o nouă Mărie... Pardon, am vrut să zic, filosofie...

Ion: Ba nu... Ai zis bine!...

Ioana: Atunci filosofia e o glumă, nu?

Ion: Mă vezi pe mine că râd?

Ioana: Da' de ce nu râzi? N-ai priceput gluma?

Ion: Ştii de ce?... Odată m-am împiedicat de raţiune şi am căzut cu limba în filosofie, iar de atunci cuvintele au alt gust pentru mine...

Ioana: Ce gust?

Ion: Au gust de idei...

Ioana: Şi eu le-am gustat... Mie mi s-a părut că au gust de concepte...

Ion: Limbi diferite, gusturi diferite!... Ştii ce zicea un filosof odată?

Ioana: Ce?

Ion: Exact asta zicea!

Ioana: Ce?

Ion: Ce este?

Ioana: Ce este?

Ion: Ce este filosofia?

Ioana: Şi tu ce ziceai?

Ion: Eu ziceam „Filosofia este „Ce este filosofia?”...”.

(După un scurt moment de tăcere): Iar altădată ştii ce mi-a zis un alt filosof?

Ioana: Ce?

Ion: Mi-a zis că el e filosof!

Ioana: Şi tu ce i-ai zis?

Ion: I-am pus o întrebare!

Ioana: Ce întrebare?

Ion: Ce este filosofia?

Ioana: Şi ce ţi-a răspuns?

Ion: După un scurt moment de tăcere mi-a zis că el nu ştie, dar o să întrebe un filosof...

Ioana: Şi l-a întrebat?

Ion: L-a întrebat!

Ioana: Şi acesta ce i-a zis?

Ion: I-a zis că nici el nu ştie, dar o să se intereseze încoace şi încolo, iar când o să afle, o să-i spună!

Ioana: Şi s-a interesat?

Ion: S-a interesat!

Ioana: Şi a aflat?

Ion: Până la urmă, a venit cu următorul răspuns: „Filosof este acela care nu ştie ce e filosofia, dar se interesează să afle!”

Ioana: Şi când află, ce devine?

Ion: Când află, se transformă din filosof în profesor de filosofie...

Ioana: Şi ce zice apoi acest profesor?

Ion: Ştii ce zice? „Am fost odată filosof, dar mi-a trecut repede!”... Şi continuă: „Atunci nu ştiam ce este filosofia, dar acum ştiu şi îi învăţ şi pe alţii ce este!...”

Ioana: Şi ce-i învaţă el pe alţii?

Ion: Îi învaţă să nu mai filosofeze atâta, că lumea nu are nevoie de filosofi, ci de profesori de filosofie... Îi învaţă că lumea e ipocrită şi snoabă, şi fără coloană vertebrală... că lumea nu vrea să ştie că nu ştie... Iar dacă cumva, din greşeală sau intenţionat, vreun filosof îi aduce aminte de prostia sa, lumea caută imediat să se răzbune pe el încercând să-l facă pe filosof profesor de filosofie!...

Profesorul de filosofie este deci un filosof domesticit, ţinut pe lângă casa omului ca să latre nervos, prin şcoli de filosofie şi aiurea, când trece prin zonă vreun filosof autentic, vreun filosof sălbatic, vreun filosof liber...

Filosofia este o materie care nu poate fi predată în şcoli de filosofie... Acolo se poate preda doar istoria filosofiei, domesticită şi ea pe înţelesul unor viitori profesori de filosofie...

Există deci o mare diferenţă între un filosof şi un profesor de filosofie!...

Ioana: Care anume?

Ion: Filosoful autentic, filosoful sălbatic, filosoful liber este
lup, nu căţel!
Vultur, nu găină!
Rechin, nu peştişor!
Berbec, nu mieluşel!
Taur, nu bou!
Armăsar, nu măgar!
Curcan, nu muscă!
Leu, nu pisicuţă!
Elefant, nu insectă!...

El e un cercetător, nu un credincios dogmatic!
E un luptător, nu un sclav răbdător!
E un înţelept, nu un prost cu carte!
E un iluminat, nu un bostan cu capul plecat!

Ioana: Deci, dacă am reţinut eu bine, tu zici că profesorul de filosofie e căţel, găină, peştişor, mieluşel, bou, măgar, muscă, pisicuţă şi insectă?...

Ion: Da!... Iar filosoful autentic e lup, vultur, rechin, berbec, taur, armăsar, curcan, leu şi elefant!

Ioana: Şi mai zici tu că profesorul de filosofie e credincios dogmatic, sclav răbdător, prost cu carte şi bostan cu capul plecat?

Ion: Exact! Iar filosoful autentic e cercetător, luptător, înţelept şi iluminat!

Ioana: Păi dacă e aşa, deşi eu cred că tu exagerezi un pic aici, atunci într-adevăr e o mare diferenţă între un filosof şi un profesor de filosofie!

Ion: Ca de la cer la pământ!

Ioana: Şi atunci cum se înţeleg unul cu altul?

Ion: Păi nu se prea înţeleg! Profesorul de filosofie predă ceva ce el nu prea pricepe, iar filosoful, chiar dacă poate explica prea bine ceea ce el pricepe, nu prea are cui să explice şi nici unde...

Pieţele publice sunt deci confiscate de profesorii de filosofie, care trebuind şi ei să trăiască din ceva, de obicei, vând o marfă pe care nu au produs-o şi nici nu o pot produce, iar filosofii au şi alte lucruri mai bune de făcut decât să-şi prindă mintea cu proştii!...

Ioana: Şi atunci, unde se învaţă filosofia? Sau, mai precis, cum poate învăţa cineva să filosofeze?

Ion: Simplu: trebuie să înveţe un singur lucru – anume, să înveţe să-şi pună următoarea întrebare...

Ioana: Ce este filosofia?

Ion: Nu...

Ioana: Dar care?

Ion: „Dacă aş avea de ales între a fi filosof şi a fi profesor de filosofie, ce aş alege?”

Ioana: Grea întrebare!

Ion: Nu-i grea deloc!... Filosoful alege înainte de toate filosofia!

Ioana: Ce este filosofia?

Ion: Ceea ce nu se poate preda într-o şcoală de filosofie!

Ioana: Şi atunci de unde ştie filosoful că este filosof?

Ion: Simplu: dacă nu are încă un răspuns la întrebarea „Ce este filosofia?”, atunci este filosof!

Ioana: Şi tu ai un răspuns la această întrebare?

Ion: Eu am unul...

Ioana: Care?

Ion: Filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana (după un moment de tăcere): Mergem la o plimbare?

Ion: Haide!

12. Textul şi Mulţimea

Ion (după ce face câţiva paşi): Stai puţin că mi-a venit o idee!

Ioana: Ce idee?

Ion: Îţi pot explica şi altfel de ce filosofia este „Ce este filosofia?”!...

Ioana: Explică-mi!

Ion: Prin fiecare individ vorbeşte o mulţime!

Ioana: Cum adică?

Ion: Vreau să spun că, de exemplu, prin fiecare filosof vorbeşte o limbă, o cultură, o tradiţie, o istorie a filosofiei şi o istorie personală care sunt intim legate de mulţimile cu care el se identifică, de grupurile de care el aparţine (o etnie, o naţiune, o istorie, o grupare profesională, o asociaţie legată de o pasiune sau alta ş.a.m.d.). Prin urmare, Textul (cu T mare), respectiv Discursul (cu D mare), deşi pare a fi al unui individ, de fapt, e generat de o mulţime de autori – cel prin care el se manifestă în scris sau în vorbă e doar unul din ei – anume cel prin care Textul a fost scris... şi care, astfel, în calitate de scrib, şi-a trecut numele pe coperta cărţii...

Dar este evident că el singur, în lipsa mulţimilor din care face parte şi care i-au furnizat o limbă, o cultură, o istorie şi experienţe interumane definitorii pentru istoria sa personală... deci el singur, în lipsa mulţimii, nu ar fi scris nici măcar o propoziţie...

Aşadar, nu aşa-zisul autor a scris Textul (cu T mare), ci Textul s-a scris prin el!... La fel cum nu omul vorbeşte limba, ci limba vorbeşte prin el!... La fel cum nu omul inventează cultura, ci cultura se repovesteşte prin el!...

Filosofia este un Text – un Text scris de oameni, de limbă, de cultură, de istorie, care în aparenţă are un autor, dar în realitate are o mulţime de autori... La fel e şi cu personajele ce se manifestă în Text... Toate personajele sunt un singur personaj... Individul vorbeşte prin mulţime... Orice personaj e o sumă de personaje... Mulţimea vorbeşte prin individ...

Prin fiecare Text nu ne vorbeşte un individ, ci o mulţime... Prin fiecare om nu vorbeşte un individ, ci vorbeşte o mulţime!

Ioana: Şi eu cu ce mulţime vorbesc?

Ion: Dar eu cu cine am plăcerea?

Ioana: Aşa deci... Şi?... Zi mai departe!

Ion: Deci... când se pune problema de a avea o reacţie faţă de un Text, criticându-l, ignorându-l sau lăudându-l, nu un individ are o reacţie faţă de Text, ci o altă mulţime... Aceasta ia chipul aparent al unui individ, se ascunde în spatele lui şi se manifestă prin el...

De aceea, în ce priveşte Textul, individul nu există decât la nivel de aparenţe: Mulţimile sunt cele care scriu Textele, ele le citesc, ele le interpretează... Prin urmare, nici textul filosofic nu e produsul unui individ, al unui filosof, ci el e generat de o mulţime...

Ioana: Am reţinut: Textul vorbeşte. Filosoful ascultă. Mulţimea se află în mişcare!... Bun!... Şi atunci, pornind de la această idee a mulţimii şi a Textului (cu T mare), ce e filosofia?

Ion: Filosofia e Textul prin care Mulţimea (cu M mare) vorbeşte cu sine, respectiv cu o altă Mulţime prin intermediul indivizilor, mai mult sau mai puţin, conştienţi de statutul lor de unealtă prin care o Mulţime vorbeşte cu sine, respectiv cu o altă Mulţime...

Astfel, filosofia este „Ce este filosofia?”, pentru că Mulţimea găseşte plăcere în vorbire şi în scriere, în Semne şi în Texte – în noi combinări de vorbe şi semne, din care rezultă noi şi noi Semne, noi şi noi Texte!... Filosofia este „Ce este filosofia?”, fiindcă Mulţimile nu se pot opri din comunicare şi Textele nu pot fi oprite din scriere, fiindcă indivizii nu se pot opri din vorbire şi vorbele nu pot fi oprite din rostire!...

Textul nu caută o finalitate ultimă, ci doar o rostogolire continuă... Filosofia e ceea ce rezultă din această rostogolire perpetuă a Textului prin existenţă!

Ioana: Doar atât să fie filosofia?...

Ion: Poţi opri Vorbirea?

Ioana: Cu V mare?

Ion: Da!

Ioana: Nu!

Ion: Poţi opri Gândirea? (Cu G mare!...)

Ioana: Nu!

Ion: Poţi opri Textul?

Ioana: Îl poţi opri momentan pe cel cu „t” mic, dar niciodată pe cel cu „T” mare!

Ion: Tot aşa, nu poţi opri nici Filosofia! (Cu „F” mare!)... Şi fiindcă Filosofia nu poate fi oprită, ea este cel mai bine definită prin formularea „Filosofia este „Ce este filosofia?”.”...

Dacă Filosofia s-ar putea opri din exprimare, atunci întrebarea „Ce este filosofia?” ar putea căpăta un răspuns ultim care să oprească orice continuare... Filosofia însă, ca şi Textul, ca şi Mulţimea, atât timp cât există, nu se opreşte niciodată din exprimare... De aceea, înainte de toate, Filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana: Bine – m-ai convins!... Mergem la plimbare?

Ion: Hai să mergem!... Dacă-mi mai vin idei, ţi le spun pe drum!

Ioana: Mare Mulţime vorbeşte prin tine!

Ion: Câteodată s-ar putea să vorbească... chiar Umanitatea!...

(Cei doi ies de pe scenă prin stânga.)

II. De ce?

1. Da şi nu...

(Întorşi de la râu, în timp ce se plimbă, Mihai şi Laura discută şi ei de ale filosofiei:)

Mihai: Iubi...
Laura: Da.
Mihai: Mă frământă ceva.
Laura: Da?
Mihai: Da! Mă frământă o problemă...
Laura: Da?
Mihai: Da! Mă frământă de ceva vreme...
Laura: Da?!
Mihai: Da! Mă frământă de când ne-am cunoscut.
Laura: Da?!
Mihai: Da! Şi să ştii că mă frământă foarte tare.
Laura: Da?
Mihai: Da! Mă frământă de fiecare dată când mă gândesc la ea...
Laura: Chiar mă?
Mihai: Da tu!
Laura: Şi la cine ziceai că te gândeşti?
Mihai: La problemă...
Laura: Da?
Mihai: Da! E o problemă destul de gravă – zic eu...
Laura: E gravă?!
Mihai: Da iubi! E o problemă care, nu ştiu cum să-ţi spun, cred că ne priveşte şi pe noi...
Laura: Pe noi?
Mihai: Da! Pe noi şi pe toată lumea! Dar haide stai jos! *(Cei doi se aşează faţă în faţă pe două scaune de vacanţă).*
Laura: Aşa deci! Ai găsit tu o problemă de căpătâi, o problemă mare, o problemă apăsătoare, o problemă gravă, o problemă serioasă, majoră chiar, care să cuprindă viaţa noastră?
Mihai: Da Laura!
Laura: Ce problemă mă Mihai?
Mihai: O problemă care mă frământă...
Laura: Da?
Mihai: Da!
Laura: Cât de tare te frământă?

Mihai: E, nu pot să zic că mă frământă chiar aşa de tare, doar că o constat mai des de o vreme încoace şi o observ cu atenţie de fiecare dată când ea îmi apare în faţă...

Laura: Da?

Mihai: Da!

Laura: Cine îţi apare în faţă?

Mihai: Problema...

Laura: A, da, problema... Care problemă?

Mihai: Ţi-am mai spus doar: aceea care mă frământă...

Laura: Hm, am înţeles...

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Ce ai înţeles?

Laura: Am înţeles că ai o problemă!

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Ce problemă am?

Laura: O problemă care te frământă!

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Şi de ce mă frământă?

Laura: De ce te frământă?

Mihai: Da. De ce mă frământă?

Laura: Da de ce nu? *(Laura se ridică de pe scaun şi se plimbă prin cadru).* Trebuie să ai şi tu o problemă care să te frământe. Toţi avem probleme care ne frământă la un moment dat, aşa că ai şi tu acum o problemă care te frământă...

Mihai: Da? *(Se ridică şi el de pe scaun)*.

Laura: Da!

Mihai: Şi ce problemă am?

Laura: Nu ştiu! Dar bănuiesc că îmi vei spune...

Mihai: Ce să-ţi spun?

Laura: Ce problemă ai... Nu mai ţii minte? Ai început prin a-mi spune că ai o frământare, că te frământă o problemă, o problemă mare, crucială... Nu mai ţii minte?

Mihai: Ba da!

Laura: Păi vezi?... Sper că nu vrei să-ţi ghicesc eu ce problemă te frământă... şi te frământă, şi iarăşi te frământă...

Mihai: Nu. Nu vreau...

Laura: Nu? De ce nu vrei?

Mihai: Pentru că vreau eu să-ţi spun ce problemă mă frământă pe mine, în mod direct, fără ocolişuri şi fără ghicitori. Tu nu vrei să-ţi spun?

Laura: Nu! Nu mai vreau!...

Mihai: Nu? Dar de ce nu mai vrei? Te pomeneşti că te plictisesc cu frământările mele...

Laura: Nu...
Mihai: Nu?
Laura: Nu! Nu mă plictiseşti, doar că...
Mihai: Da...
Laura: Doar că presimt că ţi-e greu să-mi spui ce problemă te apasă pe conştiinţă şi atunci – de ce să te forţez? Îmi vei spune tu când vei fi pregătit să-mi spui...
Mihai: Nu!
Laura: Nu?
Mihai: Nu!... Îţi voi spune chiar acum!...
Laura: Da?
Mihai: ... Nu...
Laura: Nu?
Mihai: ... Da... Dar nu chiar acum, că trebuie să mai pregătesc puţin terenul... Fiindcă, vezi tu, aceasta e o problemă fundamentală a vieţii noastre...
Laura: Da?
Mihai: Da! Foarte fundamentală! Extrem de fundamentală! Mă mir că nu ai sesizat-o şi tu până acum... Sau te pomeneşti că ai sesizat-o şi tu?
Laura: Nu...
Mihai: Nu?
Laura: Da! Nu am sesizat-o! Şi ce e cu asta? E normal să fie aşa – doar ştii că nu-ţi citesc gândurile...
Mihai: Nu?
Laura: Nu!
Mihai: Şi atunci de unde ştii că nu ai sesizat-o şi tu? Poate că te frământă şi pe tine uneori aceeaşi problemă care mă frământă acum pe mine – doar că neştiind încă ce mă frământă pe mine – nu ai de unde să ştii dacă problema cu pricina nu te frământă cumva şi pe tine...
Laura: Da... Se poate să fie şi cum zici tu... Haide atunci iubi dragă, te rog spune-mi ce problemă te frământă pe tine – că poate mă frământă şi pe mine în egală măsură... Şi atunci poate că ne apucăm să o frământăm împreună... Ce zici?
Mihai: Da... Să ştii că asta e o idee bună!... Deci, până la urmă, vrei totuşi să-ţi spun ce mă frământă?
Laura: Da! Te rog din suflet spune-mi!
Mihai (după o mică pauză): Nu!
Laura: Nu? Nu mai vrei să-mi spui?
Mihai: Nu! Dacă mă gândesc mai bine, s-ar putea ca problema pe care eu o am să te frământe şi pe tine... Şi dacă e aşa, ce o să ne facem? Că frământările noastre se vor combina şi vor deveni colective, se vor amplifica reciproc şi vor lua proporţii colosale... Şi atunci cum le vom mai putea stăpâni? Cum vom mai putea noi să le ţinem sub control?

Laura (aşezându-se pe scaun): Vai de mine!... Nu m-am gândit la asta! Ai dreptate... Mai bine nu-mi spui nimic şi ţii frământarea ta doar pentru tine...

Mihai (aşezându-se şi el pe scaun în faţa Laurei): Da?

Laura: Da!

Mihai: Hm... Bine, dar dacă o ţin numai pentru mine, de unde vom şti dacă nu cumva ne impacientăm degeaba? Că poate ceea ce mă frământă pe mine acum, pe tine nu te frământă deloc... Şi dacă ţi-aş spune, poate că m-aş mai linişti şi eu din frământarea asta a mea...

Laura: Da... Interesantă dilemă! Să-mi spui sau să nu-mi spui?... Ştii ce: mai bine nu!... Eu zic să nu riscăm – doar ştii prea bine care e pericolul – se amplifică, se umflă, ia proporţii şi poate după aceea nu ne mai putem stăpâni şi te pomeneşti că facem vreo prostie împreună...

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Păi foarte bine atunci...

Laura: Da?!

Mihai: Da! Dar să facem prostia aceea la care mă gândesc eu... Prostia aceea veche de când lumea şi pământul. Prostia aceea care o fac toate femeile înflăcărate şi toţi bărbaţii serioşi. Prostia aceea legendară cântată de toţi poeţii, de toţi cântăreţii, de toate geniile şi de toţi idioţii...

Laura: Ce prostie?

Mihai: Nu îţi spun! Trebuie să ghiceşti...

Laura: Să ghicesc?

Mihai: Da!

Laura: Haide iubi, te rog spune-mi!...

Mihai: Bine... Dacă nu vrei să-mi spui tu, iată că îţi spun eu...

Laura: Ce? O prostie?

Mihai: Nu... Îţi spun ce mă frământă – problema aceea fundamentală....

Laura: Aha, în sfârşit! Foarte bine! Atunci, hai zi!

Mihai: Ce?

Laura: Ce te frământă iubi! Ce te frământă...

2. De ce fac oamenii... ceea ce fac?

Mihai (ridicându-se de pe scaun): Prea-bine Laura! Atunci pot să te întreb ceva?

Laura: Sigur Mihai... *(Se ridică şi ea de pe scaun)*.

Mihai: Laura, de ce...? ... Auzi Laura... Tu ce crezi?...
De ce fac oamenii sex?...
De ce respiră? De ce gândesc?
De ce mănâncă? De ce se mişcă? De ce iubesc?...
Laura... de ce fac oamenii sex?...

(La auzul întrebării Laura ezită să răspundă, aşa că Mihai continuă cu elan tineresc:)

De ce se îndrăgostesc?...
De ce se agită? De ce muncesc?
De ce beau apă? De ce se îmbracă?... De ce se odihnesc?...

Te rog să-mi spui Laura: de ce fac oamenii sex?
De ce se excită? De ce se amăgesc?...
De ce mănâncă ciocolată?... De ce uită? De ce... îşi amintesc?
De ce?...
De ce speră? De ce se plictisesc?...
De ce amână? De ce ezită?... De ce se grăbesc?...
De ce?...

De ce fac... oamenii sex... Laura?...
De ce simt plăcere? De ce se unesc?...
De ce simt durere? De ce suferinţă? Şi de ce... clipesc?...
Laura... De ce te iubesc?...

Laura: Mă iubeşti?... Şi eu te iubesc!

Mihai: Ştiu Laura... Ştiu...
Dar de ce?...
De ce comunicăm? De ce îţi vorbesc?
De ce îţi fac semne? De ce te doresc?...
Laura... De ce facem noi sex?...

Laura: Pentru că eu te iubesc!

Mihai: Ştiu Laura... Şi eu te iubesc...
Dar de ce?...
De ce mă priveşti? De ce te privesc?...
De ce îmi vorbeşti? De ce îţi glăsuiesc?...
De ce mi te dăruieşti?

Laura: Pentru că te iubesc!

Mihai: Şi eu te iubesc... şi eu te iubesc...
Dar de ce?...
Laura... De ce cugetă omul? De ce se întreabă?
De ce îşi răspunde? De ce cercetează?
De ce se bucură?... De ce... lăcrimează?...

Laura... de ce fac oamenii sex?...
De ce se ating? De ce ademenesc?...
De ce se îmbrăţişează? De ce se înmulţesc?
Laura... De ce bărbatul şi femeia fac sex?...

Laura: Pentru că se iubesc!
Pentru că spre dragoste uneori ei se întâlnesc!...
Pentru că se văd, se plac, îşi vorbesc...
Se ating, se sărută şi se alipesc...
Şi uite aşa... ajung să facă şi sex...

Mihai, sper că nu vrei să te cerţi cu mine!

Mihai: De ce?...
De ce să mă cert cu tine Laura?...
Oare tu nu mă iubeşti?
Şi oare eu nu te iubesc?
Şi atunci de ce să ne certăm?

Laura: Ei... de ce, de ce?... Ştiu eu de ce?... De ce mă tot întrebi „de ce?”?

Mihai: Pentru că vreau să ştiu Laura...
Laura: Ce?
Mihai: De exemplu, de ce fac oamenii sex?
Laura: De ce?...
Mihai: Da! De ce?
Laura: De ce vrei să ştii?
Mihai: Pentru că... mă frământă o problemă!...

3. Practica şi teoria

Laura: A, da?... Păi dacă te frământă, hai să încerc să te ajut să nu te mai frământe!...

Mihai: Chiar te rog să mă ajuţi, dacă poţi!...

Laura: Sincer vorbind, nu ştiu exact de ce fac oamenii sex... dar bănuiesc de ce...

Mihai: De ce?

Laura: Pentru că altfel nu pot... Odată ce instinctul acesta le ajunge la maturitate devine parte din ei şi ei devin parte din el. Astfel ei fac sex precum respiră, precum mănâncă, precum se mişcă, precum gândesc...

Mihai: Adică?

Laura: Adică natural, adică de la sine, adică spontan, adică aşa cum fac şi eu cu tine...

Mihai: Adică cum?

Laura: Adică ştii tu cum!... Sau deja ai uitat?

Mihai: Nu! N-am uitat!... Doamne fereşte! Cum aş putea să uit aşa ceva?... Sexul cu tine (mai ales cel verbal) este ameţitor de-a dreptul... şi transfigurator, şi plăcut, şi extaziant, uneori simplu, alteori complicat şi, mai ales, uşor de provocat...

Laura: Crezi deci că sunt o uşuratică?

Mihai: Nu asta am vrut să zic... Voiam doar să-ţi spun că noi suntem amândoi destul de aprinşi sentimental, destul de împătimiţi senzual încât să ne fie uşor a trece la fapte sexuale măreţe.

Laura: Aşa deci... acum înţeleg. Dar ce nu înţeleg este de unde preocuparea aceasta filosofică subită faţă de întrebarea „De ce fac oamenii sex?”.

Mihai: Laura, iubirea mea... *(Mihai o mângâie pe Laura.)* Această întrebare e doar o restrângere exemplificativă a sferei de cuprindere interogativă a întrebării „De ce?”. Şi cum suntem iată într-o tabără de filosofie, m-am gândit că ar fi bine să dezbatem această problemă...

Laura: Acum?

Mihai: Dar când?

Laura: Poate o dată după ce facem sex... Sau, de ce nu, chiar în timp ce-l facem – ca să fim mai aproape de obiectul de studiu... Ce zici?

Mihai: Da şi nu... Da: putem încerca... Şi nu: nu cred că o să ne iasă... Doar ştii şi tu că, atunci când oamenii fac sex, numai la filosofie nu le stă lor capul...

Laura: Dar unde le stă capul?

Mihai: Laura... ştii şi tu: ba pe aici, ba pe dincolo... ştii bine că e ocupat să proceseze plăcerea şi extazul, şi fericirea, şi încântarea, şi dragostea, şi iubirea... Şi, în plus, e ocupat şi să coordoneze mişcări şi îmbinări, uneori, destul de complicate.

Laura: Crezi că poziţiile existenţiale pe care le abordăm noi sunt complicate? Ai prefera ceva mai simplu, mai clasic?

Mihai: Unde? În filosofie sau în pat?

Laura: Păi în ambele – că doar se leagă una cu alta...

Mihai: Poate da... poate nu.... Dar observ că ne abatem de la subiect. Nu cred că mi-ai răspuns satisfăcător la întrebarea mea: „De ce fac oamenii sex?”

Laura: Deci nu te-am satisfăcut!... Care-va-să-zică nu eşti mulţumit de prestaţia mea filosofică vizavi de pat!...

Mihai (împăciuitor): Haide iubi, nu-mi mai răstălmăci cuvintele, că nu asta am vrut să zic!

Laura: Dar ce ai vrut să zici? Mi se pare că eşti nemulţumit de prestaţia mea sexuală şi ai adus pretextul cu întrebarea, vezi doamne filosofică, ca să deschizi o discuţie despre motive şi scopuri, despre justificări şi simţiri, despre poziţii şi implicaţii care cred că ar fi mai bine să le rezolvăm în pat şi nu în cap...

Mihai: Tu crezi deci că sexul e numai practică şi deloc teorie? Că el nu poate fi conceptualizat satisfăcător de către raţiune şi intelect?

Laura: Nu am zis asta!... Am zis doar că, aşa precum şi tu ai subliniat prin lungimea întrebării tale poetice, „De ce?” se leagă cu orice şi, prin urmare, nu o să-i dăm veci de cap... Dar putem să-l trăim concret în funcţie de un subiect sau altul şi în timp ce o facem, întrebaţi fiind „De ce?”, să răspundem: „Ei uite, de aia!”.

Mihai: Bravo, nu te ştiam aşa de înţeleaptă... Haide atunci să dezbatem această problemă într-un loc mai retras, prin studierea ei practică şi abordarea ei directă!...

Laura: Prea bine domnule filosof!...

(Cei doi se sărută cu patimă şi se mângâie ispititor, apoi fac câţiva paşi spre ieşirea de pe scenă...)

4. Ştii de ce?

Mihai (se opreşte): Stai puţin Laura! Să nu ne grăbim!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă mi-a venit o idee!... Laura... Ştii de ce fac oamenii sex? De ce se mişcă? De ce gândesc?...

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că nu ştiu ce este filosofia!

Laura: Şi dacă ar şti ce este filosofia, nu ar mai face sex? Nu s-ar mai mişca? Nu ar mai gândi?...

Mihai: Exact!

Laura: De ce?

Mihai: Uite de ce: dacă ar şti răspunsul ultim la această întrebare, toate lucrurile s-ar lămuri, totul s-ar explica, totul ar căpăta sens, totul ar fi împlinit... Şi dacă tot ce e de împlinit s-ar împlini, atunci de ce să mai facă sex, să se mişte sau să gândească?

Laura: Are sens ce zici!

Mihai: Are sens, dar nu are împlinire şi nici verificare!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că eu nu ştiu ce este filosofia!

Laura: Dar ştie cineva?

Mihai: Nu ştie absolut nimeni!

Laura: Şi atunci?

Mihai: Şi atunci... ipoteza mea are sens, dar nu poate fi verificată, decât dacă cineva află ce este filosofia şi astfel află răspunsul la orice întrebare şi, prin urmare, nu mai are nevoie să ştie nimic şi să facă nimic...

Laura: Bine, dar ceva nu se leagă!... După cum pui tu problema, ea are sens... dar... oare e posibil ca omul, atât timp cât trăieşte, să nu se mişte şi să nu gândească?

Mihai: Nu!

Laura: Păi vezi? Dar asta înseamnă că el nu va putea niciodată să afle răspunsul deplin la întrebarea „Ce este filosofia?”!

Mihai: Exact!

Laura: Şi dacă filosoful ştie că nu poate afla răspunsul deplin la întrebarea „Ce este filosofia?”, de ce şi-o mai pune?

Mihai: Ca să facă şi el ceva cu sens filosofic!

Laura: Ce?

Mihai: Să se afle gândind, să se audă vorbind şi să se vadă scriind!

Laura: Ce?

Mihai: Ceea ce gândeşte, ceea ce vorbeşte, ceea ce scrie!

Laura: Ce?

Mihai: Filosofie!
Laura: Filosofie?
Mihai: Da!...
Laura: De ce?
Mihai: Din instinct, din intuiţie, din dorinţă, din tradiţie, din imitaţie, din ambiţie, din curiozitate, din interes, din inerţie!... Acestea sunt şi câteva din motivele pentru care face sex, pentru care se mişcă, pentru care gândeşte, vorbeşte, se întreabă şi îşi răspunde!
Laura: Înseamnă că nici o întrebare nu are răspuns deplin şi definitiv... şi, cu atât mai mult, nu are un astfel de răspuns întrebarea „De ce fac oamenii sex?" sau întrebarea „Ce este filosofia?"... Înseamnă că întrebările au doar răspunsuri parţiale şi temporare, iar această parţialitate şi acest caracter temporar sunt aspecte pe care ele le au în comun cu dorinţele şi cu împlinirile, cu instinctele şi intuiţiile, cu interesele şi curiozităţile, cu imitaţiile şi inerţiile!
Mihai: Exact asta înseamnă! Şi ce e rău în asta?
Laura: Nimic! Aşa e lumea: în continuă rostogolire de pe o zi pe alta!...
Mihai: Aşa e!
Laura: Dar cu ce scop?
Mihai: Cu scopul de a face filosofie!
Laura: De ce?
Mihai: Ca să afle răspunsuri nenumărate la întrebarea „De ce fac oamenii sex?"
Laura: De ce?
Mihai: Ca să aibă la ce filosofa!
Laura: De ce?
Mihai: Pentru a afla răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?"...
Laura: De ce?
Mihai: Fiindcă cineva le-a pus această întrebare şi ei vor să-i găsească un răspuns mai semnificativ!
Laura: De ce?
Mihai: Deoarece după aceea să poată medita la acel răspuns!
Laura: De ce?
Mihai: Ca să afle cum l-ar putea folosi ca să filosofeze mai bine...
Laura: Şi de ce vor să filosofeze mai bine?
Mihai: Pentru că cineva i-a îndemnat să o facă!
Laura: Cine?
Mihai: Cineva!
Laura: Cine?
Mihai: Nu mai ştiu cine! Am uitat sau am un lapsus!
Laura: De ce ai uitat?

Mihai: Poate pentru că nu era important!

Laura: Nu-i important să ştii cine te-a îndemnat iniţial să filosofezi mai bine?

Mihai: Nu!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că şi pe el sau pe ea... l-a îndemnat sau a îndemnat-o cineva... – nu are importanţă cine!

Laura: Foarte bine! Şi atunci, oare chiar ar trebui să încerci să filosofezi mai bine?

Mihai: Nu ar trebui?

Laura: Nu!... Poate ar fi mai bine, mai uşor şi mai util, dacă ai încerca să filosofezi liniştit, relaxat, fără grija de a atinge un „mai bine" atât de slab precizat, încât, în realitate, s-ar putea să fie un „mai rău"... Cum ai putea să filosofezi „mai bine", dacă nu ştii nici măcar ce este filosofia şi nici nu vei şti vreodată?

Mihai: Şi atunci?

Laura: Şi atunci, filosofează!... Dar nu te încorda, că nu are rost!... Nu lua filosofia în serios, că nu are sens!... Nu te lăsa stresat de filosofie, că nu merită!

Mihai: De ce nu merită?

Laura: Pentru că, după cum şi tu ai zis, nu ştii ce este filosofia şi nici nu o să afli vreodată!

Mihai: Crezi?

Laura: Nu cred... Ştiu!

Mihai: Şi totuşi... Are şi filosofia un sens!...

Laura: Ce sens? După tine, cu ce se ocupă filosofia?

Mihai: Filosofia mea?

Laura: Filosofia ta!

Mihai: Mă consideri filosof?

Laura: Nu eşti?

Mihai: Uneori sunt, alteori nu sunt...

Laura: Deci?

Mihai: Deci când consider că sunt filosof, mă ocup cu filosofarea!

Laura: Adică?

Mihai: Adică, de exemplu, uneori mă întreb „Ce este filosofia?"... Apoi iau primul răspuns interesant care îmi trece prin minte şi construiesc o întreagă metafizică pe baza lui!

Laura: De ce?

Mihai: Tu Laura... această întrebare e prea profundă pentru mine, mai ales, dacă o tot repeţi... Şi oricum... ideea era ca eu să te sâcâi cu ea, nu tu pe mine!...

Laura: Ei, asta e! S-a întors roata!

Mihai: De ce?

Laura: M-ai prins!

Mihai: Stai pe fază!

Laura: De ce?
Mihai (zâmbind): Ca să filosofăm!
Laura: De ce?
Mihai: Ca să aflăm „Ce este filosofia?”...
Laura: Să te întreb de ce?
Mihai: Nu mă întreba!
Laura: De ce?
Mihai: Pentru că nu ştiu!
Laura: Hai atunci să mergem la plimbare!
Mihai: Hai!
(Mihai, după ce face câţiva paşi, se opreşte.)
Mihai: Ştii ce? Lasă că ne plimbăm mai târziu! Ia stai jos să mai filosofăm un pic, că vreau să-ţi spun ceva! *(Se aşează pe un scaun de vacanţă. Laura se aşează lângă el.)*
Laura: Ce?
Mihai: Nu de ce?
Laura: Şi „de ce?”! Dar mai întâi „ce?”!
Mihai: Iată ce: filosofia are sens, doar dacă nu intrăm în profunzimea ei!... Dacă iei o filosofie la puricat, dacă o analizezi cu atenţie maximă la detalii, poţi vedea că ea nu are sens...

Sensul există doar la suprafaţa filosofiei – în interiorul ei domneşte haosul!...

5. Cine? Când? Unde?

Laura (după un moment de tăcere): Mihai, cine a inventat filosofia?
Mihai: Primul om care s-a întrebat „Ce este filosofia?”...
Laura: A existat un astfel de om?
Mihai: Cu siguranţă!
Laura: Şi el a inventat filosofia, doar pentru că s-a întrebat ce este ceea ce el însuşi a inventat?
Mihai: Da!
Laura: Şi cum s-a întâmplat această invenţie?
Mihai: Mai întâi, el a descoperit ceva, dar nu ştia ce a descoperit şi nici dacă el era primul care a descoperit acel ceva... Apoi, s-a gândit o vreme la acel ceva pe care el l-a descoperit, întrebându-se: „Ce este acest ceva?”, după care i-a dat un nume şi i-a zis acelui ceva „filosofie”...
Laura: Şi ce a descoperit el? Ce era acel ceva pe care el l-a numit filosofie?
Mihai: O întrebare!
Laura: Ce întrebare?
Mihai: Ce este acest ceva?
Laura: Şi ce era?

Mihai: Nu ştiu!
Laura: A descoperit neştiinţa?
Mihai: Se prea poate! Dar nu ştiu... Putea fi orice altceva!
Laura: Orice?
Mihai: Orice realitate pe care el putea să o numească prin cuvântul filosofie!
Laura: În cazul tău ce a fost?
Mihai: Ce să fie?
Laura: Acel ceva care a fost primul ceva în legătură cu care tu te-ai întrebat ce este acest ceva pe care eu îl pot numi filosofie?
Mihai: Adică când m-am întrebat eu prima dată „Ce este filosofia?”?
Laura: Da.
Mihai: La mine a fost prima amintire!
Laura: Nu cred...
Mihai: Nici eu nu prea cred, dar cu siguranţă că aşa a fost...
Laura: Cum aşa?
Mihai: Simplu: până la prima amintire nu aveam nici o amintire, nu?
Laura: Da... logic...
Mihai: Prin urmare, nu aveam la ce să filosofez...
Laura: Tu filosofezi doar asupra amintirilor?
Mihai: Nu doar asupra lor, dar nu pot filosofa fără ele...
Laura: De ce?
Mihai: Cum de ce? Mai bine întreabă-te cu ce filosofează omul?!
Laura: Cu ce?
Mihai: Cu amintirile! Omul are nevoie de amintiri pentru a filosofa!
Laura: Ce fel de amintiri?
Mihai: De exemplu, amintirile numite cuvinte!
Laura: A...
Mihai: Păi da: înainte de a filosofa, cam trebuie să memorezi un sâmbure de limbă... chiar dacă filosofia şi procesul de filosofare nu se reduce la limbă...
Laura: Limba e o amintire?
Mihai: Da... Limba e o colecţie de amintiri...
Laura: Atunci, tu ai început să filosofezi după ce ai memorat primul tău cuvânt?
Mihai: Mai mult ca sigur!
Laura: Şi care a fost acela?
Mihai: Nu ştiu... L-am uitat!
Laura: Cum aşa? Nu era important sau de ce l-ai uitat?
Mihai: Ba, cred că era important... dar e mult de atunci şi eu nu obişnuiesc să ţin minte toate fleacurile...
Laura: Cum ar fi fleacul acesta cu prima ta amintire lingvistică ce ţi-a provocat prima cugetare filosofică...

Mihai: Da...
Laura: Mai ştii măcar care a fost acea cugetare?
Mihai: Nu mai reţin detaliile, dar sigur că ştiu: cugetarea a fost o repetare a cuvântului prim-amintit...
Laura: Doar o repetare şi atât?
Mihai: Ce vrei mai mult? A fost foarte bine pentru prima mea cugetare...
Laura: Mda... O fi fost... Că dacă nu ştiai decât un cuvânt, ce puteai face altceva decât să-l repeţi?
Mihai: Vezi ce simplu e să filosofezi?
Laura: Văd! Înseamnă că şi eu am filosofat la vremea mea o grămadă!
Mihai: Dar ce? Am zis eu altceva?... Toată lumea filosofează... mai ales după ce au, mai întâi, o colecţie consistentă de amintiri non-lingvistice şi, apoi, după ce-şi formează şi o colecţie de amintiri lingvistice...
Laura: Vrei să zici repetări lingvistice?
Mihai: Desigur că-s repetări! Cum altfel să le memoreze?... Amintirea e, înainte de orice, o repetare...
Laura: Păi şi atunci... dacă fără amintire nu poţi filosofa, iar amintirea e o repetare, oare nu putem concluziona de aici că fără repetare nu putem filosofa?
Mihai: Ba putem, că chiar aşa e: filosofia fără repetare e... mai nimic...
Laura: Atunci înseamnă că timpul e important în filosofie!
Mihai: Nu timpul e important, ci amintirea... Timpul poate trece şi fără să lase nici o amintire!
Laura: Acest timp e un timp fără filosofie?
Mihai: Nu e neapărat fără filosofie, dar, cu siguranţă, că e lipsit de amintirea ei...
Laura: Şi cum trece timpul peste aceste timpuri, foarte adesea, uitate?
Mihai: Cu lejeritate!
Laura: Şi omul?
Mihai: Tot aşa! Omul nu trebuie să se streseze prea tare cu ţinerea de minte, pentru că timpul are obiceiul de a se repeta... Şi încă chiar foarte des...
Laura: Şi atunci ce e mai important pentru filosofie: amintirea sau imaginaţia?
Mihai: Ambele sunt importante pentru filosofie... dar mai importante decât ele e ceea ce le întreţine pe ele în fiinţă...
Laura: Ce?
Mihai: Repetarea...
Laura: În filosofie crezi că vorbim de o repetare exactă sau doar de una aproximativă?

Mihai: Filosofia nu redă fidel realitatea, ci doar o aproximează. Nu o descoperă, ci şi-o imaginează!...

A face filosofie e a reconstrui realitatea, pornind de la fragmentele de realitate la care noi avem acces parţial şi temporar...

De aceea, înainte de toate, filosofia este imaginaţie... Reconstruim fictiv cu imaginaţia noastră limitată realitatea infinită pe care nu vom putea să o cuprindem în întregime niciodată...

Deci filosofia... şi amintirea, şi imaginaţia... doar aproximează realitatea – fiind bazate pe fragmente, nu pe întreg...

Doar asta putem aştepta de la filosofie: aproximări din ce în ce mai bune ale realităţilor existente...

Laura: Şi aproximări din ce în ce mai proaste nu putem aştepta de la ea?

Mihai: Cum să nu! Mai degrabă să te aştepţi de la cei mai mulţi dintre filosofi la aproximări destul de eronate ale realităţilor, decât la aproximări justificate raţional şi întemeiate empiric...

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că filosofia este, de foarte multe ori, doar imaginaţie, fantezie şi fabulaţie... O imaginaţie care, de obicei, este destul de puţin interesată de aproximarea fidelă a realităţii, fiind interesată mai mult de...

Laura: De?

Mihai: Pe tine ce te interesează atunci când faci filosofie?

Laura (cu subînţeles): Pe mine?

Mihai (zâmbind): Pe tine!

Laura: Când?

Mihai: Curând!

Laura: Unde?

Mihai: Undeva... în proximitate!

Laura: Cu cine?

Mihai: Cu mine!

Laura: Cu tine?

Mihai: Da... Dar numai când mă interesează să fac filosofie!...

Laura: Da?

Mihai: Da... Aşadar, pe tine ce te interesează când faci filosofie?

Laura: Nimic în mod special!... Eu, de obicei, las filosofia să-mi spună ce vrea ea!

Mihai: Şi ce vrea filosofia ta?

6. Înşelare şi revelare

Laura: Filosofarea mea urmăreşte să simtă când e înşelată!
Mihai: De cine?
Laura: De alte filosofări şi de propria filosofare!
Mihai: Te simţi înşelată?
Laura: Simt că s-ar putea să mă înşel!
Mihai: Cu cine?
Laura: Mai ales cu tine!
Mihai: Tu te poţi înşela pe tine cu mine?
Laura: Eu mă înşel pe mine, mai ales, când sunt cu tine!
Mihai: Cum faci asta?
Laura: Îmi închipui că eu sunt ceea ce nu sunt, că tu eşti ceea ce nu eşti şi că între noi este ceva care de fapt nu este...
Mihai: Asta da înşelăciune!
Laura: Da! Se numeşte dragoste!
Mihai: Deci ţi-e drag de mine?
Laura: Mi-e drag de amintirea imaginată a unei clipe de iubire care nu a existat niciodată... Mi-e drag de clipa aceasta în care eu aproximez existenţa ta legând-o în mod aproximativ de o anumită aproximare a propriei existenţe spre a continua împreună ceea ce aproximativ s-ar putea numi filosofia noastră...
Mihai: Filosofia înşelării?
Laura: Da! Eu te înşel pe tine... Tu mă înşeli pe mine... Eu mă prind de înşelăciune şi te confrunt cu ea... Tu ştii că înşeli, dar nu vrei să recunoşti...
Mihai: Pe cine înşel?
Laura: Pe tine te înşeli!
Mihai: Cum?
Laura: Dorind să fii altundeva decât aici, altcândva decât acum, altfel decât aşa cum eşti şi cu altcineva decât cu mine...
Mihai: Unde? Când? Cum? Cu cine?
Laura: Unde nu este înşelăciune! Când lumea va fi împlinită şi tu vei fi perfect... Şi vei trăi alături de o imposibilitate!
Mihai: Ce imposibilitate?
Laura: Imposibilitatea definită prin lipsa înşelăciunii, împlinirea deplină a lumii, perfecţiunea ta şi realizarea unei imposibilităţi!
Mihai: Crezi că sunt prea idealist?
Laura: Cred că toţi suntem idealişti: cu toţii ne mişcăm spre împlinirea unei imposibilităţi!
Mihai: Ce imposibilitate?
Laura: Imposibilitatea care se numeşte filosofie!
Mihai: Şi de ce facem asta?
Laura: Fiindcă ne-am îndrăgostit de trecut şi de viitor!

Mihai: Înşelăm deci prezentul fie cu amintiri aproximative, fie cu fantezii legate de un viitor aproximativ... Dar trecutul şi viitorul cu ce le înşelăm, atunci când existenţa lor ne împiedică să ne înşelăm prea tare?

Laura: Cu aproximarea unui prezent înşelător printr-o filosofie înşelătoare...

Mihai: Ce filosofie?

Laura: Filosofia fabulaţiei metafizice...

Mihai: Eşti prea serioasă! Laura... Tu ştii cumva ce e filosofia?

Laura: Ştiu, dar nu pot să-ţi explic prea bine!

Mihai: Ce este?

Laura: Filosofia e înşelăciune!

Mihai: Revelare nu e?

Laura: E şi revelare, dar numai după ce filosoful demască înşelăciunea, acolo unde devine conştient de ea...

Mihai: Deci filosofia e revelare!

Laura: Nu! Mai întâi, filosofia e a fi înşelat, apoi e a te înşela, după care e a înşela la rândul tău...

Mihai: Şi atunci cum se ajunge la revelare?...

Laura: Cei mai mulţi filosofi nu ajung la ea niciodată...

Mihai: Din ce cauză?

Laura: Pentru că e foarte greu: mai întâi nu trebuie să te mai laşi înşelat, apoi să cauţi să nu te mai înşeli singur, după care să încerci pe cât posibil să nu înşeli pe alţii...

Mihai: Asta înseamnă că filosofia e, mai întâi, neatenţie, superficialitate şi nesinceritate...

Laura: Da! Cam asta e filosofia!

Mihai: Dar mai este o filosofie!

Laura: Mai este: e rară şi se ajunge foarte greu la ea: filosofia care demască înşelăciunea... Această filosofie e, mai întâi de toate, atenţie critică, profunzime expansivă şi sinceritate fără compromis...

7. De ce sex? De ce filosofie?

Mihai: Foarte bine spus... Dar... cu atenţie vorbind, profunzime căutând şi sinceritate urmărind, eu îţi pun acum, din nou, întrebarea „De ce fac oamenii sex?”...

Laura: Femeile sau bărbaţii?

Mihai: Ambii... Dar mai întâi spune-mi de ce crezi tu că fac bărbaţii sex?

Laura: Bărbaţii?... Bărbaţii fac sex... ca să... Ca să aibă femeile coadă!...

Mihai (râzând): Bun răspuns!... Şi de ce fac femeile sex?

Laura: ... Pentru că păsările cântă!...

Mihai: Şi atunci de ce sex în general?

Laura: ... Pentru că păsările mor...

Mihai: Şi de ce face femeia sex cu bărbatul?

Laura: Ştiu exact de ce!

Mihai: De ce?

Laura: Pentru că femeia are peşteră şi pădure, iar bărbatul are banană şi prune!...

Mihai (râzând): Excelent răspuns!... Dar de ce vor ei sex?

Laura: Pentru că ei se grăbesc să ajungă la cules de ciuperci...

Mihai: Acum serios... De ce sex?

Laura: Pentru că e cald şi e vară!

Mihai: Da: e cald şi e vară... Dar de ce sex? Ei ar putea, de exemplu, să facă altceva – să bea apă şi să stea la umbră... Cu sexul nu se răcoresc, ci mai tare se înfierbântă...

Laura: Dar e simplu: fiind cald, ei se dezbracă... şi, astfel, fiindcă îşi văd goliciunea, vor să o atingă...

Mihai: De ce?

Laura: Deoarece asta sunt ei: spaţiu descoperit – vid care vrea să ajungă...

Mihai: Unde?

Laura: În centrul fiinţei...

Mihai: De ce?

Laura: Ca să găsească o clipă de odihnă!

Mihai: Şi o găsesc?

Laura: Găsesc două clipe: una de pace şi una de război!

Mihai: Din ce cauză?

Laura: Pentru că centrul se mişcă!

Mihai: De ce se mişcă?

Laura: Ca să facă sex...

Mihai: De ce sex?

Laura: Pentru că sexul are filosofie!

Mihai: Şi ce fac cu ea?

Laura: Şi-o bagă în fiinţă!
Mihai: În fiinţă?
Laura: Dar unde altundeva?...
Mihai: Nu ştiu... Întrebam... Dar totuşi de ce sex?
Laura: Din cauza unor ispite spre regres!
Mihai: Ce regres?
Laura: Dinspre plinătate spre goliciune, dinspre ascundere spre dezvelire, dinspre deal spre vale şi dinspre mal spre mare!
Mihai: Sexul e plutire?
Laura: Da, fiindcă... plutirea odihneşte...
Mihai: Da, dar cel care dă la vâslă se oboseşte...
Laura: Normal... E clar că există diferenţe între plutire şi vâslire... Ca barca să se mişte, cineva trebuie să vâslească...
Mihai: Să vâslească, dar de ce sex?
Laura: Pentru ca bărbatul să fie fericit!
Mihai: De ce dragoste?
Laura: Pentru ca femeia să fie fericită!
Mihai: De ce iubire?
Laura: Pentru ca amândoi să fie fericiţi!
Mihai: Să fie fericiţi, din partea mea!... Dar de ce sex?
Laura: Deoarece filosofia este sexuală...
Mihai: Ce înseamnă asta?
Laura: Că sexul are o filosofie!
Mihai: Ce filosofie?
Laura: Aceea a fiinţei – anume, revenirea periodică la centrul fiinţei şi aprofundarea acestui centru...
Mihai: Revenirea la origine?
Laura: La punctul de start!
Mihai: Sexul?
Laura: Chiar el!
Mihai: De ce?
Laura: Deoarece de la el reporneşte totul... chiar şi filosofia...
Mihai: Sexul este originea... Filosofia e punctul de repornire... Dar de ce sex? De ce filosofie?
Laura: Fiindcă sunt mulţi copaci în pădure!
Mihai: Fiecare copac cu filosofia lui?
Laura: Aparent da...
Mihai: Dar...
Laura: Dar copacii se mişcă doar când bate vântul...

Mihai: De ce bate vântul?...
Laura: De ce sex? De ce filosofie?
Mihai: ... Sexul nu are nici o legătură cu filosofia!
Laura: Nu?
Mihai: Nu, pentru că filosofia nu are sex şi nu face sex!
Laura: Dar filosofii au sex?... Filosofii fac sex?

Mihai: Au şi fac!

Laura: Deci filosofia lor e sexuală...

Mihai: Fiindcă?...

Laura: Fiindcă ei pot aborda astfel o filosofie feminină, una masculină sau una neutră... Filosofia masculină întreabă, cea feminină răspunde, iar cea neutră se distrează... Cea masculină domină, cea feminină se supune, iar cea neutră trăieşte liberă şi respectă libertatea altora... Filosofia masculină iubeşte războiul, confruntarea, competiţia, conflictul... Cea feminină îndrăgeşte pacea, completarea, ajutorul, iubirea, armonia... Iar cea neutră trăieşte în flux – în curgere, în rostogolire, în oglindire...

Filosofia masculină cucereşte, convinge, dezarmează. Cea feminină seduce, atrage, iniţiază. Cea neutră priveşte relativ detaşată trecerea timpului şi întinderea spaţiului şi apoi se întreabă: „De ce?”...

Mihai: De ce fac oamenii sex? De ce fac ei filosofie?

Laura: Da! De ce sex? De ce filosofie?

Mihai: Ce sex?... Ce filosofie?

Laura: De ce există sex?... De ce există filosofie?

Mihai: Acum nu pot să-ţi dau nici un răspuns serios! Dar pot să-ţi dau mai multe răspunsuri comice...

Laura: Dă-mi-le!

Mihai: După cum toată lumea ştie, oamenii fac sex, ca să se înmulţească!

Laura: Ha! Râd de nu mai pot!... Ceva mai comic nu găseşti?

Mihai: Ba da: după cum toată lumea ştie, oamenii fac sex de plăcere...

Laura: Ha, ha! Mă prăpădesc de râs! Foarte comic! Mai zi!

Mihai: După cum toată lumea ştie, oamenii fac sex din obligaţie faţă de iubire!... Bărbatul îşi iubeşte femeia şi din cauza aceasta e obligat să facă sex cu ea!

Laura: Şi dacă nu ar iubi-o, nu s-ar simţi obligat să facă sex cu ea?

Mihai (zâmbind): Nu!... El o iubeşte din plăcere, dar sexul îl face din obligaţie!

Laura: Săracul de el!

Mihai: Lasă! Că dacă nu-i place sexul, măcar se alege cu iubirea!...

Laura: Şi dragostea la cine o lasă?

Mihai: Dragostea o lasă femeii, că trebuie să facă şi ea ceva din obligaţie!... Şi cum ea nu poate să facă sex, mai bine face dragoste!

Laura: Deci tu zici că femeia nu face sex?

Mihai: Face?

Laura: Nu! Doamne fereşte! Ai dreptate: femeia nu face niciodată sex, ea face doar dragoste!...

Mihai: Păi vezi? Înseamnă că jumătate din problemă e rezolvată: „De ce face femeia sex?”... „Ea nu face sex!”... Deci întrebarea „De ce fac oamenii sex?” se reduce doar la întrebarea „De ce fac bărbaţii sex?”...

Laura: De ce? Femeile nu sunt oameni?

Mihai: Nu! N-au cum... Oamenii fac sex, femeile nu fac sex – deci femeile nu sunt oamenii!... Dacă ar fi, ar face şi ele sex ca tot omul...

Laura: Aşa deci!

Mihai: Da!

Laura: Atunci hai să zicem că sunt şi ele oameni şi că din această cauză, chiar dacă acest lucru nu le este foarte evident uneori, trebuie că şi ele fac sex...

Mihai: Fac?

Laura: Fac!

Mihai: Şi tu faci?

Laura: Şi eu fac!

Mihai: Tu de ce faci sex?

Laura: Din obligaţie!

Mihai: Chiar?

Laura: Chiar! Conceptual vorbind se pare că sunt obligată să fac sex, chiar şi atunci când mie mi se pare că fac doar dragoste!

Mihai: Mai ales atunci!

Laura: Dar tu de ce faci sex?

Mihai: De ce fac eu sex?... Mai bine îţi spun de ce fac filosofie!

Laura: Ba nu-mi spune de ce faci filosofie! Spune-mi de ce faci sex!

Mihai: Dacă vrei îţi spun, că nu e secret!

Laura: Spune-mi!

Mihai: E simplu Laura: ca să mai fac şi altceva în afară de filosofie!...

Laura: Nu-i adevărat! Tu faci filosofie peste tot! Chiar şi în pat!

Mihai: Şi ce-i rău în asta?

Laura: Nimic! Ai dreptate! Filosofia se face peste tot, tot timpul, cu toţi şi cu toate... Viaţa şi filosofia sunt una!

Mihai: Şi atunci de ce fac oamenii filosofie?

Laura: Pentru că există!

Mihai: Şi de ce fac sex?

Laura: Pentru ca să existe şi alţi oameni care să facă filosofie!... Sexul generează existenţa. Existenţa generează filosofie... Deci sexul generează filosofie!

Mihai: Aşadar, de ce sex?

Laura: Pentru existenţă!

Mihai: Şi de ce filosofie?

Laura: Pentru că există!...

8. Centrul fiinţei

Mihai: Deci pentru că existenţa fiinţează, sexul filosofează?
Laura: Da!
Mihai: De unde vine existenţa?
Laura: Din centrul fiinţei!
Mihai: Şi unde se află centrul fiinţei?
Laura: La această întrebare am două răspunsuri: unul filosofic şi unul extrem de filosofic!
Mihai: Să le aud!
Laura: Primul: centrul filosofic al fiinţei este, de foarte multe ori, doar gura, pentru că pe acolo îşi elimină ea vorbele... şi, respectiv, mâna, deoarece cu ajutorul ei filosoful îşi scrie textele sale filosofice...
Mihai: Deci cel care îşi acoperă gura cu mâna îşi centrează centrul filosofic al fiinţei...
Laura: Cam aşa ceva!
Mihai: Şi al doilea?
Laura: Al doilea răspuns: centrul fiinţei se află în zona egal depărtată de extremităţile sale, adică, la oameni, centrul fiinţei se află în zona situată la baza coloanei vertebrale... Aici găsim două tipuri de orificii: două orificii implicate în menţinerea existenţei prin expulzarea periodică din noi a deşeurilor, a resturilor, a gunoaielor, a aspectelor interioare de care nu mai avem nevoie. Şi un orificiu implicat în procesul de creare a unei noi existenţe...
Mihai: De aceea bărbaţii se uită după femei? Ca să le vadă centrul fiinţei?
Laura: Exact! Ei nu se uită după femei! Ei se uită după centrul fiinţei!
Mihai: Femeia nu e centrul fiinţei?
Laura: Nu!... Centrul femeii e centrul fiinţei!...
Mihai: Şi care e centrul femeii?
Laura: Acela aşezat la egală distanţă de extremităţile sale. În zona centrală a femeii sunt doi poli – un pol de atracţie şi unul de respingere – unul atrage dragostea şi celălalt respinge sexul...
Dar fiindcă şi sexul şi dragostea se află în căutarea unui centru al fiinţei, există asemănări destul de mari între cele două procese...
Mihai: Ce asemănări?
Laura: Şi pentru sex, şi pentru... filosofie, mai întâi, apare viziunea unei goliciuni trecute, prezente sau viitoare. Apoi se manifestă cu putere atracţia unei completări, după care vine mişcarea de întrebare-răspuns, iar la urmă răspunsul ce finalizează pe moment dezbaterea filosofică...

Mihai: Şi atunci de ce fac oamenii sex? Şi de ce fac ei filosofie?

Laura: De ce sex?... Pentru ca existenţa să poată ieşi din centrul fiinţei, mai întâi, sub formă de sământă şi apoi ca şi nou-născut...

De ce filosofie? Pentru ca fiinţa să poată elimina prin centrele sale filosofice (gura şi mâna) fie deşeuri mentale de care nu mai are nevoie, fie seminţe ideatice de care s-ar putea să aibă alţii nevoie, fie, pur şi simplu, un flux comunicaţional care să întreţină în mod convingător senzaţia de comunicare şi de comuniune...

Avem astfel cinci centre ale fiinţei: două filosofice (unul care produce vorbe şi altul care produce texte scrise), unul care se ţine de sex, unul pasionat de producerea de rahat şi încă unul pasionat de pişare...

Sexul e un proces normal care generează venirea în existenţă, iar filosofia e un proces normal de curăţire periodică a existenţei, necesar bunei ei funcţionări...

Mihai: Compari filosofia cu un proces de excreţie?... Nu e şi asimilare?

Laura: De fapt, e mai mult un proces de discriminare, de separare a răului de bine, a ce e util de ceea ce nu este, a ce e corect de ceea ce este eronat, a ceea ce funcţionează de ceea ce nu funcţionează, a ceea ce este de ceea ce nu este...

Acest proces de discriminare se finalizează prin asimilarea în fiinţă a ceea ce este bun, util, funcţional, corect, existent şi prin eliminarea, prin centrul excretor al fiinţei, a ceea ce e rău, neutil, nefuncţional, greşit, imaginar...

Mihai: Şi de ce se face acestă eliminare exact prin centrul fiinţei?

Laura: Pentru a ne arăta că finalizarea acestui proces de discriminare prin eliminarea deşeurilor, dejecţiilor, gunoaielor mentale este centrală pentru filosofie...

Filosofia nefinalizată prin expulzarea gunoaielor din minte nu este o filosofie care trece prin centrul fiinţei... Ci e doar o filosofie care îşi ratează mersul normal, umplând astfel de gunoaie toată fiinţa...

Fiinţa are deci o zonă centrală ce are doi centri majori de activitate – prin unul iese existenţa, prin celălalt se finalizează filosofia!

Mihai: Filosofia are ca rezultat un rahat?

Laura: Nu doar un rahat! Ea e un proces cu două feţe: asimilare şi eliminare – adică, într-un cuvânt, discriminare...

Mihai: Fluxul fiinţei forţează deci filosofia să ajungă la o concluzie centrală!

Laura: Da. O parte din această concluzie e asimilată, o altă parte e eliminată. Ce e bun ar trebui să rămână, ce e rău ar trebui eliminat...

Mihai: Se poate şi invers?

Laura: Se poate. Dacă procesul de digestie-discriminare mentală nu funcţionează bine, atunci fiinţa poate elimina din sine ce e bun şi să reţină ce e rău...

Mihai: ... Există oare şi un centru metafizic al fiinţei?

Laura: Da! Există!

Mihai: Care e acesta?

Laura: Visul!

Mihai: Ce vis?

Laura: Visul întâlnirii noastre...

Mihai: De ce?

Laura: Deoarece un vis frumos face cât o întreagă metafizică...

Mihai: ... Există... oare şi un centru de contact?

Laura: Da... Ochii!... Ca să contactezi fiinţa, trebuie să o priveşti în ochi şi să-i zâmbeşti. Restul vine de la sine...

Mihai: Am auzit că fiinţa ar fi dotată şi cu un centru de distribuţie a laptelui. E adevărat?

Laura: Este. Se găseşte dezvoltat mai ales la fiinţele feminine. Doar că, mai mereu, e ascuns privirii. Iar când se arată, nu prea are lapte de dat... Acest centru vinde mai mereu doar iluzia laptelui... Însă când e la vedere, uneori, poţi pune mâna pe reprezentanţii lui pe pământ...

Mihai: Sânii?

Laura: Da... Şi poţi să-i pipăi şi să-i strângi, ca să vezi dacă vine lapte... Apoi... şi dacă vine, şi dacă nu vine, te apropii de ei şi sugi un pic în memoria vremurilor bune – când tu erai în centrul fiinţei...

Mihai: Şi acum nu mai sunt?

Laura: Ba eşti şi acum – centrul fiinţei tale este acolo unde eşti tu, exact aşa cum eşti!... Fie în centrul vorbirii, fie în centrul scrierii, fie în centrul contactului, fie în centrul atenţiei, fie în centrul atracţiei spre hrănire, fie în centrul acţiunii sexuale, fie în centrul discriminării, fie în centrul eliminării, fie în centrul imaginaţiei, fie în cel al visării!...

Mihai: Şi există vreun centru care să unească toate centrele într-un singur centru?

Laura: Da!... Eu!

Mihai: Tu?

Laura: Nu eu... tu!

Mihai: Eu?

Laura: Nu tu!... Eu!... Sinele! Sensul identităţii... Centrul care face legătura între diferite centre ale fiinţei, hotărând căruia să-i dea prioritate de moment...

Mihai: Un centru al centrelor?

Laura: Un Eu al eu-rilor!

Mihai: Şi unde se află el?

Laura: În centrul trupului, în centrul pieptului, în centrul privirii... Adică, în locurile spre care voi bărbaţii priviţi o femeie, în ordinea în care o faceţi!

Mihai: Da... Ne uităm şi noi după forţa ei de atracţie, după zona ei de iubire şi după spaţiul ei de cunoaştere...

Laura: Văd că faceţi o cercetare amplă, nu glumă!

Mihai: Cum nu?! Centralităţile femeii sunt mai multe şi trebuie studiate cu atenţie maximă fiecare dintre ele!...

Laura: Deci tu cauţi la o femeie putere, iubire şi cunoaştere?

Mihai: Da... Dar tu ce cauţi la un bărbat?

Laura: Centrul fiinţei!

Mihai: Care este...

Laura: Intensitatea dorinţei lui de a se apropia cu sinceritate de centrul fiinţei mele şi de a-l atinge...

Mihai: Cu ce scop?

Laura: Cu scopul de a uita, cel puţin pentru câteva clipe, că există vreun centru şi astfel de a înţelege că centrul fiinţei este peste tot... De aceea, îl putem găsi oriunde l-am căuta!

Mihai: Oriunde?

Laura: Oriunde!... Şi aici, şi acolo, şi dincolo... Oriunde vrei să găseşti un centru al fiinţei este un centru al fiinţei... care te aşteaptă să-l găseşti...

Mihai: Într-adevăr... Femeile sunt foarte răbdătoare... Cred cu sinceritate că ele sunt centrul fiinţei şi aşteaptă să fie descoperite...

Laura: Unele nu mai aşteaptă şi se descoperă singure!...

Mihai: Femeile acelea sunt filosoafe!... Ele nu mai caută un centru al fiinţei, ci sunt un centru al fiinţei!...

Laura (vine şi i se aşează în braţe): Eu sunt centrul fiinţei tale!

Mihai: Eşti?

Laura: Nu sunt?

Mihai: Ba da! În ceea ce ne priveşte totul se învârte în jurul tău: tu eşti centrul, iar eu sunt circumferinţa care te cuprinde în braţe... *(O cuprinde în braţe.)*

Laura: Şi-mi dă un pupic!

Mihai: Nu se poate!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă dacă ne punem centrele de vorbire în contact, nu mai putem vorbi!

Laura: Şi trebuie neapărat să vorbim?

Mihai: Da!

Laura: De ce?

Mihai: Ca să înţelegem... De ce sex? De ce filosofie?

Laura: Şi facem progrese?

9. Iubirea şi explorarea

Mihai: Facem!... Dar trebuie să înţeleg ceva...

Laura: Ce?

Mihai: Oare tu sugerezi că centralitatea fizică a poziţionării organelor sexuale e primordial responsabilă pentru atracţia pe care ele o exercită asupra fluxului perceptiv al fiinţei?

Laura: Da... Tocmai de aceea femeile sunt fascinate de sex, iar bărbaţii de filosofie!... Sexul e baza pe care se construieşte iubirea... Explorarea e axioma de la care pleacă filosofia... Bărbatul explorează femeia, iar femeia îl iubeşte pentru aceasta!

Deci, în acest moment, răspunsul meu la întrebarea „De ce?” ar fi explorarea iubirii şi iubirea de explorare...

Mihai: Răspunsul acesta cu iubirea nu e un răspuns prea filosofic?... Dacă intrăm în detalii, s-ar putea să vedem că iubirea aceasta pe care o clamează, de obicei, femeile nu e chiar aşa de iubitoare – că în ea e foarte multă gelozie, invidie, orgoliu, tristeţe, frică, ataşament, obsesie... Adică această iubire e mai mult o iubire cu numele decât cu fapta... O iubire abstractă de iubire care în concret e lipsită chiar şi de o minimă abordare filosofică.

Laura: Dar asta e treaba voastră – a bărbaţilor!... Filosofia nu e treabă de femeie!... Noi vă dăm subiectul nostru preferat: iubirea... şi voi filosofaţi cum vreţi în jurul lui!

Mihai: Corect! Voi cu iubirea, noi cu filosofia!

Laura: Mi se pare că pentru voi, bărbaţii, apropierea de filosofie e un preludiu pentru iubire, iar pentru noi, femeile, acest preludiu îl constituie fuga de filosofie: o fugă delicată, gingaşă, negrăbită... *(Se desprinde din braţele lui şi se aşează pe scaunul ei.)* Ca să vă lăsăm totuşi să ne ajungeţi din urmă...

Mihai: Cu filosofia?

Laura: Cu iubirea Mihai! Cu iubirea!

Mihai: A, exact!... Iubirea... Şi cu filosofia cum rămâne?

Laura: Cum să rămână? Noi ne vedem de treaba noastră şi ea să-şi vadă de treaba ei!

Mihai: Şi să nu vă deranjeze... cum ar veni!

Laura: Ba să ne deranjeze, dar nu prea tare! Să vină doar aşa – în cantităţi mici şi plăcute, frumos formulată şi fermecător exprimată, ca un mic preludiu pentru iubire...

Mihai: Ce iubire?

Laura: Iubirea de sine...

Mihai: Nu iubirea de înţelepciune?

Laura (ridicându-se în picioare): Ce înţelepciune Mihai?... Cine are nevoie de înţelepciune?... Ce să facă cu ea?... La ce e folositoare înţelepciunea?... Înţelepciunea e doar un cuvânt gol de

conţinut în spatele căruia se ascunde doar iubirea de sine, orgoliul, mândria, dorinţa de afirmare şi de recunoaştere, dorinţa de a te impune, impulsul de a ieşi în evidenţă şi a te băga în seamă cu ceva...

Mihai: Tu zici deci că omul se iubeşte foarte mult pe sine şi că astfel îi e foarte greu să vadă, să simtă, să interacţioneze cu un altul?... Că din cauza iubirii exagerate de sine omului îi e destul de greu să iubească pe un altul?

Laura (aşezându-se pe scaun): Da!... Un răspuns foarte potrivit la întrebarea ta – „De ce?” – este „Din iubire de sine!”... Totul din iubire de sine!

Mihai: Totul?

Laura: Nu chiar totul: doar cea mai mare parte... Iubirii de un altul îi rămân doar firimiturile de la masa iubirii de sine... Şi chiar şi acelea sunt date doar dacă prin ele iubirea de sine se vede şi mai mult pe sine...

Mihai: E tragic într-un fel acest destin al iubirii!

Laura: Tragic?... Nu e tragic deloc! E chiar comic!... Nimic nu e mai comic în lumea aceasta decât iubirea exagerată de sine!

Mihai: Dar e şi tragic!... Fiindcă în cel stăpânit de această exagerare e mult stres şi angoasă, multă nelinişte şi suferinţă...

Laura: Acestea îl stăpânesc doar pe cel care nu se iubeşte exagerat de mult pe sine – pe cel care ezită mereu între iubirea de sine şi iubirea de ceilalţi... pe cel nehotărât în iubire... Cel care se iubeşte pe sine în mod exagerat e mereu o sursă de bună dispoziţie, de comedie, de umor, de ironie, de amuzament...

Tragedia din iubire apare, doar fiindcă nefericitul stăpânit de iubire mediocră de sine nu ştie să se bucure de sine, nu ştie să râdă de sine şi, astfel, nu poate să-şi vadă limitele şi limitările...

Fiindcă nu râde de sine, fiindcă nu se amuză de propriile ataşamente, obsesii şi fantasme, el nu poate să-l vadă prea bine pe celălalt, dar nu se poate vedea în mod limpede nici pe sine...

Pentru că în esenţa sa intimă omul nu este iubire de sine...

Mihai: Dar ce este? Iubire de un altul? Iubire de fiinţă? Iubire de viaţă?...

Laura: Nu... În esenţa sa omul nu este iubire de nici un fel!... Iubirea e un lucru prea serios pentru fiinţă... şi fiind serios nu poate râde de ea... Iar dacă nu râde, nu o poate exorciza din sine pentru a ajunge la adevărata sa esenţă...

Mihai: Iubirea e un demon?

Laura: Metaforic vorbind, e cel mai mare demon, pentru că, alături de ură, ea ne face să nu mai vedem esenţa fiinţei...

Mihai: Care este aceasta?

Laura: Indiferenţa!

Mihai: Pe bune?

Laura: Nu... Am glumit!... Indiferenţa o poţi pune, alături de iubire şi de ură, la factorii care ne îndepărtează de esenţa fiinţei...

Mihai: Care este...

Laura: Care este misterioasă... Dar nu suficient de misterioasă încât să nu o putem cunoaşte...

Mihai: Ba e chiar misterioasă de-a dreptul! Dacă îndepărtezi din esenţa ei şi iubirea, şi ura, şi indiferenţa, atunci ce-ţi mai rămâne?

Laura: Chiar aşa: ce?

Mihai: Nu ştiu!

Laura: Vezi că ştii!

Mihai: Neştiinţa?

Laura: Nu!

Mihai: Dar ce?

Laura: Filosofia, Mihai... Filosofia!... Filosofia e mai presus de toate: chiar şi de iubire, chiar şi de ură, chiar şi de indiferenţă!...

Mihai: Şi ce este filosofia?

10. Întrebarea „De ce?”

Laura: Eu cred că, adeseori, filosofia... este demersul care caută, cu maximă sinceritate, răspunsul la întrebarea „De ce?”...

Tu, de exemplu, nu cauţi de fapt răspunsul la întrebările „De ce sex?” sau „De ce filosofie?”... Mi se pare că pe tine nu te interesează prea tare nici sexul, nici filosofia, ci ceva care trece dincolo şi de sex, şi de filosofie – un ceva ascuns pe care tu îl cauţi cu întrebarea „De ce?”... Tu vrei să ştii de fapt din ce cauză şi cu ce scop se manifestă orice aspect al existenţei! Pe tine te interesează cauza primă şi scopul ultim!...

Mihai: De ce m-ar interesa aşa ceva?

Laura: Chiar: de ce?... De ce bate vântul? De ce zboară norii? De ce râd oamenii? De ce există iubire? De ce creşte iarba? De ce se grăbesc furnicile?...

Mihai: Chiar aşa: de ce?... De ce există umbră? De ce au oamenii dorinţe? De ce se mişcă? De ce muncesc? De ce comunică?...

Laura: Vezi?! Tu urmăreşti un „De ce?” general care să lămurească orice „De ce?” – cauza primă şi scopul final!...

Mihai: M-ai convins! Se pare că chiar asta urmăresc: „de ce-ul” ultim!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă dacă ar fi, ar fi interesant de ştiut care este!

Laura: Crezi că e unul singur?

Mihai: S-ar putea să fie mai multe?...

Laura: Dar dacă nu este nici un răspuns la întrebarea „De ce?”?

Mihai: Să fie o întrebare fără răspuns?

Laura: E posibil ca filosofia să nu poată găsi un răspuns satisfăcător la o întrebare?... Nu există aşa ceva! Filosofia poate da cel puţin un răspuns la orice întrebare!... Chiar şi formularea „Nu există răspuns la întrebarea „De ce?”!” e tot un răspuns!

Mihai: Şi atunci... nu există o cauză primă şi un scop final?

Laura: E clar că nu există! Tot ce există e format doar din cauze şi scopuri oarecare...

Mihai: Şi atunci cum răspunzi la întrebarea „De ce sex?”?...

Laura: Simplu: nu există un răspuns absolut la această întrebare... există doar răspunsuri relative... Nu există cauză primă şi scop ultim, dar există cauze şi scopuri, multe dintre ele foarte bine cunoscute...

Mihai: Şi de ce filosofie?

Laura: Din diferite motive oarecare, mai mult sau mai puţin importante la un moment dat!

Mihai: Deci nu există nici un răspuns universal, un răspuns absolut, un răspuns metafizic la întrebarea „De ce?”...

Laura: Obiectiv, nu!... Subiectiv însă fiecare filosof găseşte cel puţin un astfel de răspuns... E datoria lui de filosof să găsească răspunsuri chiar şi acolo unde ele nu sunt!

Mihai: Aşa faci şi tu?

Laura: Nu! Eu caut răspunsuri care să mă convingă de profunzimea lor, răspunsuri ultime, dincolo de care nu mai pot găsi un alt răspuns mai bun!... Eu caut răspunsuri care să mă mulţumească la maxim!... Care să-mi lase o impresie puternică de revelare – impresia că am găsit unul din răspunsurile cele mai bune care puteau fi găsite la întrebarea pusă... Un răspuns care nu e absolut, dar poate foarte uşor să lase impresia că ar fi!

Mihai: Şi atunci care e răspunsul tău la întrebarea „De ce?”

Laura: În acest moment răspunsul meu este: „Nu există răspuns!”... De obicei, la o întrebare pe care mi-o pun îmi vin cu uşurinţă foarte multe răspunsuri... La întrebarea „De ce?” nu numai că nu-mi vin răspunsuri, dar îmi vin tot mai multe întrebări!... Dacă adaugi un „De ce?” după orice răspuns, îl transformi imediat într-o întrebare... „De ce?” e un generator natural de întrebări...

Mihai: Şi atunci unde ar trebui să ne oprim cu „de ce-ul”? – nicăieri sau oriunde?

Laura: Dacă-ţi răspund „nicăieri”, o să întrebi „De ce?”. Dacă îţi răspund „oriunde”, vei zice „De ce?”...

Mihai: De ce?

Laura: Răspunsul cel mai profund la orice întrebare e răspunsul care generează cele mai multe întrebări! Un răspuns care nu generează întrebări nu e un răspuns filosofic!

Mihai: De ce?

Laura: Întrebarea „De ce?” e cuprinsă în mod implicit în orice răspuns – orice răspuns vine la pachet cu întrebarea „De ce?”...
Mihai: Prin urmare, „De ce?” e întrebarea din răspuns?
Laura: Da!
Mihai: De ce?
Laura: Pentru ca dialogul să meargă mai departe!
Mihai: Până când?
Laura: Până se ajunge la Tăcere...
Mihai: Adică la acel „Nu există răspuns!” de care ai pomenit mai devreme?
Laura: Da... Nu există răspuns ultim la întrebarea „De ce?”...
Mihai: Ba există!
Laura: Care e acela?
Mihai: Acel răspuns care explică tot ce există...
Laura: Cunoşti tu acest răspuns?
Mihai: De fapt, s-ar putea să-l cunosc... De curând am citit o carte cu titlul „Repetări prin întâmplare” în care mi se pare că am găsit acest răspuns...
Laura: Care este el?
Mihai: Cauza primă şi scopul final pentru tot ceea ce are fiinţă e una singură: repetarea prin întâmplare...
Laura: Repetarea?
Mihai: Da! Repetarea prin întâmplare!...

11. Amuzamentul

Laura: E bun răspunsul...
Mihai: Te satisface?
Laura: Da... Dar acum caut altceva!
Mihai: Ce?
Laura: În acest moment caut un altfel de răspuns la întrebarea „De ce?”!
Mihai: Ce fel de răspuns?
Laura: Nu ştiu încă... Dar o să ştiu când o să-l găsesc!
Mihai: Să te ajut atunci cu o întrebare?
Laura: Ajută-mă!
Mihai: De ce fac oamenii filosofie?...
Laura: Cei care nu ştiu răspunsul la întrebarea „De ce?” fac filosofie, ca să afle răspunsul la întrebarea „De ce?”...
Mihai: De ce?
Laura: Din impuls şi pentru impuls...
Mihai: Ce impuls?
Laura: Impulsul de a fi şi impulsul de a fi într-un fel anume – impulsul existenţei şi impulsul filosofiei!
Mihai: De ce?

Laura: De... amuzament!
Mihai: Ce amuzament?
Laura: Amuzamentul celui care ştie de ce se amuză şi amuzamentul celui care habar nu are de ce o face, dar totuşi o face!
Mihai: De ce?
Laura: Pentru că amuzamentul duce cu sine o explicaţie!
Mihai: Ce explicaţie?
Laura: Amuzamentul ne explică de ce impulsurile umane caută o explicaţie!
Mihai: De ce?
Laura: Fiindcă vor să se amuze!
Mihai: Există un fundament comic în univers?
Laura: Există! Mai ales pentru cei care ştiu să-l vadă şi să se bucure de existenţa lui!
Mihai: Chiar şi atunci când acest fundament comic lipseşte?
Laura: De unde să lipsească?
Mihai: De unde lipseşte!
Laura: Comicul e prezent peste tot. Trebuie doar să ştii că el e acolo, să-l cauţi şi o să-l găseşti!
Mihai: Chiar şi în moarte, în durere, în necaz?
Laura: Chiar şi acolo!
Mihai: Văd că ai găsit un răspuns amuzant la întrebarea „De ce?”!... Doar că mie nu-mi vine să râd de el...
Laura: Şi de ce nu râzi? Comedia nu te amuză?
Mihai: Nu mă amuză. Eu sunt om serios, nu am chef de glume... Eu vreau să găsesc un răspuns serios la întrebarea „De ce?”
Laura: De ce?
Mihai: Deoarece răspunsurile profunde sunt întotdeauna serioase...
Laura: Or fi! Dar eu nu înţeleg de ce nu ai putea râde copios de un răspuns serios... Seriozitatea, de cele mai multe ori, e rădăcina cea mai serioasă a comediei... Comedia serioasă exact asta face: îşi bate joc de seriozitate!... Nimic nu e mai comic decât un om serios!...
Mihai: Serios?
Laura: Ba poate ar mai fi ceva!
Mihai: Ce?
Laura: Un om care ia comedia în serios şi astfel o tratează cu maximă seriozitate. Unul care meditând serios la întrebarea „De ce?” găseşte că răspunsul cel mai serios care se poate da acestei întrebări este o glumă...
Mihai: Serios? Ce glumă?
Laura: De ce fac oamenii glume?
Mihai: De ce?

Laura: Ca să-şi răspundă în mod serios la întrebarea „De ce?”!... Un răspuns dat în glumă e mult mai serios decât un răspuns serios – drept dovadă, fiinţa se bucură mult mai mult de răspunsul glumeţ decât de cel serios...

Fiinţa ştie instinctiv că fundamentul ei este jocul, gluma, amuzamentul, distracţia, divertismentul, iar răspunsul glumeţ îi aduce aminte de esenţa sa zglobie!... De aceea râde şi se bucură când îl aude!

Mihai: De ce râde? De cine râde?

Laura: De ce şi de cine e capabilă să râdă... Fiinţele rafinate ştiu să râdă din orice... Fiinţele bădărane însă nu ştiu să râdă mai deloc... Râsul deschide drumul spre centrul fiinţei. Seriozitatea te ţine la periferie... Nu poţi comunica cu adevărat decât cu fiinţele pe care le poţi face să râdă cu poftă maximă... Prin amuzament şi prin râs se manifestă o înţelegere a fiinţei care transcende limbajul... Buna dispoziţie face posibilă comunicarea de la inimă la inimă, dinspre un ocean de bucurie spre alt ocean de bucurie... Adevărurile cele mai profunde ale fiinţei pot fi comunicate doar prin comedie!

Mihai: Deci amuzamentul e răspunsul?

Laura: Da!

Mihai: Şi atunci de ce sex?

Laura: De amuzament!

Mihai: Şi de ce filosofie?

Laura: Pentru amuzament!

12. Motivaţie

Mihai: Deci tu te amuzi punându-ţi întrebarea „De ce?”!

Laura: Normal! E o întrebare foarte amuzantă!... Eu consider că fiecare om poartă cu sine cel puţin un răspuns implicit la această întrebare, răspuns care stă la baza întregii lui filosofii de viaţă...

Fiecare om în parte ştie de ce... Doar că nu e foarte conştient de ce... Fiecare om are o motivaţie primară şi un ţel final care îl pune în mişcare la un moment dat... Iar această motivaţie e trădată de aspectul existenţial care îl amuză cel mai tare, care îl bine dispune, care îl bucură cel mai mult...

Mihai: Bucuria revelează motivaţia primă?... Când te întâlneşti cu oamenii, tu cauţi să descoperi această primă motivaţie?

Laura: Da! O primă motivaţie, o primă explicaţie, un scop primar, o cauză primă... De exemplu, vreau acum să te întreb chiar pe tine despre această motivaţie primară... Care este această realitate primară care crezi tu că îmi defineşte mie cauza primă şi scopul final?

Mihai: Pentru femei în general e iubirea... Ele au inserată în structura lor psihologică de bază această motivaţie, fiindcă sunt chemate să o manifeste mai ales prin iubirea maternă....

Laura: Şi la bărbaţi?

Mihai: La bărbaţi e cercetarea, explorarea, descoperirea, revelarea...

Laura: De ce?

Mihai: Chiar vrei să ştii?

Laura: Nu prea! Dar nu mă pot abţine!... Replica „De ce?” este o replică foarte tentantă şi mereu la îndemână, atunci când rămân în pană de idei, dar totuşi vreau să fac dialogul să meargă mai departe...

Mihai: Mie mi se pare că e exact pe dos: abuzul de întrebarea „De ce?” închide foarte repede un dialog...

Laura: Da... Întrebarea „De ce?” e o întrebare gingaşă care trebuie folosită cu iscusinţă şi rafinament în cantitatea necesară şi la timpul potrivit...

Mihai: Ca orice altă întrebare!

Laura: ... „De ce?” – e întrebarea!...

Mihai: Fiindcă „De ce?” e şi ea doar o întrebare!

Laura: Da... dar oare... „De ce?”... e Întrebarea?

Mihai: „De ce?” e o întrebare!

Laura: ... De ce e întrebarea?

Mihai: De ce există o întrebare?... Dar nu există o singură întrebare! Există o infinitate de întrebări...

Laura: Şi nu se reduc toate la întrebarea „De ce?”?

Mihai: Numai câteodată... Altfel, fiecare întrebare are propria ei personalitate foarte puternică care trebuie respectată pe deplin... Dacă avem respect faţă de o întrebare, atunci poate ne vom alege cu un răspuns...

Laura: Şi dacă nu avem respect?

Mihai: Dacă o tratăm cu lipsă de respect, dacă o luăm cu asalt, dacă o atacăm din toate părţile, atunci sigur vom obţine un răspuns... Răspunsurile profunde vin, mai mereu, doar din lupta cu întrebarea, nu din menajarea ei...

Întrebarea e întrebare. Răspunsul nu se află în esenţa ei... Pentru ca să ajungem la el întrebarea trebuie să se dea la o parte... Dar şi întrebarea se iubeşte foarte mult pe sine şi, astfel, de bună voie, nu se va da mai niciodată la o parte, ca să ne lase să-i vedem răspunsul... De aceea, trebuie să insistăm foarte mult, chiar să fim duri cu ea, să o abordăm din toate părţile, să nu o lăsăm să răsufle, să o dominăm şi să o speriem, ca în cele din urmă să fugă de noi şi, astfel, dându-se la o parte, să-i putem vedea răspunsul: locul gol ce a rămas în urma ei şi realitatea ce se ascundea după ea – devenită vizibilă doar prin plecarea ei...

13. De ce? De ce?...

Laura: Şi care este această realitate?

Mihai: Hai să ne întrebăm împreună!... Să stăm faţă în faţă (nu prea aproape, dar nici prea departe) şi să ne întrebăm... O să întreb eu primul... Iar tu să-mi răspunzi, mai mereu, cu întrebarea „De ce?”...

Laura: Întreabă!

Mihai: Laura... de ce vrei să mă vezi?

Laura: De ce?... De ce?

Mihai: De ce vreau să te văd?

Laura: De ce?... Pentru că sunt frumoasă? De ce?

Mihai: De ce vreau să te aud?

Laura: De ce? Pentru că-ţi place vocea mea?

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să-mi auzi glasul?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Laura... de ce vreau să te ating?

Laura: Atinge-mă! *(Mihai se ridică, se apropie de ea şi o atinge delicat pe diferite părţi ale corpului – Laura se gâdilă şi râde...)*

Mihai: De ce? De ce? De ce?... Laura... de ce vrei să te ating?

Laura: Pentru că-mi place!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să mă atingi?

Laura: De ce? Pentru că vreau să te simt! *(Îl atinge delicat pe diferite părţi ale corpului...)*

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să-ţi simt parfumul?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce? *(Mihai începe să-i miroasă cu atenţie diferite părţi ale trupului, atingându-i cu vârful nasului diferite părţi dezgolite...)*

Laura (se gâdilă şi râde...): De ce?... De ce?

Mihai: De ce vrei să-mi simţi parfumul?

Laura: Vreau? Stai drept atunci, că vin să te miros!... *(Îl miroase cu atenţie mai ales în zona pieptului, a umerilor, a părului şi a feţei...)*

Mihai: De ce?... De ce vrei să mă vezi şi să mă auzi?... De ce vrei să mă miroşi şi să mă atingi?...

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... De ce?... De ce vrei să-ţi gust sărutul?

Laura: De ce?... De ce?...

Mihai: De ce?... De ce?... *(Cei doi se sărută cu patimă...)* Laura... de ce vrei să mă săruţi?

Laura: De ce?

Mihai: De ce? De ce?... De ce vrei să te îmbrăţişez? *(O îmbrăţişează.)*

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... De ce vrei să mă îmbrăţişezi?

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... De ce vrei să faci dragoste cu mine?

Laura: Vreau?

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să mă iubeşti?

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... Laura, de ce vreau să te iubesc?

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... Laura... De ce vrei să fii mângâiată?

Laura: De plăcere!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei tu să fii adorată?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Laura... De ce nu vrei să faci dragoste cu mine?

Laura: Vreau... Dar nu acum!

Mihai: De ce?... De ce?... Hai să stăm jos cu spatele unul către altul!... *(După ce se aşează amândoi pe scaune:)* Laura... De ce nu mă iubeşti?

Laura: Ba te iubesc!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce nu vrei să fii atinsă?

Laura: Ba vreau!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce nu vrei să fii sărutată?

Laura: Ba vreau!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce nu vrei să fii văzută?

Laura: Ba vreau! Vreau să fiu văzută! Priveşte-mă! *(Se ridică şi face o piruetă.)* Vreau să mă vezi cât mai bine!

Mihai (fără să privească spre ea): De ce?

Laura (aşezându-se jos): De ce? De ce?...

Mihai: Laura de ce nu vrei să fii auzită?

Laura: Ba vreau! Vreau să mă auzi cât mai bine! *(Se ridică, se apropie de el şi-i şopteşte la ureche:)* Mă auzi?

Mihai: Te aud Laura! Te aud! *(Întorcându-se către ea:)* Dar de ce vreau să te aud?

Laura (se întoarce şi se aşează pe scaun cu faţa spre el): De ce?... De ce?... De ce?

Mihai (întorcând scaunul încât să stea cu faţa spre Laura): De ce?... De ce Laura?... De ce fac oamenii sex?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Laura... De ce fac oamenii filosofie?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Hai să rămânem o clipă în tăcere, cu ochii închişi şi să medităm la această întrebare!

(Rămân un minut în tăcere, când cu ochii închişi, când privindu-se pe furiş... După un minut, Mihai întinde mâna cu degetul arătător întins, încercând să atingă nasul Laurei... Nu ajunge, fiind mai departe de o lungime de braţ de ea... Apoi, el lasă încet mâna în jos... Rămân amândoi încă două minute în tăcere, cu ochii închişi...)

Mihai: Laura!

Laura: Da?

Mihai: Am aflat ce se ascunde în spatele întrebării „De ce?”!

14. Realizarea

Laura: Ce?

Mihai: O realizare!

Laura: Ce realizare?

Mihai: Orice realizare!... O cât de mică realizare!...

Laura: Ce realizare?

Mihai: Realizarea că ai mai înfăptuit o realizare... Întrebarea „De ce?” nu are un răspuns care vine pe-de-a-întregul deodată, ci cu fiecare realizare înfăptuită se mai adaugă o părticică la acest răspuns...

Fiecare realizare a unei realizări completează răspunsul la întrebarea „De ce?”... Fiecare realizare în parte aduce o completare în plus, definind din ce în ce mai bine răspunsul la întrebarea „De ce?”... Aşadar, cu cât avem mai multe realizări şi cu cât realizăm mai bine realizările făcute de noi şi de umanitate, cu atât răspunsul la această întrebare devine din ce în ce mai bun...

Răspunsul la întrebarea „De ce?” e un răspuns mereu în completare, niciodată deplin, dar întotdeauna aflat în creştere şi expansiune... Răspunsul la această întrebare e realizarea realizărilor de până acum, a celor din prezent şi a celor pe care dorim să le înfăptuim în viitor... Cu cât mai multe realizări, cu atât răspunsul la întrebarea „De ce?” devine din ce în ce mai clar... El e suma realizărilor de o viaţă, a realizărilor dintr-o istorie şi a realizărilor dintr-o veşnicie...

Răspunsul la întrebarea „De ce?” e un răspuns aflat în continuă creştere şi completare de sine!... Părţile acestui răspuns se adaugă una peste alta precizând tot mai bine răspunsul complet...

Laura: Care este...

Mihai: Realizarea aflată în continuă exprimare de sine!

Laura: Deci din ce cauză şi cu ce scop?

Mihai: Din cauza unor realizări anterioare cu scopul unor realizări prezente şi viitoare!

Laura: Ce realizări?

Mihai: Orice realizări care generează efecte, orice realizări care sunt înfăptuite, orice realizări care pot fi înfăptuite...

Laura: Deci răspunsul la întrebarea „De ce?” este...?

Mihai (după un moment de tăcere): ... Realizarea înfăptuirii unor realizări!

Laura: Ce realizări?

Mihai: Orice realizări considerate ca atare de către fiinţă... adunate mereu una peste alta şi una lângă alta pentru a crea o imagine din ce în ce mai clară a răspunsului existent pentru întrebarea „De ce?”...

Laura: Prin urmare, nu există nici un răspuns ultim, absolut, complet la întrebarea „De ce?”, dar sunt o mulţime nesfârşită de realizări mai mari sau mai mici care se leagă una de alta pentru a creiona un răspuns parţial, dar din ce în ce mai bun, la întrebarea „De ce?”...

Mihai: Exact aşa!

Laura: Şi atunci de ce fac oamenii sex?

Mihai: Pentru că de fiecare dată când fac sex, realizează că înfăptuiesc o mică realizare care contribuie, alături de multe alte realizări similare, la realizarea unei înţelegeri din ce în ce mai bune a răspunsului la întrebarea „De ce fac oamenii sex?”

Laura: Şi de ce fac oamenii filosofie?

Mihai: Deoarece de fiecare dată când filosofează, ei realizează că înfăptuiesc o mică realizare filosofică care contribuie, alături de multe alte realizări filosofice anterioare, la conturarea din ce în ce mai clară a unui răspuns tot mai complex, aflat în continuă dezvoltare, manifestat în legătură directă cu întrebarea „De ce fac oamenii filosofie?”...

Laura: Aşadar, de ce sex?

Mihai: Pentru realizare!

Laura: Şi de ce filosofie?

Mihai: Pentru a o realiza!

Laura: De ce?... Din ce cauză şi cu ce scop?

Mihai: Datorită realităţii care este şi cauză, şi scop în acelaşi timp – anume Realizarea!... Realizarea înfăptuirii unei realizări!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru realizarea înfăptuirii unei realizări...

Laura: Nu se poate doar realizare, fără a realiza că realizarea a avut loc?

Mihai: Ba se poate şi realizare pur şi simplu!... De ce?... Pentru a realiza ceva!... Ce?... Existenţa!... Dar răspunsul complet la întrebarea „De ce?”, mai ales în ceea ce-i priveşte pe oameni, este o triplă realizare – anume „realizarea realizării unei realizări” sau altfel spus: „conştientizarea înfăptuirii a ceva de valoare”...

Cauza primă e impulsul spre realizare, iar scopul final este realizarea...

Laura: Nu e invers?

Mihai: E şi invers: cauza primă e realizarea, iar scopul final este impulsul spre realizare... Mai precis, cauza primă e realizarea venită dintr-un impuls spre realizare, iar scopul final e impulsul spre realizare devenit realizare...

Sau, altfel spus, cauza primă este impulsul spre realizare venit dintr-o realizare, iar scopul final e realizarea care generează un impuls spre o nouă realizare...

Oricum, pe scurt, cauza primă şi scopul final sunt unul şi acelaşi lucru: anume, Realizarea!

Laura: Din realizare, prin realizare, spre realizare?

Mihai: Da... Exact aşa!... În istoria umanităţii, pornind de la realizările anterioare, din când în când, se realizează câte ceva destul de important – şi astfel realizarea merge mai departe!...

În istoria vieţii, la un moment dat, pornind de la ceva realizări mai vechi, ceva foarte important s-a realizat – posibilitatea realizării unor noi realizări cu viaţă...

Viaţa are în ea impulsul acesta spre realizare, impulsul de a face ceva, de a face ceva cu sens şi de a face ceva de valoare...

„Realizare” e un cuvânt cu trei sensuri: conştientizare (realizare), înfăptuire (realizare) şi valoare (realizare)... care însă răspund toate la întrebarea „De ce?”... în mod simultan (pentru conştientizare, înfăptuire şi valorizare), dar mai ales în combinaţia „conştientizarea înfăptuirii a ceva de valoare”, adică „realizarea realizării unei realizări” – pe scurt, „Realizare”!...

Prin urmare, la întrebarea „De ce?” răspunsul este „Din realizare, pentru realizare!”... Adică: din conştientizare pentru conştientizare, din înfăptuire pentru înfăptuire şi din valorizare pentru valorizare!

Laura: Aşadar, de ce?

Mihai: Din realizare în realizare pentru tot mai multă realizare!

Laura: Realizarea realizării unei realizări...

Mihai: Exact... Răspunsul este „Realizare”!...

Laura: Îmi place răspunsul tău... Mergem să realizăm o plimbare?

Mihai: Mergem!...

(Mihai şi Laura ies de pe scenă ţinându-se de mână...)

III. Cine este filosof?

1. Vii-fiinţa

(Ion, Ioana şi Gheorghe intră pe scenă din stânga.)

Ion: Dacă ne întrebăm „Care este acţiunea specifică cea mai importantă prezentă în actul de a filosofa?”, un răspuns destul de bun pe care îl putem oferi este evident acela că această acţiune este aceea de „a filosofa” – filosofarea...

Gheorghe: A filosofa e, bineînţeles, acţiunea filosofică principală... Însă ce alte verbe posibil a fi apropiate ca esenţă de actul specific filosofării am putea indica ca fiind puternic înrudite cu „a filosofa”?

Ion: Putem, de exemplu, să subliniem faptul că a filosofa este a iubi înţelepciunea. Verbul ar putea să fie atunci „a iubi”, respectiv „a (se) înţelepţi”, a (se) face înţelept. A iubi e, printre altele, a vrea binele, a vrea să ajuţi, a vrea să preţuieşti, a vrea să (te) dăruieşti!... Înţelepciunea ne trimite la chibzuială, profunzime, claritate, coerenţă, utilitate, veridicitate ...

Gheorghe: Dar dintre verbele „a fi”, „a face”, „a avea” care ar avea oare întâietate în faţa înţelepciunii? E înţelept cel preocupat de fiinţă, cel interesat de acţiune/ facere sau cel care se îndreaptă spre acumularea/ asimilarea de bogăţii (intelectuale, emoţionale, materiale, financiare...)?

Poate fi iubirea de înţelepciune (filo-sofia) o ştiinţă? Poate fi ea o „logie”? Există oare o cunoaştere care odată însuşită ne face iubitori de înţelepciune?... Pentru că dacă există, atunci filosofia poate fi o ştiinţă, poate fi o metodă, poate fi o cale...

Care să fie însă această „cunoaştere” (respectiv fiinţare, facere sau asimilare) ce trezeşte şi măreşte în noi „iubirea de înţelepciune”?...

Ion: Nu putem răspunde la o atare întrebare, decât dacă înţelegem, mai întâi, de ce ar trebui (sau ar fi bine, sau folositor) să iubim înţelepciunea...

Ioana: Bună întrebare: de ce?

Ion: Teoretic... cunoaşterea care duce la filosofie este aceea care ne arată cu ce ne împlineşte (măreşte, bucură, fericeşte, mulţumeşte) pe noi iubirea înţelepciunii.

Ioana: Cu ce?

Ion: Cu aspectele considerate valoroase din punct de vedere filosofic...

Ioana: Care sunt acelea?

Ion: Toate care ţin de bunăstarea fiinţei: cele care îi asigură acesteia o stare bună de organizare şi de funcţionare...

Ioana: Când, unde, cum, pentru cât timp?

Ion: Dacă introducem şi timpul în ecuaţie (şi suntem nevoiţi să o facem), atunci, după ce menţionăm, în treacăt, că verbul „a fi” şi substantivul „fiinţă” se aplică la ceea ce constatăm că a fost, că este sau că ar putea să fie, putem apoi să distingem între fiinţa tre_cutului (tre-fiinţa), fiinţa pre_zentului (pre-fiinţa) şi fiinţa vii_torului (vii-fiinţa).

Gheorghe: Şi care dintre aceste trei instanţe ale lui „a fi” este mai stimulativă pentru trezirea în noi a filosofiei (a iubirii de înţelepciune)?

Ion: Evident că Tre-fiinţa ne arată şi ne oferă spre urmare, spre imitare, spre analizare modele de înţelepciune (în fiinţare, în facere, în asimilare) care ne vin din trecut. Pre-fiinţa ni le oferă pe acestea în fiinţările de lângă noi, din momentul prezent, iar Vii-fiinţa ne atrage irezistibil cu imaginea suprapunerii înţelepciunii (cel puţin parţial) peste propria fiinţare în viitorul cât mai apropiat.

Atracţia iubirii de înţelepciune pare a veni cel mai pregnant dinspre vii-fiinţă. Deşi ea nu există (încă), vii-fiinţa pare a fi cea mai vie dintre instanţele temporale ale fiinţei (din perspectiva intenţionalităţii filosofice).

Ioana: Ne atrage ceea ce nu există?

Ion: Într-un fel, da... Vii-fiinţa ne conduce pe tărâmul proiectelor, al planurilor, al programelor, al utopiilor, al idealurilor.

Pare astfel că iubirea de înţelepciune (filo-sofia) se trezeşte cel mai bine în cel care aderă acţional la vii-fiinţă şi la vii-fiinţare.

Adeseori, aderenţa la tre-fiinţă nu poate incita la fel de puternic inima spre acţiune, deoarece tre-fiinţa trimite implicit spre static, spre expirat, spre ceea ce este perimat, depăşit – spre ceea ce am lăsat în urmă (cu bune şi cu rele).

Apropierea de pre-fiinţă, de asemenea, nu pare a fi capabilă a mişca serios mintea spre filosofare, fiindcă acest tip de fiinţare în prezent (şi, adeseori, strict pentru „prezent”) este de asemenea abătută sub semnul stagnării. Ea tinde să bată pasul pe loc, să se calce pe sine pe picioare, să rămână legată de un punct de glie care mai mult oboseşte decât inspiră, care mai mult plictiseşte decât atrage, care mai mult descurajează decât înflăcărează (prin monotonia specifică fiinţării în banalitatea actului de a fi într-un acum, cel mai adesea, destul de neinteresant...).

Singură vii-fiinţa ne apare deci ca fiind capabilă să deschidă un drum, să indice o cale, să incite spre o acţiune posibilă – aceea a iubirii de înţelepciune.

Dovada acestei puteri a vii-fiinţei vine din faptul că nici iubirea şi nici înţelepciunea nu sunt realităţi ce pot fi vreodată însuşite de viaţă pe deplin (fără rest), în tot întregul lor, în toată cuprinderea lor fiinţială – şi indexate astfel la capitolul realizări trecute şi complet încheiate. Ele nu pot fi trecute nici în palmaresul olimpic al

unui trecut glorios şi nici în trăirea perpetuă a vreo unui pretins prezent continuu umplut până la refuz de prezenţa lor.

Astfel iubirea, înţelepciunea şi, mai ales, iubirea de înţelepciune sunt realităţi ce inspiră mereu, sunt idealuri care pot fi apropiate din ce în ce mai mult, dar nu pot fi niciodată însuşite pe deplin.

Prin urmare, chemarea spre iubirea înţelepciunii (spre filosofie) nu poate veni cu suficient de multă putere nici din trecut şi nici din prezent – ea se poate înfăţişa unei conştiinţe, în toată splendoarea ei, doar dinspre direcţia viitorului prin formele de manifestare specifice vii-fiinţei: planul, programul, metoda, utopia, idealul! ...

Dar nu orice plan, program, metodă, utopie sau ideal!... Deşi, adeseori, nu sunt de lepădat, ea nu se ghidează major nici după cele care au funcţionat, mai bine sau mai rău, la un moment dat din trecut, nici după cele care funcţionează, „după cum pot şi ele", în prezent, ci se orientează, în principal, după acelea care ni se arată în faţa conştiinţei şi a discernământului nostru cu promisiunea credibilă a unei posibilităţi reale de îmbunătăţire consistentă a ceea ce a funcţionat, cum a funcţionat, şi a ceea ce funcţionează, aşa cum funcţionează...

Iubirea de înţelepciune nu poate să apară cu adevărat decât din iubirea vii-fiinţei...

Gheorghe: Tu zici oare că studiul istoriei filosofiei, al istoriei metafizicii, al istoriei sistemelor etice nu prea are importanţă în realizarea trezirii filosofice, în formarea de filosofi?

Ion: Într-un fel, da... Nu este filosof şi nu va fi vreodată cel care stă mereu întors cu privirea spre trecut şi scormoneşte „în mod academic" sau în alt fel prin „gunoaiele" şi antichităţile lăsate în urmă de trecerea vremii. Şi nu este şi nu va fi vreodată filosof cel care rămâne blocat pe loc, orbit fiind de strălucirea ţipătoare a prezentului emanat de pre-fiinţă prin filosofie.

Filosof este doar acela care fiind... intră în procesul devenirii – doar cel în care se trezeşte conştiinţa vii-fiinţei!

Ioana: Şi cum crezi tu că se trezeşte această conştiinţă?

Ion: Sunt câteva condiţii – în primul rând, să ai o oarecare lehamite şi un oarecare dispreţ pentru cei care îşi caută fiinţa în filosofii expirate (antice sau moderne). Aceştia nu sunt decât nişte cerşetori necurăţiţi care nu se lasă ajutaţi spre a ieşi din mizeria lor „intelectuală" şi morală, din mormanul lor de gunoaie textuale arhivate existenţial pe rafturi ale minţii prăfuite de nepăsare şi de lipsă de aprindere sinceră întru adevăr şi viaţă.

În al doilea rând, e nevoie de luciditate critică şi de discernământ acid. Nu se pot face compromisuri cu prezentul compromis... Ceea ce este nu va mai fi... A face compromisuri cu ceea ce este acum compromis (chiar dacă e la modă) este, cel mai adesea, doar a semna un contract inutil şi chinuitor cu nefiinţa.

În al treilea rând, privirea celui ce vrea să fie filosof cu adevărat trebuie să fie aţintită mai mereu spre viitor, pentru că acesta e proiectat în mintea sa ca un leac, ca un tratament pentru mizerie şi eroare, pentru înlăturarea lipsurilor şi a neajunsurilor evidente ale trecutului şi prezentului.

Filosoful autentic se va uita, prin urmare, cu atenţie atât în trecut (spre tre-fiinţă), cât şi în prezent (prin pre-fiinţă), dar va citi totul din perspectiva viitorului, a vii-fiinţei – a ceea ce va putea (el) să fie – şi va acţiona din această perspectivă, oferind mereu alternative de lectură şi (re)actualizare atât a trecutului, cât şi a prezentului.

Din direcţia ontologică a verbului „a fi” filosofia nu poate fi, prin urmare, de găsit decât în cel care îşi are fiinţa ancorată în viitor, ca o promisiune de lecuire a bolilor trecutului şi de alinare şi diminuare a suferinţelor prezentului.

Ontologia ca ştiinţă a fiinţei, înţeleasă ca disciplină filosofică capabilă să trezească filosoful potenţial din cel care o studiază, nu va putea niciodată să se achite de această sarcină, dacă ea doar îşi vâră nasul cu admiraţie nedisimulată în toate gunoaiele mentale ale grecilor şi romanilor, în toate aberaţiile sufleteşti ale evului mediu, în limbuţiile grăbite şi cam negândite ale modernităţii sau în tot felul de construcţii artificial lingvistoide emanate de către contemporani.

Filosofia care se bălăceşte în gunoaiele trecutului este filosofia care nu contează... nici pentru prezent şi nici pentru viitor. Viitorul nu este în trecut – el nu este de găsit prin reformularea superficială a aberaţiilor şi erorilor unor timpuri de rătăcire mentală specifice ignoranţei şi primitivismului anticilor.

Filosofia adevărată, filosofia care schimbă viaţa în profunzimea ei, se coboară deci doar în marii şi micii vizionari şi profeţi – în aceia care „văd” viitorul, pentru că îl planifică, îl gândesc şi îl materializează pas cu pas prin acţiunile lor – în cei care prin iubirea lor de înţelepciune sfârşesc prin a alina şi a alunga suferinţele (politice, economice, religioase, psihologice... ale) celor care îi urmează practic în demersurile lor de vindecare şi de perfecţionare individuală şi socială.

Gheorghe: Bine... Să zicem că te pot aproba, într-o oarecare măsură, până aici, dar din punctul de vedere al lui „a avea”, a lui „a asimila”, cum crezi tu că se trezeşte filosofia în potenţialul filosof?

Ion: Relativ simplu... anume, prin asimilarea acelor unelte şi tehnici care permit trezirea creatorului din noi!

Ioana: Crezi tu că există aşa ceva? Nu este această însuşire mai mult un har, un talent cu care te naşti, respectiv pe care ţi-l dezvolţi relativ întâmplător, în funcţie de tot felul de contingenţe interioare şi exterioare necontrolate şi relativ de necontrolat?

Ion: În mare, aşa este cum zici tu, dar, ca întotdeauna, mai sunt şi excepţii.

Gheorghe: Deci ce avere zici tu atunci că trebuie să-şi însuşească cineva care vrea să devină filosof?

Ion: Una singură – anume aceea a profunzimii...

Dacă este un verb care să fie specific filosofiei, acesta nu este în esenţă nici „a fi” (fiinţă), nici „a avea” (erudiţie), nici a acţiona (prin studiu), nici „a cunoaşte” şi „a învăţa” (prin lectură şi exersare) „limba filosofilor”, nici „a comunica” (tot felul de conţopisme „exegetice”), ci... „a aprofunda” fiinţarea (substraturile ai adânci, esenţiale).

Profunzimea este cea care ne îndepărtează de suprafeţele formale şi formalizante ale realităţilor vieţii şi fiinţei. Ea este cea care ne trage deoparte din tumultul inutil specific frământărilor iluzorii iscate de îngroparea în trecut (prin asumarea lui nediscriminatorie) sau de ascunderea în prezent (faţă de rădăcinile reale ale fiinţei şi faţă de potenţele ce îşi aşteaptă înmugurirea şi creşterea prin ea)... Aceste iluzii nu merită să ne frământe, pentru că ele nu creează fiinţă, ci doar frământare inutilă – ceea ce merită osteneala noastră (de analiză, de sinteză, de rezolvare) este doar profunzimea: esenţa, principiul, legea, mecanismul!... Acea realitate care stă în spatele formelor şi le ghidează manifestarea trecută, prezentă sau viitoare.

Dacă descoperim profunzimea unui fapt oarecare, îi vom descoperi viitorul care este chemat de către destin să îi stea înainte.

Ioana: A filosofa, nu este, zici tu, a reflecta asupra fiinţei, ci a aprofunda realitatea?

Ion: Nu poţi filosofa asupra fiinţei, ci doar asupra vii-fiinţei. Din perspectiva filosofiei autentice, ceea ce a fost sau ceea ce este nu are mai nici o importanţă... De abia ceea ce poate să fie actualizat de acum încolo, în noi şi în afara noastră, capătă cu adevărat semnificaţie filosofică...

Visarea este o condiţie pentru a filosofa, imaginaţia e o alta, dar nu orice visare şi orice imaginaţie pot să aibă alură filosofică, ci doar acelea care aduc în mintea noastră o imagine vie a planurilor detaliate şi a paşilor concreţi necesar a fi parcurşi spre aducerea în manifestare a ceea ce poate să fie şi ceea ce vrem noi să fie!

A aprofunda realitatea înseamnă deci a-i vedea sensul, dar nu pentru că ar fi vreun sens ascuns în ea, ci pentru că noi îl proiectăm din noi în întreg şi începem să-l aducem conştient şi voit în fiinţare.

Aprofundarea este deci procesul esenţial al filosofării, pentru că ea aduce cu sine o apropiere de o prezenţă care trăieşte, care este vie, care înflăcărează, care exaltă.

Nu poţi ajunge la aceasta, dacă nu aprofundezi, dacă nu păşeşti dincolo de aparenţe, de mituri, de dogme, de tradiţionalisme, prejudecăţi, constrângeri şi iluzii individuale şi sociale.

Dacă este ceva specific în cel mai înalt grad filosofiei, ceva de care aceasta este chemată să se ocupe cu atenţie sporită, acel ceva nu poate fi decât aprofundarea.

Ioana: Bine, dar ce să aprofundezi?

Ion: Totul! Filosoful este chemat prin natura firii sale iubitoare de înţelepciune să intre în profunzimea tuturor lucrurilor, dar nu pentru a scormoni în noroiul detaliilor nesemnificative şi pentru a se îmbălega în forme şi formalisme „exegetice”, ci pentru a săpa cu maximă sinceritate şi tenacitate în ele, căutând... infinitul.

Nu se poate să intri în profunzime şi să nu descoperi acolo infinitul!... Acesta e şi unul din semnele cele mai importante de recunoaştere a gradului de aprofundare filosofică a realului!

Ioana: Şi ce altceva mai descoperi prin intrarea în profunzime?

Ion: Descoperim evident că vorbele nu sunt mediul cel mai prielnic filosofiei. Filosofia nu se manifestă prin vorbe, ci prin fapte concrete, palpabile realizate spre atingerea în trăire directă a vii-fiinţei!... Cine rămâne prins în hăţişul înşelător al vorbelor, al limbajului filosofic artificial-păunistic, nu este şi nici nu va fi vreodată un filosof autentic, ci doar un filo-lingv, unul care linge în dos toate vorbele care îi trec prin cap – mai ales dacă au ceva nuanţe de moaşte filosofice antice sau moderne încorporate în ţesătura lor formală.

Înţelepciunea nu a stat niciodată (doar) în vorbe, ci în fapte. Ce să mai vorbim atunci de iubirea de înţelepciune... O iubire care se opreşte la vorbe este doar o declaraţie de dragoste înşelătoare, rău intenţionată şi perfidă.

Iubirea este întotdeauna dincolo de vorbe – în emoţii sincere, în intenţii bine-voitoare, în raţionamente corecte, în fapte bune, în trăiri directe, autentice, transfiguratoare – în exaltări sublime, în beatitudini înălţătoare – şi, astfel, cu atât mai mult, le va avea pe toate acestea încorporate în fiinţa sa iubirea de înţelepciune...

Acestea de mai înainte sunt deci şi semne de recunoaştere a filosofului autentic!

Gheorghe: Tu zici... (dacă eu înţeleg bine)... că în istoria filosofiei am avea de-a face cu destul de puţini filosofi – restul par să fie doar imitaţii palide ale unor filosofi autentici. Ba chiar... (am avut uneori impresia că) după criteriile tale s-ar putea să nu fi existat nici un filosof autentic până acum, ci doar... filosofi din aceia superficiali. Mi se pare că filosoful de care vorbeşti tu e mai mult un filosof ideal decât un filosof real.

Ion: Cred că ai punctat destul de bine câteva din accentele subliniate subliminal de mine până acum... Dacă privim cu atenţie,

majoritatea filosofilor, dacă nu chiar toţi, sunt doar nişte măscărici, nişte clovni de circ care încearcă doar să imite filosoful autentic.

Dar să ştii că chiar şi în opera aceluiaşi autor avem producţii de filosofie cu orientate vii-fiinţială (proiecte, planuri, metode, utopii, idealuri), dar şi imitaţii ale acestora – şi apropierea de ideal, şi mimarea acestei apropieri... Nu tot ce face un filosof este filosofie. Pentru că filosoful (considerat ca atare) nu e filosof decât în momentul şi pentru durata cât face filosofie – în rest, e şi el un om oarecare – şi suntem nevoiţi să-i concedem oricui această plăcere... Dar nu trebuie să confundăm aceste două feţe ale celui care cochetează cu filosofia – corespunzătoare, pe de o parte, momentelor sale de profunzime, de sinceritate, de idealism, de elan novator... şi, pe de altă parte, momentelor sale de superficialitate, de ipocrizie, de resemnare şi de abandonare în inerţie.

Cineva este filosof doar pentru partea din creaţia sa care este filosofie – în rest, el poate fi poet, artist, scriitor, arhitect, politician etc. Şi pentru că la un moment dat a făcut filosofie, nu înseamnă că tot restul ce a mai făcut devine în mod automat filosofie. Rătăcirile rămân rătăciri, chiar dacă sunt întrerupte din când în când de o manifestare filosofică oarecare.

Iubirea de înţelepciune, ca orice iubire, este ceva marcat de toane, de ezitări, de revolte, de entuziasm şi de mâhnire – ca orice iubire, ea este ceva cu suişuri şi coborâşuri, ceva întrerupt şi apoi reluat, ceva întărit şi apoi slăbit, ceva care se desfăşoară prin avânturi şi decăderi explicite sau implicite.

Iubirea de înţelepciune nu se răsfrânge însă şi nu se va extinde niciodată asupra urii de înţelepciune sau asupra iubirii de superficialitate (de formă, de stil, de mesaj).

Se ştie că iubirea este un ideal – suntem în ea atât timp cât o purtăm în noi – şi nici un moment în plus sau în minus. Când renunţăm la ea, ea nu mai este în noi, decât dacă, ulterior, dezgustaţi şi dezamăgiţi de superficialitate şi rătăcire, o readucem în prim-planul conştiinţei noastre.

Ioana: A fi profund, a profunda, zici tu deci că este datul esenţial al filosofiei... Dar de unde putem noi să ştim când suntem profunzi, când aprofundăm? Consideri că sunt nişte semne ale trăirii profunde?

Ion: Sunt! Şi nu e greu de ştiut care sunt acestea – dacă ceva se obţine uşor, fără muncă, fără efort, fără concentrare, atunci acel ceva nu este şi nu poate fi ceva profund. De unde crezi tu că ştie cel care sapă o fântână că el intră din ce în ce mai profund în pământ, de unde ştie când se depărtează de suprafaţa lui?... El ştie după munca lui, după timpul depus pentru săparea în

profunzime, după transpiraţia de pe fruntea sa, după oboseala pe care o resimte de la efortul adâncirii spre esenţe.

Aprofundarea nu este un lucru uşor de făcut şi nici rapid de înfăptuit – ea se face doar cu răbdare, cu hotărâre, cu determinare.

Ioana: Să zicem că ai dreptate – dar... oare crezi că poţi aprofunda lucruri care nu îţi plac?

Ion: Poţi să o faci, dar numai până la un punct ... şi apoi cine te pune să explorezi adâncimea lucrurilor care îţi displac?

În filosofie nu există nimic ce trebuie neapărat să faci – nici vreun studiu anume (al unor texte „obligatorii" sau al unor limbi „fundamentale" etc.) şi nici vreo reflecţie anume cu care trebuie în mod obligatoriu să începi sau pe care trebuie să o parcurgi. Cuvântul „obligatoriu" este un cuvânt străin filosofiei autentice (cei care îl promovează cu siguranţă nici măcar nu intuiesc ce este filosofia...).

Iubirea nu vine niciodată cu forţa – filosoful trebuie să abordeze spre aprofundare doar realităţile spre care el simte chemare, realităţile care îl incită cu promisiunea unei dezvăluiri de care el se simte atras în mod irezistibil. Iubirea autentică (de înţelepciune sau de altceva) e un demers însoţit mereu de plăcere, de fericire, de entuziasm – demers care îl face pe cel care îl resimte în el să purceadă cu plăcere, cu nerăbdare, cu emoţie, cu bucurie, cu dorinţă arzătoare de apropiere de realul spre care simte chemarea aprofundării spre înţelepciune.

Filosofia nu studiază nimic în mod special şi nici în mod exclusiv – ea nu studiază nici (doar) existenţa/ fiinţa/ viaţa, nici (doar) cunoaşterea/ adevărul/ raţionalul/ logicul; nici (doar) valoarea/ eticul/ frumosul/ esenţa şi nici (doar) comunicarea/ limbajul/ semnul/ mesajul/ interpretarea etc.

Nicidecum! Ea nu studiază nimic în mod special şi nici în mod exclusiv!...

Ceea ce studiază ea devine special, doar dacă este apropiat prin demersul specific filosofării (prin aprofundare şi prin vii-fiinţă). Cine crede că filosofia se restrânge la un obiect de studiu sau altul (specific pentru ontologie sau axiologie, sau etică, sau estetică etc.) nu poate fi decât un ne-filosof – cineva care nu a cunoscut încă ce înseamnă a filosofa. Şi nu a cunoscut, pentru că e greu să ajungi (măcar pentru anumite momente) la filosofare.

Ioana: De ce e greu?

Ion: E greu, deoarece aprofundarea cere sinceritate, cere verticalitate, cere coerenţă, cere lipsă de compromis, cere adâncire în voinţă şi concentrare în acţiune – cere iubire de libertate şi de adevăr – şi sunt destui de puţini cei care se simt apropiaţi de toate acestea.

Omul tinde să uite de sine – îi plac formele (materiale, lingvistice, ideatice) şi tinde să se piardă în ele, să se lase purtat de ele pe valurile de suprafaţă ale vieţii, tinde să se lase în voia lor.

Ori astfel nu se poate ajunge la aprofundare. A intra în profunzime înseamnă a te ancora, a sta pe loc şi a insista împotriva inerţiei, a te adânci în acel loc al realului care te cheamă cu putere spre întâlnire – înseamnă a ignora distragerile, distracţiile şi divertismentele şi a păşi cu voinţă de nezdruncinat în profunzime – în acea esenţă a realităţii care nu rezonează cu umbrele trecutului, nici cu norii prezentului, ci doar cu luminile viitorului. Căci sunt mulţi care purced spre aprofundare şi mulţi care se cred filosofi, dar în fapt ei nu sunt decât nişte „erudiţi" unilateral dezvoltaţi într-o anumită ramură a culturii scrise.

Aprofundarea nu scormoneşte deci în noroiul trecutului şi nici nu se pierde în ceaţa prezentului, ci se formulează scriptic şi faptic pentru construcţia viitorului înălţat întru ideal.

Vii-fiinţa se lasă greu de atins – nu pentru că ar fi greu să planificăm, să programăm, să creăm metode de lucru, să ne imaginăm sau să construim întru ideal, ci pentru că este greu să ne desprindem din valul care ne duce încoace şi încolo prin viaţă, mânat de tradiţii şi prejudecăţi, de inerţii şi conformisme croite după planurile şi programele, după utopiile şi idealurile trecutului şi ale prezentului.

Este greu să nu trăieşti în trecut şi să-i ignori prezenţa lui copleşitoare în viaţa ta – dar şi mai greu este să nu trăieşti în prezent şi să nu te laşi distras de formele lui ademenitoare – de efemerul lui etern, de gândul lui rupt din fluxul trecutului şi al viitorului, de tentaţia de a fi pur şi simplu fără nici o altă complicaţie – fără amintiri şi fără speranţe, fără regrete şi fără dorinţe, fără inerţii şi fără ispite.

Cu atât mai greu va fi deci să trăieşti în ceea ce încă nu este, în ceea ce poate va fi sau poate nu va fi, în ceea ce este probabil să fie, doar dacă tu munceşti spre a-l aduce în existenţă.

A trăi în trecut este a nu mai fi acum, a trăi în prezent este a fi doar acum, a trăi în viitor este deopotrivă a fi şi a nu fi luate împreună – deopotrivă existenţă şi non-existenţă, fiinţă şi non-fiinţă.

A trăi în vii-fiinţă este deci a filosofa, a fi viu, a vieţui în actualitate – nu însă pentru a consuma, ci pentru a crea, nu pentru a lua de la alţii, ci pentru a dărui de la tine.

Nu mulţi sunt deci chemaţi spre iubirea de înţelepciune... Şi încă şi mai puţini sunt cei care îşi află conştient această chemare.

Ioana (surâzând): Sunt eu una dintre aceştia?

Ion: Adică dacă eşti filosoafă?

Ioana: Da. Consideri că sunt?

Ion: Nu e de căderea mea să apreciez aceasta – şi nu e de căderea nimănui altcuiva să-ţi atribuie această calitate – doar tu singură poţi să o faci.

Doar tu singură ştii dacă aprofundezi acum ceva cu înflăcărare, dacă lucrezi cu entuziasm în vii-fiinţă – chiar dacă, mai devreme sau mai târziu, vom afla şi noi de fapta ta, fiindcă, dacă chiar trăieşti în filosofie, vii-fiinţa pe care o actualizezi se va răsfrânge inevitabil şi asupra noastră, de o manieră mai puternică sau mai plăpândă, în funcţie de forţa pe care tu o pui în ea şi de receptivitatea mediată de împrejurări pe care noi o trimitem ca întâmpinare către ea la un moment dat.

Specificul vii-fiinţei, semnul după care o putem recunoaşte este deci acela că ea are, mai întâi, o valoare individuală imensă (reflectată în transfigurarea uşor de recunoscut a celui care o experimentează) şi, apoi, capătă (în condiţii prielnice) şi o valoare socială uriaşă – nu există iubire fără părţi între care ea să se manifeste, nu există iubire de înţelepciune (filosofie) care să nu se reverse dinspre individual spre social spre a vindeca sufletele rănite, spre a repara mecanismele distruse, spre a armoniza şi a dezvolta structurile fiinţiale în pasul lor continuu spre profunzimi din ce în ce mai adânci ale umanităţii şi ale vieţii, ale pământului şi ale cosmosului, ale sinelui şi ale conştiinţei.

Ioana: Bine!... M-ai lămurit – mai întâi, tu zici că doar eu ştiu dacă sunt filosoafă şi, apoi, că şi restul lumii o poate afla prin constatarea urmelor pe care faptele mele de aprofundare a realului în perspectiva vii-fiinţei le lasă prin matricea destinului umanităţii... Dar să te întreb atunci altceva: Tu eşti filosof?

Ion: Eu las faptele (proiectele, programele, metodele, utopiile, idealurile şi acţiunile pe care le aduc în manifestare) să vorbească pentru mine!...

2. Condiţii pentru filosofare...

Ioana: Dar tu... Gheorghe... tu eşti filosof?

Gheorghe: Eu cred că da... Dar putem cerceta această problemă în amănunţime, dacă voi consideraţi că e necesar....

Ioana: Hai să o cercetăm!... Ce este filosofia pentru tine şi cine crezi tu că face filosofie?

Gheorghe: Pentru mine filosofia este Totul... Şi toţi fac filosofie!...

Ioana: Unii nu sunt de acord că filosofia este totul... Unii sunt de părere că filosofia se restrânge sau se poate restrânge doar la ceva anume – că sunt anumite subiecte, obiecte, fenomene, metode, acţiuni care i-ar fi complet străine ei sau care ar putea să-i fie înstrăinate fără mare pierdere – că sunt anumite aspecte ale realului care nu pot constitui motiv de filosofare, de aprofundare, de întrebare, de revelare, de transformare, de realizare şi de iluminare ...

Gheorghe: Cine sunt aceia?

Ioana: Unii...

Gheorghe: Păi hai să vedem dacă au dreptate!... Haideţi să cercetăm acum împreună, mai îndeaproape, cine poate şi cine nu poate fi socotit filosof şi care sunt condiţiile minime a fi împlinite pentru ca cineva să poată filosofa...

Ioana: Eu zic că putem stabili aceste condiţii, doar dacă mai întâi stabilim ce este filosofia!... Aşadar... Gheorghe... Te mai întreb încă odată: Ce crezi tu că este filosofia?

Gheorghe: Filosofia... este mânie pentru cei mânioşi, teamă pentru cei temători şi tristeţe pentru cei trişti...

Ioana: Ea nu este şi opusul acestora?...

Gheorghe: Este... Filosofia este iubire pentru cei iubitori, entuziasm pentru cei entuziaşti şi fericire pentru cei fericiţi...

Ioana: Şi atunci ce stare emoţională trebuie să aibă omul pentru a crea filosofie? Să fie relaxat, calm, meditativ?... Sau agitat, stresat, angoasat?... Să fie mânios, temător şi trist?... Sau bucuros, vesel şi plin de elan?

Gheorghe: Poate fi oricum!... Filosofia lui va lua forma stării sale emoţionale...

Ioana: Filosofia e un fel de muzică?... Filosofia e un cântec? Un cântec pe care filosoful îl cântă în acord cu starea sa emoţională de moment?

Gheorghe: Este!... Este şi muzică, şi cântec, dar este şi linişte, şi tăcere!...

Ioana: Şi atunci cum e mai bine să faci filosofie: în linişte sau pe muzică?... Se poate filosofa oare în paşi de dans?...

Gheorghe: Desigur! Filosofia e muzica ideilor şi dansul cuvintelor...

Ion: Şi stând aşa, şi ascultând muzica ideilor... trebuie oare să fii treaz sau trebuie să bei ceva – o bere, un vin, o ţuică – ca să ai chef de filosofie?

Gheorghe: Merge şi aşa, şi aşa... Dar după un pahar de bere, băut la masă cu prieteni întru ale filosofării, filosofia parcă curge mult mai bine şi se exprimă mult mai direct decât atunci când eşti treaz... Filosofia creată de oameni care nu ştiu să bea un pahar de bere tinde a se lua mult mai în serios decât ar fi cazul să o facă...

Ioana: Să aduc atunci nişte beri din cort?

Gheorghe: Chiar te rog!...

(Ioana se îndreaptă spre cort...)

Ion: Sunt în dreapta, lângă intrare...

Ioana: Ştiu unde sunt... Hai că le-am găsit... *(Se întoarce cu trei sticle de bere şi cu nişte pahare...)*

Ioana (punând berile pe masă şi desfăcându-le capacele): Serviţi vă rog!... Şi filosofaţi cum se cade!... Dar nu prea serios, ca să nu ne pufnească râsul!

Ion: Hai noroc!

Gheorghe: Noroc să fie, că filosofie e pe toate gardurile!

Ion: Apropo de băutură... Oare trebuie să mănânci ceva înainte de a te apuca de filosofare sau se poate face filosofie şi pe stomacul gol?

Gheorghe: Nu e păcat să mănânci, dar când posteşti vreo câteva zile, parcă filosofia pare mai vie, mai uşor de înţeles, mai palpabilă şi poate chiar mai atrăgătoare ca de obicei...

Ioana: Apropo de atrăgătoare... Ion, te întreb acum pe tine... Cum e mai bine să filosofezi: îmbrăcat sau dezbrăcat, ascuns printre haine sau dezgolit în faţa iubitei?

Ion (zâmbind): În faţa nudităţii tale, filosofia mea prinde un elan nemaipomenit şi devine, uneori, atât de intensă, încât, dacă nu sunt atent, mă poate arunca pe nesimţite în tăcere...

Ioana: Şi atunci când e mai bine să filosofezi: când eşti singur în tăcere sau când eşti cu o femeie în tăcere? Când eşti singur şi vorbeşti cu tine în interiorul tău sau când eşti cu mine şi vorbim despre... filosofie...?

Ion: Comunicarea stimulează filosofia, dar tăcerea îi dă sens... E o mare fericire în comunicarea plină de bucurie cu semenii ce caută cu sinceritate adevărul, neuitând însă să se amuze cum se cade în timp ce-l caută...

Ioana: Ziua sau noaptea?... Când e mai bine să filosofăm? Ziua sau noaptea?

Ion: Şi ziua, şi noaptea... Filosofia se poate face oriunde şi oricând... Când o faci însă cu plăcere, filosofia este fericire...

Ioana: Filosofia este fericire?

Ion: Acum, pentru mine, filosofia este fericire!... Fericirea de a fi, fericirea de a gândi, fericirea de a vorbi, fericirea de a comunica, fericirea de a căuta, fericirea de a găsi, fericirea de a întreba şi fericirea de a răspunde...

Gheorghe: Eşti deci un filosof fericit?!

Ion: Nu întotdeauna... Ci doar atunci când ştiu să râd, când ştiu să mă amuz, când ştiu să mă relaxez, să dansez cu vorbele, să cânt cu ideile, să plutesc printre concepte pline de sens vizibil şi invizibil, conştient şi inconştient, evident şi ascuns... Sunt fericit atunci când trăiesc în filosofia fericirii!

Ioana: Ce e filosofia fericirii?

Ion: Filosofia care ştie să fie fericită... Filosofia care ştie să se bucure de faptul de a filosofa, de a dialoga, de a visa, de a idealiza, de a realiza... Filosofia care ştie să se joace, care ştie să încerce, să experimenteze, să exploreze, să cerceteze... Cea care ştie să glumească, care ştie să dăruiască, care ştie să trăiască...

Filosofia care inspiră şi se lasă inspirată, care intuieşte şi se lasă intuită, care e instinctivă, inocentă, naturală, directă, care doreşte şi se lasă dorită, care simte şi se lasă simţită, care gândeşte şi se lasă gândită, care-şi imaginează şi se lasă imaginată... filosofia care ştie deci să fie prezentă în părţile esenţiale ale faptului de a fi în viaţă...

Ioana: Şi curăţenia ce rol joacă în filosofie?

Ion: Curăţenia?

Ioana: Da... Adică, filosoful, în timp ce filosofează, trebuie să fie spălat pe trup, pe cap, pe dinţi, să poarte haine curate şi să trăiască într-o casă curată sau poate să fie murdar, neîngrijit, dezordonat, păduchios şi puturos?... Are voie filosoful să pută?...

Ion: De ce nu? Dacă e aşa de prins de filosofie încât uită chiar şi să se spele, putoarea lui are o încărcătură filosofică consistentă, ajutându-l chiar să înţeleagă mai bine putoarea generală a lumii şi a vieţii!

Ioana: Viaţa pute?

Ion: Nu pute, miroase!

Ioana: Dar dacă se spală, se parfumează, se aranjează?

Ion: Şi atunci e bine! Putoarea e oarecum naturală, dar şi curăţenia este... Filosofia ştie câteodată să miroasă foarte frumos... aşa de frumos, încât pe unii mai slabi de minte îi ameţeşte destul de consistent...

Ioana: Deci cum vrea el – curat sau murdar... Dar oare, pentru a filosofa, omul trebuie să fie prost sau deştept, inteligent sau greu de cap?... Gheorghe, tu ce crezi?

Gheorghe: Câteodată e bine să fii prost, iar alteori, e bine să faci pe prostul, deoarece proştii au prostul obicei de a lua în serios chiar şi cele mai hilare lucruri... Apoi, cei grei de cap, uneori, parcă filosofează mai bine decât cei inteligenţi, pentru că nu se grăbesc, pentru că nu se aruncă, pentru că nu fuşeresc filosofia, pentru că o iau încet şi cu migală, cu atenţie şi cu răbdare, ca să o priceapă şi ei pe cât o fi posibil...

De multe ori, filosofia prostului e mult mai interesantă decât cea a deşteptului, deoarece aceasta tinde să fie plictisitoare, fadă, ştearsă şi fără personalitate... Iar inteligentul, uneori, e prea inteligent ca să poată pricepe şi el ce e filosofia...

Acestea fiind zise, trebuie totuşi să afirm că un pic de inteligenţă şi un gram de prostie nu strică niciodată în filosofie, iar puţină deşteptăciune şi o cât de mică greutate întâmpinată în analiza filosofiei nu fac decât să ducă la o filosofie iubitoare de echilibru...

Ioana: E bine oare ca filosoful să fie reţinut, să fie cumpătat?... Sau e bine ca el să exagereze în demersul său?

Gheorghe: E bine... Să fie reţinut în cumpătare şi cumpătat în exagerare, să fie mereu pregătit să se reţină, dacă e cazul; să fie cumpătat, dacă e prea agitat şi să fie puţin exagerat, dacă e prea reţinut... Adică să se adapteze optim împrejurărilor... Eşti mulţumită de răspuns?

Ioana: Da... De ce nu?

Gheorghe: Hai atunci să te întreb şi eu ceva!

Ioana: Întreabă-mă!

Gheorghe: Spune-mi şi mie Ioana... Oare filosoful trebuie să vorbească frumos, să fie blând şi plin de bunăvoinţă, să aibă iubire în inimă şi dulceaţă în glas? Sau dimpotrivă: trebuie să vorbească cu maximă fermitate, să fie intransigent, să se exprime sec şi cu duritate, să lovească spre trezire lumea cu vorba şi să scuture conştiinţele cu ale sale cuvinte?

Ioana: Filosoful poate să vorbească cum îi place: circumstanţe diferite cer vorbe diferite! Oameni diferiţi cer cuvinte potrivite diferenţei lor....

Ion: Deci el poate vorbi cam orice-i trece prin cap şi poate să-şi expună ideile cum are el chef?

Ioana: Exact aşa!

Gheorghe: Dar oare e nevoie ca el să vorbească sau poate să şi tacă?

Ioana: După cum îl ţine gura şi inima!... El poate să vorbească, chiar dacă e evident pentru oricine că ar trebui să tacă şi poate să tacă, chiar dacă toţi s-ar pune de acord că el ar trebui să vorbească... Uneori filosoful vorbeşte prin tăcere, iar alteori tace prin vorbire... Uneori vorbeşte ce are el chef, alteori doar ceea ce trebuie să vorbească... Uneori vorbeşte neîntrebat, iar alteori tace chiar întrebat fiind...

Gheorghe: Şi cu cine ar trebui să vorbească filosoful?... Ion tu ce crezi?... Sunt anumite categorii de oameni pe care el ar trebui să le evite? De exemplu, prostul, ignorantul, necultivatul, analfabetul, agramatul, idiotul, nebunul, delirantul, fanaticul, arogantul, mincinosul, înşelătorul etc.?

Ion: De ce ar evita filosoful oamenii? El nu este om? Dacă acum e deştept, odată nu a fost prost? Dacă acum cunoaşte ceva, odată nu a fost ignorant? Dacă acum este cultivat, odată nu a fost necultivat? Dacă acum ştie să scrie şi să citească, odată nu a fost analfabet sau agramat? Dacă acum e normal, nu a avut niciodată momente de delir, de rătăcire, de fanatism? Dacă acum e smerit şi iubitor, nu a fost niciodată arogant şi orgolios? Dacă acum e corect şi cinstit, nu a înşelat şi nu a minţit pe nimeni niciodată, cu intenţie sau fără intenţie, din necunoaştere, din greşeală sau din naivitate?

De ce nu ar vorbi filosoful cu anumiţi oameni? De la fiecare poate învăţa câte ceva: şi de la fudul şi de la smerit, şi de la cinstit şi de la mincinos, şi de la normal şi de la nebun, şi de la cel sănătos şi de la cel bolnav, şi de la cel fericit şi de la cel aflat în suferinţă!

Dar e drept că, liber fiind, filosoful poate evita pe oricine crede el de cuviinţă sau poate să nu evite pe nimeni. El poate obţine un avantaj şi din întâlnire şi din lipsa ei, şi din comunicare şi din necomunicare, şi din „oricine” şi din „nimeni”...

Ioana: Dar oare există vreo vârstă mai potrivită pentru filosofare? Şi dacă da, care să fie acea vârstă?

Gheorghe: Filosofia e legată de viaţă – fiecărei vârste de a ei îi corespunde o înclinaţie filosofică specifică, dar nici o vârstă nu e lipsită de filosofie... Uneori copiii sunt mult mai filosofi decât adulţii, dar altfel, după un prim impuls trăit spre filosofie între 12 şi 18 ani, după 20 de ani atracţia spre filosofare devine, de obicei, destul de evidentă, în cazul celor consideraţi îndeobşte filosofi, chiar dacă ea, uneori, nu se manifestă public prin prelegeri sau scrieri decât mult mai târziu în viaţă...

Apoi, la fiecare vârstă pe care o trăieşte, omul are probleme filosofice specifice pe care e chemat să le analizeze, să le înţeleagă şi să le rezolve...

Ioana: Deci fiecare vârstă cu filosofia ei?

Gheorghe: Da! Sau altfel spus: fiecare timp cu filosofia lui!

Ioana: Şi există oare vreo limbă filosofică? Ce limbă... trebuie să ştie neapărat un filosof?... Trebuie să ştie neapărat germana?

Gheorghe: Evident că nu – sunt o grămadă de filosofi care nici nu au auzit de germană, darmite să o vorbească...

Ioana: Să ştie atunci franceza sau engleza?

Gheorghe: Nici vorbă!... Poţi filosofa liniştit, chiar dacă nu ştii o boabă de franceză sau de engleză!...

Ioana: Să fie atunci nevoie să ştie latina sau araba?

Gheorghe: Evident nu... Sunt foarte mulţi filosofi care nu cunosc latina sau araba...

Ioana: Atunci sanscrita, ebraica sau chineza?

Gheorghe: Nu! Filosofia e mai mult decât o limbă – e capacitatea de a vorbi cu sens într-o limbă oarecare!...

Ioana: Atunci greaca?

Gheorghe: Cu siguranţă nu – fiind şi filosofi, şi filosofii care nu au cunoscut nici măcar un cuvânt din greacă!

Ioana: Şi atunci ce limbă trebuie să ştie filosoful?

Gheorghe: În principiu, să ştie şi el, ca tot omul, o limbă oarecare, de exemplu, limba sa maternă şi/ sau paternă...

Ioana: Adică e suficient să ştie să vorbească o limbă oarecare?

Gheorghe: Dacă ştie să vorbească, atunci filosofează!...

Ioana: Dar despre scris ce zici? Trebuie filosoful să ştie să scrie?

Gheorghe: În principiu nu... Mai întâi, că sunt destui analfabeţi care s-au aflat la originea unor întregi filosofii... Şi apoi, că sunt destui filosofi care, chiar dacă uneori ştiau să scrie, nu s-au deranjat să o facă şi i-au lăsat pe alţii mai proşti decât ei să le culeagă vorbele şi să se închine la ele...

Ioana: Prin urmare, e necesar şi suficient ca un om să ştie să vorbească o limbă, ca el să fie filosof... dar nu e necesar să ştie să scrie sau să scrie ceva?

Gheorghe: Filosoful nescriitor, ca să rămână în timp, trebuie să fie scris de cineva, dar altfel filosofia lui nescrisă rămâne filosofie, chiar dacă ea a fost cunoscută doar filosofului nescriitor sau doar unui grup restrâns de prieteni şi de cunoştinţe cărora el le-a prezentat-o...

Ioana: Dar despre cititul de cărţi ce zici? Trebuie oare ca filosoful să citească cărţi? Şi dacă da, pe care? Respectiv câte?

Gheorghe: Fiind evident că au existat şi pot exista în continuare filosofi care nu ştiu să citească şi să scrie (unii, gândindu-şi filosofiile lor chiar înainte de a se inventa alfabetele specifice limbii în care ei au filosofat) e de la sine evident că pentru a filosofa nu e necesar să citeşti vreo carte...

Ioana: Trebuie atunci să-i asculţi pe alţii vorbind – ţinând prelegeri de filosofie, discutând cu ei?

Gheorghe: Trebuie să comunici, că altfel nu înveţi să vorbeşti, ori pentru filosofie cunoaşterea unei limbi oarecare se pare că e o condiţie necesară...

Ion: Un surdo-mut nu poate filosofa? Nu poate exista oare o filosofie care să existe în afara limbajului vorbit?

Gheorghe: Dacă pui aşa problema, ai dreptate – poate exista o filosofie în afara limbajului vorbit, dar, de multe ori, ea este o filosofie a limbajului semnic, o interpretare a faptelor, a mimicii, a gesturilor, a mişcărilor, a poziţiilor adoptate etc. Dorinţa de filosofie nu se află doar în limbaj, ci precede apariţia lui, prin conştientizarea instinctului de a filosofa, de a te mişca, de a atinge, de a explora, de a comunica, de a înţelege...

Ioana: Adică chiar şi bebeluşul filosofează?

Gheorghe: Şi încă cât! În primele luni de viaţă... munca filosofică este foarte intensă – sunt atâtea de priceput şi atâtea de înţeles, atâtea de făcut şi atâtea de perfecţionat... Bebeluşul filosofează mai mult decât adultul... Apoi, în primii ani de viaţă, munca bebeluşului este continuată de copil, care începând să stăpânească vorbirea, poate filosofa verbal asupra tuturor realităţilor pozitive, negative şi relativ neutre pe care i le scoate în cale viaţa... Întrebări precum „Ce este x?, Cine este Y?, De ce face Z ceea ce face? De ce se manifestă ceva şi nu altceva? De unde vine ceva şi încotro se îndreaptă? Cât timp durează ceva?”... etc. sunt întrebări filosofice fundamentale extrem de naturale filosofiei...

De fapt, dacă stăm să ne gândim, omul se naşte filosof şi îşi manifestă cu putere instinctul şi intuiţia filosofică mai ales în copilărie şi adolescenţă... La maturitate filosofia lui, de obicei, îşi pierde din strălucire, din impuls, din sinceritate... Când începe să creadă că ştie pe ce lume se află, omul începe să uite a filosofa...

Ion: Totuşi unii pretind că nu-i strică chiar deloc unui filosof să mai citească şi el câte ceva, dacă ştie să citească!

Gheorghe: Să citească, că nu-i strică... prea mult... Îi strică, doar dacă lectura lui este relativ unilateral dezvoltată pe direcţia doar a unui anumit gen de literatură filosofică...

Şi chiar dacă lectura e recomandată, la nivel mondial, mulţi s-ar pune cu greu de acord care anume sunt cărţile de filosofie care consideră ei că trebuie citite în mod obligatoriu – care sunt cărţile fără de care nu s-ar putea face filosofie...

De obicei, când această pretenţie apare, nu mai vorbim de filosofie, ci doar de copierea unei filosofii... Anumite lecturi sunt impuse naivilor neatenţi doar spre a-i face să renunţe la propria lor gândire şi să adopte gândirea altora....

Aşadar, lecturile sunt utile, dar nu sunt obligatorii... şi ele trebuie făcute cu atenţie şi discernământ sporit pentru a-ţi dezvolta mintea, nu pentru a o prinde în nişte sofisme şi paralogisme tradiţional acceptate de unii ca fiind filosofie...

Dacă ai ajuns la maturitate, filosofia începe, uneori, prin a-ţi pretinde să renunţi (sau să încerci să renunţi) la mai tot ce ştiai până atunci despre lume şi viaţă (adică, în principal, la cunoaşterea tradiţională a lumii, dobândită oral sau prin lectură)...

Unii ar pretinde deci că prea multă carte, insuficient digerată şi neatent însuşită, e chiar un obstacol (uneori insurmontabil) pentru a filosofa cu adevărat...

Ion: Să zicem, aşa precum zici, că nu e absolut necesar să citeşti, dar dacă ar fi, cam câte cărţi ar trebui să citească cineva pentru ca să se trezească focul filosofic în el sau în ea? Una, două, trei, zece, o sută, o mie?...

Gheorghe: Eu zic că uneori e destul una şi bună... dar numai dacă e citită cu atenţie, fără grabă, cu spirit critic, cu sinceritate şi cu dorinţă de dialog spre profunzime purtat cu Textul şi cu Autorii lui...

Ioana: Care să fie acea carte?

Gheorghe: Orice carte... De fapt poate fi şi un ziar... Dar cel mai bine e să fie cartea scrisă de tine, jurnalul în care să-ţi notezi gândurile şi ideile tale despre toate cele...

Unii ţi-ar spune că ai nevoie să citeşti 10, 100 sau chiar 1000 de cărţi, pentru ca să-ţi lărgeşti cunoaşterea lumii şi vieţii suficient de mult, încât să poţi filosofa cu succes...

Un sceptic însă ţi-ar spune clar că e destul să deschizi ochii, să priveşti cu atenţie şi să-ţi doreşti să explorezi profunzimile fiinţei, pentru ca să înţelegi fundamentele filosofiei şi tot ceea ce poate fi înţeles cu certitudine – adică nimic!

Ion: Ne-am lămurit deci! Tu zici că nu e o condiţie necesară să citeşti vreo carte, vreodată... Iar dacă o faci, uneori această lectură ajută, dar, de cele mai multe ori, strică... Aşa că dacă nu ai de gând să citeşti cu atenţie, sinceritate şi spirit critic ceea ce au scris alţii, mai bine nu citi – nu are sens să-ţi umpli capul cu prostii care mai mult te bagă în ceaţă decât te lămuresc, care te fac din gânditor, credincios, din cercetător, fanatic sau din filosof, delirant filosofic...

Gheorghe: Exact! Prea multe lecturi unilateral dezvoltate, închistate într-o limbă jargon, care doar se susţin reciproc unele pe altele, în cerc vicios şi pe baza unor cercuri vicioase, duc chiar la o împietrire a minţii în iluzie filosofică şi rătăcire mentală livrească...

Dacă nu se poate minte multă şi lectură multă, atunci mai bine lectură puţină şi minte multă, decât lectură multă şi minte puţină...

Pentru astfel de rătăciţi ai minţii, a gândi şi a citi devin sinonime, ei fiind, de multe ori, evident incapabili de gândire proprie, de sunt mereu nevoiţi să şi-o împrumute din cărţile altora... Pentru ei a citi şi a povesti altora ce au citit (ce a zis Isi, Pisi şi cu Sisi...), într-un limbaj cât mai alambicat, care să le dovedească cât mai elocvent neînţelegerea pe care o au în legătură cu conţinutul cărţii lui Isi, Pisi şi a lui Sisi, devin sinonime cu a filosofa... Ori... a nu face distincţie între a povesti aberaţii citite pe undeva şi a filosofa e, uneori, un lucru destul de grav...

Ioana: E necesar oare atunci ca filosoful să gândească, ca să fie considerat filosof?

Gheorghe: Unii zic că da, alţii că nu... Pentru unii gândirea e o cale, pentru alţii un obstacol major în calea cunoaşterii filosofiei adevărate... Eu sunt de părere că şi unii, şi alţii au dreptate şi că e bine ca un filosof să cunoască şi să se poată exprima şi prin gândire raţională, logică, cu sens precis, clară, coerentă şi utilă, dar şi prin „lipsa” acestei gândirii – prin gândire intuitivă, metaforică, difuză, poetică, încărcată de multiple sensuri şi permiţând foarte multe interpretări...

Ioana: Dar oare, dacă gândirea este iraţională, delirantă, intenţionat neclară, incoerentă, aberantă, superficială, atunci ea nu se îndepărtează de gândirea filosofică autentică?

Gheorghe: Da şi nu... Este evident că sunt multe opere filosofice, relativ iraţionale, lipsite de un sens evident, clar, precis delimitat, care zboară superficial din floare în floare pe marginea ideilor filosofice şi totuşi sunt considerate de mulţi ca fiind filosofie... Ele sunt un fel de poeme filosofice, dar sunt filosofie... Chiar şi mintea delirantă filosofează...

Ioana: Deci şi nebunii filosofează?

Gheorghe: Uneori chiar mai cu râvnă decât cei consideraţi normali...

Ioana: Atunci a gândi e a filosofa, indiferent de ceea ce gândeşti?

Gheorghe: Fie că ne place, fie că nu ne place, acesta este adevărul...

Ioana: Se poate oare să ajungi la o stare în care nu mai gândeşti, la o filosofie lipsită de gândire?

Gheorghe: Se poate – dar numai pentru scurte momente de timp, specifice unor momente de iluminare non-verbală, apărute în urma unor practici de concentrare susţinută... dar în restul timpului acest lucru nu e posibil şi nici necesar, indiferent de ce ar zice unii...

Ioana: Bun... Să vedem atunci ce condiţii majore avem până acum!

Gheorghe: Simplu: prima, să ştie să vorbească şi, a doua, să gândească...

Ioana: Dar pe acestea le îndeplinesc mai toţi oamenii!...

Gheorghe: Exact – chiar dacă nu o ştiu, toţi oamenii filosofează... Toţi oamenii sunt filosofi şi cu fiecare faptă pe care o fac, cu fiecare gând pe care îl poartă în minte, cu fiecare vorbă pe care o rostesc sau pe care o scriu, ei creează, menţin şi dezvoltă un sistem filosofic – propria lor filosofie, filosofia lor de viaţă...

Ioana: Dacă e aşa cum zici tu... şi tot ce gândeşte şi/ sau vorbeşte un om e filosofie, fiind deci foarte greu să găsim pe cineva care nu filosofează (fie că o ştie, fie că nu), atunci putem pune oare o ierarhie valorică între aceste miliarde de filosofii? Putem spune că unele filosofii sunt mai valoroase decât altele?

Gheorghe: Putem... Şi unii o şi fac. Dar trebuie să reţinem că pentru fiecare om în parte cea mai valoroasă filosofie e propria lui filosofie... Fie că a izvorât din el, fie că i se pare că a luat-o de la alţii, fie că chiar a luat-o, nu contează!... El ţine la ea, pentru că aceea e a lui, pentru că alta mai bună el nu are şi pentru că nu poate să o dea cu adevărat altcuiva...

Ioana: Dar dacă ar fi să fie apreciată valoric şi de altcineva în afara posesorului ei, cum ar trebui să se facă această apreciere?

Gheorghe: Exact aşa cum se face! Din om în om şi din gură în gură, în funcţie de frumuseţea, fascinaţia şi utilitatea individuală şi colectivă pe care cei care fac aprecierea o găsesc, ei înşişi, în ceea ce aud sau în ceea ce citesc din filosofiile existente în public.

Ion: Şi ce rol au aici cercurile de lăudaci (academici sau de altă natură) care se laudă între ei indiferent de valoarea lor?

Gheorghe: Un rol bun... Le ridică moralul şi îi fac să se simtă bine, deşi majoritatea lor sunt conştienţi de mediocritatea lor valorică în raport cu valorile afirmate global...

Apoi, e normal să existe cluburi şi cercuri cu interese şi plăceri literar-filosofice similare, care apreciază anumite opere, chiar dacă ele nu au o largă răspândire publică... Pentru cei care fac parte din aceste cluburi, vorbim de valoare locală, de grup, de haită – fiecare trib cultural având totemurile sale filosofice şi sfinţii săi consacraţi...

Vorbim deci de valoare individuală (pe care şi-o asumă în mod implicit sau explicit fiecare om), de valoare de grup restrâns (care îi este conferită, de obicei, direct interesat sau în contra-prestaţie, de grupul său de apropiaţi, cunoştinţe, prieteni) şi mai vorbim şi de valoare istorică – acea valoare care (din diferite motive) rezistă în timp, care, de multe ori, nu poate fi anticipată şi nici nu poate fi

constatată imediat ce apare – cel care consfinţeşte această valoare e timpul şi istoria...

Timpul e cel care arată ce e valoarea istorică – prin faptul că o operă filosofică supravieţuieşte (cel puţin o durată) timpului – unui anumit timp istoric şi unui grup local, migrând apoi din timp în timp, din grup în grup şi din loc în loc, până când se răspândeşte suficient de mult încât să capete un nimb de universalitate care o impune ca valoare milenară (care a rezistat şi şi-a făcut loc, din ce în ce mai larg, în conştiinţa publică şi individuală timp de 1000 de ani).

Aceste valori istorice sunt principalele valori publice, iar ele sunt consfinţite doar de timp. La nivel individual însă fiecare om le va avea pe ale lui (în consonanţă cu cele publice sau împotriva lor), dar cea mai mare valoare pe care şi-o asumă va fi el însuşi – şi aşa este bine să fie... Căci un om inconştient de propria lui valoare, care aşteaptă confirmări valorice din afara sa, este doar un imatur psihic, un copil mental care cerşeşte recunoaştere, pentru că nu e sigur de propria lui valoare (valoare pe care, cu siguranţă, fiecare om o are şi e bine să şi-o recunoască faţă de sine şi să o vadă apoi în fiecare viaţă din natură).

Aceşti nefericiţi lipsiţi de valoare – nu pentru că nu o au, ci pentru că nu şi-o conştientizează şi nu şi-o afirmă – ar trebui să se maturizeze şi să înţeleagă că fără ei nimic nu are şi nu poate avea sens (pentru ei)... Că ei sunt plini de valoare indiferent de ceea ce gândesc şi de ceea ce fac – ei sunt plini de valoarea lor (în bine sau în rău, cu consecinţele de rigoare).

Dacă însă valoarea lor (recunoscută sau ignorată) le aduce răul: suferinţa, ignoranţa, neliniştea, slăbiciunea, lipsa de iubire sau de libertate, sau de graţie, sau de bunătate – e cazul să renunţe la ea, pentru a se afla, faţă de ei înşişi, în acea valoare cu adevărat valoroasă (utilă, benefică pentru ei) – cea care e reflectată în ei şi în afara lor spre manifestare de frumos şi de mulţumire, de linişte şi armonie, de putere şi de stăpânire de sine, de iubire şi de libertate, de mişcare elegantă şi de bunătate în gândire, vorbă şi faptă...

Ioana: A rosti deci că ceva e lipsit de valoare este un non-sens?

Gheorghe: Cu siguranţă!... Şi chiar mai mult de atât! – E o aberaţie! O simplă afirmaţie tupeist ignorantă, fără nici cea mai mică acoperire în realitate...

Ioana: Şi atunci de ce sunt unii care afirmă acest lucru?

Gheorghe: Pentru că pot... Pentru că uneori sunt plictisiţi, pentru că alteori sunt răniţi sau răuvoitori, pentru că uneori sunt invidioşi pe creatorul lucrului declarat de ei fără valoare sau pentru că au un sistem de valori care nu a înţeles încă ce este Valoarea şi ce este valoros în viaţă...

A spune despre o existenţă filosofică oarecare că e lipsită de valoare înseamnă a spune despre viaţă că e lipsită de valoare – fiecare viaţă este valoroasă în felul ei şi fiecare filosofie trebuie preţuită pentru ceea ce este – o cale de cunoaştere şi de afirmare de sine a filosofului sau a filosoafei care o manifestă prin sine...

Negarea valorii filosofice a unui om oarecare, făcută la mânie, din frustrare, din invidie, din orgoliu, din reavoinţă e doar un act de neînţelegere a fundamentelor filosofiei, e doar a nu înţelege că filosofia nu poate fi confiscată de nici un individ, respectiv de nici un grup de indivizi, că filosofia ştie să-şi găsească cale de manifestare, mai mult sau mai puţin conştientă, prin fiecare individ în parte, iar cel conştient de acest adevăr găseşte semn de filosofie şi motiv de filosofare în fiecare vorbă, în fiecare faptă, în fiecare gest... Filosoful şi omul sunt una, iar filosoful conştient de sine ştie acest lucru mai bine decât oricare altul...

Să-i compătimim deci pe acei filosofi rătăciţi printre cuvinte rătăcite şi rătăcitoare, fiindcă e vai şi amar de ei şi de mintea lor... dar să nu-i devalorizăm: sunt şi ei viaţă, ca oricare viaţă! Sunt şi ei filosofie în mişcare de aprofundare de sine! Să-i iubim deci ca fraţi ai noştri întru existenţă filosofică şi să-i ajutăm pe cât ne stă în putinţă să se ridice din rătăcirea şi din angoasa lor metafizică spre trăirea în vindecare, împăcare, frumos şi desfătare...

Acest lucru ei ni-l cer prin vorbele şi prin gesturile lor necugetate, pline de mândrie şi de îngâmfare, pline de dispreţ şi de ură, pline de tristeţe şi de frică, pline de rătăcire şi lipsite de iubire... Ei trag în faţa noastră un semnal de alarmă prin care ne cer ajutor spre vindecare şi clarificare, spre iubire şi valorizare, spre transformare şi armonizare... iar noi suntem datori faţă de Valoare şi faţă de viaţă, faţă de Filosofie şi faţă de Ideal să le sărim în ajutor şi să le fim alături în procesul transformării lor spre mai bine...

Ion: Şi dacă ei ne refuză ajutorul?

Gheorghe: Atunci nu e cazul să-i forţăm... prea tare... De multe ori, e bine să-i lăsăm să meargă în ritmul lor propriu prin viaţă şi prin filosofie... Să-i lăsăm să înveţe din suferinţa proprie calea spre recunoaşterea Valorii Individuale şi spre Filosofia conştientă de sine!

Ion: Şi dacă nu învaţă niciodată?

Gheorghe: Atunci, asta e! Nimeni nu-i perfect!...

3. Filosofia ca aberaţie

Ion: Hm... După cum zici tu... orice prost e un filosof şi orice prostie are la baza ei o întreagă filosofie!

Gheorghe: Exact aşa e!... Prostia face parte din natura umană, aşa că nu trebuie să o tratăm cu duritate, ci cu înţelegere şi, uneori, chiar cu admiraţie...

Ion: Aşa o fi... Nu zic nu... Dar mie mi se pare că în mulţi filosofi nu e doar prostie, ci e chiar mai mult de atât – anume, aberaţie...

Ioana: Filosoful este un aberant şi filosofia este o aberaţie?

Gheorghe: Da!... Orice aberant este filosof şi orice aberaţie ascunde în ea o întreagă filosofie!...

Ion: Ioana, cum e omul aşa e şi filosofia lui... Şi cum oamenii, în majoritatea cazurilor şi în majoritatea timpului aberează, filosofia, în 95 la sută din cazuri, este doar aberaţie... Operele filosofilor sunt pline de aberaţii majore (cele reţinute de posteritate, uneori şi doar pentru faptul că se repetă obsesiv în scrierile lor), de aberaţii medii (aparent nevinovate, care pretind că vor să zică ceva, când de fapt nu zic nimic) şi de mici aberaţii (presărate ici şi colo, prin locurile importante, ca să întregească tabloul aberativ al filosofiei lor privite pe ansamblu).

Aberaţii înseamnă: tâmpenii, idioţenii, imbecilităţi, contradicţii, confuzii, ignoranţă, prostii, luptă inutilă împotriva bunului simţ, împotriva evidenţei, a raţiunii şi a logicii, exagerări monstruoase, gândire deziderativă, mentalitate infantilă, gândire magică, fabulaţii supranaturale, tupeisme dogmatice susţinute de nişte izmenari care habar nu au pe ce lume trăiesc, nebunii clinice (de multe ori, confirmate de un diagnostic şi de un tratament specific), şarlatanii dovedite etc.

Aşadar, istoria filosofiei este, în cea mai mare parte, doar istoria unor aberaţii – lucru vădit istoric mai ales prin faptul că urmaşii unor aberanţi le critică acestora aberaţiile şi le arată ca atare, doar pentru a pune în locul lor nişte aberaţii şi mai mari sau cel puţin egale ca şi „consistenţă” cu cele criticate – aberaţii criticate, la rândul lor, doar pentru a fi înlocuite de alte aberaţii – şi tot aşa, ca într-o horă aberantă jucată de idioţi aberanţi numiţi, în mod aberant, mari gânditori şi mari filosofi...

Culmea este apoi că aberaţiile acestea nici măcar nu sunt ascunse sau subtile – ele se găsesc în prim plan şi domină filosofia aberanţilor care le-au produs...

De aceea, pentru a le găsi şi demonstra ca atare, trebuie doar să ne amintim sau să constatăm ceea ce a rămas ca „idee nouă” după fiecare filosof – şi putem fi convinşi (în proporţie de 95 la

sută) că e o aberaţie de cel mai înalt nivel – altfel, nu ar fi rămas în memoria colectivă ca o mare realizare filosofică...

Ne putem deci întreba: de ce păstrează umanitatea, aducându-le laude, doar lucrurile aberante din filosofie?... Răspunsul cel mai evident este: pentru că umanitatea este aberantă... pentru că umanitatea e proastă, tâmpită, imbecilă, contradictorie, delirantă, nebună, lipsită de bun simţ şi mai mereu gata să nege cu maximă lejeritate evidenţa, raţiunea şi logica...

Şi aceste trăsături aberante din gândirea umanităţii se văd în faptele ei: violenţe şi persecuţii (în familie, între triburi, neamuri, etnii, state, federaţii etc.), războaie nenumărate, furturi şi tâlhării, hoţii şi minciuni (istoria oricărui stat mare, a oricărui imperiu sau regat este în primul rând istoria acestor crime, viclenii, hoţii, înşelăciuni ş.a.m.d.)...

Deci nu e de mirare că o umanitate aberantă nu reţine în mintea ei colectivă decât aberaţii şi tâmpenii intelectuale (în religie, în filosofie, în politică, în economie...), adică în toate ştiinţele social umane în general...

În ştiinţele tehnice însă lucrurile stau un pic altfel: deoarece doar lucrurile dovedite a fi bazate pe realitate funcţionează tehnic.

Astfel umanitatea a ajuns la stadiul unor civilizaţii tehnologice construite pe evidenţe, pe raţiune, pe logică, pe experiment, pe utilitate, pe adevăr, pe funcţionare reală, nu imaginară şi la stadiul unor mentalităţi culturale adesea delirante, rămase în urmă, specifice, de exemplu, epocilor de piatră, de bronz şi de fier ale umanităţii...

Umanitatea ar putea trăi în paradis (prin tehnologia pe care o deţine momentan), dar nu o lasă aberaţiile (religioase, filosofice, politice, economice...) pe care ea încă le mai menţine cu mare drag în mintea ei...

Ioana: Care din ele? Cam la ce aberaţii te referi?

Ion: Păi cam toate – mintea omului e plină, cel puţin 95 la sută, cu tot felul de aberaţii culturale şi pare a fi incapabilă să le sesizeze repede şi bine şi să le corecteze cu promptitudine, înlăturându-le din mintea sa de îndată ce le constată prezenţa...

De aceea, foarte multe din reperele care au rămas până acum în istoria filosofiei nu sunt decât nişte aberaţii evidente... iar lucrurile coerente, funcţionale şi utile, într-o oarecare măsură, ce s-au mai rătăcit din greşeală pe acolo (maieutica, logica, realismul, scepticismul, hedonismul, empirismul, metoda ştiinţifică, democraţia extinsă, libertatea de gândire şi de exprimare ş.a.) sunt, de multe ori, dacă nu ignorate în totalitate, cel puţin trecute sub tăcere...

Ioana: De ce se întâmplă asta?

Ion: Pentru că mintea aberantă nu poate susţine non-aberaţiile... E în natura ei să fie tâmpită şi să rămână aşa, până

când o va scutura cineva de guler şi-i va da o palmă filosofică zdravănă să-i vină mintea la loc – dacă acest lucru va fi posibil vreodată... lucru puţin probabil, chiar dacă nu neapărat imposibil, deoarece este extrem de greu „să lucrezi” cu aberanţii...

Ioana: De ce e greu?

Ion: Fiindcă printre „valorile” apreciate de aberanţi se află lipsa de bun simţ, infantilismul credincios, frica tradiţională, tupeul de borfaş intelectual, afişarea de lanţuri tradiţional dogmatice în jurul gâtului şi a gândirii, delirul supranatural, instinctul de haită, gândirea de turmă, dorinţa de conformare cu orice preţ, lipsa de verticalitate, acceptarea compromisului cu impostura, cu nebunia şi cu prostia...

Valorile tehnologice: evidenţa, experimentul, funcţionalitatea, utilitatea, explicaţia raţională, critica erorilor, corectarea lor permanentă, găsirea de soluţii practice, clare, coerente ş.a. – pot ajuta şi la înlăturarea aberaţiilor religioase, filosofice, politice şi economice prezente încă în gândirea umanităţii... Doar că, înainte de toate, omul trebuie să devină conştient de natura sa cultural aberantă şi să-şi dorească să şi-o corecteze... Până atunci, într-o mare măsură, filosofia lui nu este decât aberaţie – manifestare plenară prin faptul de a fi în eroare, în greşeală, în nesinceritate, în neadevăr, în suferinţă şi în angoasă existenţială...

4. Tulburare şi limpezire

Ioana: Filosofia e oare doar aberaţie sau poate fi şi limpezire (claritate şi clarificare, coerenţă şi revelare, înţelegere şi explicare)?

Ion: Poate fi şi limpezire, dar, de foarte multe ori, ea se mulţumeşte să fie doar tulburare, agitare, excitare, amânare, evitare şi aberare...

Ioana: De ce?

Ion: Filosofia e o oglindă – dacă apa minţii filosofului este tulburată, imaginea reflectată în ea este deformată, incoerentă, neclară...

Ioana: De ce e tulburată?

Ion: De dragostea pentru aberare!

Ioana: Filosoful aberează din pasiune?... El e îndrăgostit de aberaţiile sale?... Ele îi sunt mai dragi decât o posibilă limpezire a minţii?

Ion: Tulburarea vine înaintea limpezirii... De aceea, mulţi filosofi nu au avut niciodată capul limpede, fiindcă nu au ieşit niciodată din starea lor de tulburare...

Ioana: Şi tulburarea i-a făcut să abereze?

Ion: Normal... Ce altceva să-i determine să facă tulburarea?

Ioana: Să se limpezească, de exemplu...

Ion: Nu poţi să-i explici unuia cu mintea tulbure ce e limpezirea!

Ioana: Şi cum s-ar putea limpezi mintea filosofului tulburat spre aberare?

Ion: Prin concentrare... O singură întrebare aruncată spre fundul lacului minţii şi urmărită cu atenţie cum se scufundă tulbură şi ea apa, dar până la urmă se aşează pe fund şi suprafaţa apei se limpezeşte... Pe când dacă arunci mereu cu pietre în lac, fără să aştepţi ca ele să se lase la fund şi să permită limpezirea lui, nu obţii decât o tulburare continuă a lacului minţii...

Întrebarea trebuie lăsată şi trebuie ajutată să ajungă cât mai profund în inconştient... Ea nu trebuie agitată superficial şi grăbit, puţin prin conştient, doar spre a fi părăsită şi uitată spre a fi înlocuită cu alta... şi cu alta...

Tulburarea înseamnă grabă, disipare, lipsă de concentrare, evitarea profunzimii, lipsă de răbdare... Limpezirea e răbdare, concentrare, insistenţă, profunzime... Trebuie să ai răbdare să dispară şi ultimele valuri create de piatră înainte să apară limpezirea...

Ioana: Şi cum oamenii, de obicei, nu au răbdare, rămân mereu tulburaţi şi astfel filosofia lor nu este decât aberare...

Ion: Da... Aberarea vine din tulburare... iar coerenţa şi claritatea vin din limpezire... Aberaţia filosofică se vede cu o limpezime de cristal...

Ioana: Şi atunci?

Ion: Şi atunci, ce?

Ioana: Ce e de făcut?

Ion: Mai nimic... Mintea tulburată nu poate fi ajutată... Ea trebuie mai întâi să înveţe a se limpezi prin concentrare mai îndelungată, de exemplu, pe o singură întrebare şi abia apoi poate să apară în ea ceva clar, coerent şi limpede...

În filosofie, mai înainte de orice, trebuie să-ţi fie limpede că eşti tulburat şi apoi să te tulburi de faptul că încă nu ai ajuns la limpezire... Fiindcă limpezirea este un proces continuu care nu se termină niciodată... Filosofia are ca ţintă limpezirea continuă a minţii – atingerea unei trăiri care să ne permită să vedem din ce în ce mai limpede mecanismele reale de manifestare specifice realităţilor cu care intrăm în contact...

5. Realul şi idealul

Ioana: Filosofia este, aşadar, un proces de limpezire şi de clarificare a minţii... A percepţiei, a emoţiei, a raţiunii, a intuiţiei, a instinctului, a dorinţei şi conştiinţei...

Ion: Este... Dar, cum am spus, poate fi şi un proces de tulburare, de confuzare, de rătăcire, de aberare...

Pentru a aprofunda această natură duală a filosofiei, dacă îmi permiteţi, aş vrea să introduc în discuţie distincţia care poate fi făcută între filosoful real şi filosoful ideal.

Gheorghe: Sigur Ion, chiar te rugăm!

Ion: Dar aş vrea să o fac prin joc de roluri – anume cu implicarea voastră directă. Eu voi vorbi în numele unora, iar voi, care doriţi, sunteţi poftiţi să vorbiţi în numele altora – şi astfel să vedem, prin dialog, dacă lămurim distincţia propusă spre analiză de mine.

Ioana: Începe şi îţi vom intra în joc!

Ion: Ok. Aşadar, dacă privim atent în jur, la cei care studiază diferite cărţi de filosofie, unii dintre ei (anume cei mai sinceri, mai direcţi, cei care sunt mai puţin dispuşi să facă compromisuri, cei adânciţi în iubirea de înţelepciune) vor spune, uneori *(se ridică de pe scaun)*, despre alţi filosofi:

– „Priviţi! Filosoful acesta e gol! Nu are nici un fel de haine de sens pe el... Priviţi-l cum umblă dezbrăcat de sens încordându-şi caraghios muşchiuleţii lui academici, cum păşeşte penibil prin viaţă cu puţulica lui paradoxal ridicată în bernă ontologică încercând disperat (asemena unui câine cinic lipsit de călduri filosofice) să se introducă stradal în oarece crestături conceptual disponibile spre prostituare intelectuală pe marginea drumului filosofiei!”...

Iar alţii, auzind aprecierile de mai înainte, le-ar putea răspunde:... Cine vrea să răspundă?...

(Gheorghe ridică mâna cu entuziasm.) Te rog Gheorghe!

Gheorghe (luând o figură serioasă şi ridicându-se şi el în picioare): „Stimate Ion, ştim că filosoful acesta este gol, ştim că vorbele lui nu spun mai nimic, că ideile lui sunt mult mai mici decât îşi închipuie el, dar ce să facem? – E şi el un curvar iremediabil, îi plac conceptele şi ideile care se prostituează – acele concepte şi idei care intră fără rezerve pudice în orice combinaţie ideatic-erotică – care se combină orgiastic cu orice cuvânt – chiar şi pentru cea mai mică plăcere lingvistică, chiar şi pentru cea mai efemeră plăcere de moment.

Ştim că, uneori, orgiile lui verbale sunt lipsite de conţinut sensual, ştim că eroticul este o realitate pe care el nu o prea înţelege fiind, de multe ori, prea orbit de grotesc, de absurd şi de

penibil... Dar şi noi suntem la fel de curvari ca şi el! Şi noi ne băgăm logosul lingual (lingosul) în toate combinaţiile lingvistice pe care le prindem prin minte şi le înghesuim în propoziţii jargonice până ne descărcăm de toate frustrările noastre de filosofi în căutare de sine.

Ai milă de unii ca noi! Ai milă de filosofii reali!... Îndură-te de noi, de artişti şi de imitatori, de noi cei iubitori de mimetism şi ironie! – Noi suntem filosofii reali... Şi alţii mai buni ca noi nu vei găsi decât în imaginaţia ta.

Filosoful ideal nu există! Doar cel real are calitatea fiinţei – şi filosofia lui este inevitabil filosofia ratării şi a lipsei de sens, filosofia goliciunii şi prostituţiei lingvistice, pentru că o altă filosofie reală nu există, fiindcă o altă viaţă nu există! – Viaţa este o ipocrită şi o prefăcută, o înşelătoare şi o amăgitoare, o curvă goală care nu ştie pe ce lume se află şi nici nu va şti vreodată, o curvă care îşi asumă cu mândrie condiţia ei provocatoare spre frânturi de dorinţe în esenţă lipsite de alinare.

Ştim că suntem nişte rataţi ai minţii şi poţi să ne-o spui în faţă dacă vrei... Dar la ce-ţi ajută? Şi tu eşti la fel ca noi! Ai putea deci să fii şi tu puţin mai ipocrit şi să nu mai spui adevărul aşa de brutal, că s-ar putea să ne superi ego-ul."

Ion (provocat de Gheorghe): „Foarte bine faceţi dacă vă supăraţi! – Astfel vă veţi trezi şi voi poate la realitate şi veţi face mai mult decât să constataţi fără ruşine şi fără remuşcare că sunteţi goi şi cu puţa pleoştită, cu burta scoasă în decor şi cu limba umflată de prea multe deşeuri mentale bătucite pe ea"...

Ioana: E, haideţi băieţi... nu mai fiţi aşa răutăcioşi cu filosofii reali! – Sărmanii de ei nu pot mai mult... E lăudabil că totuşi încearcă, că se cufundă în perpetue încercări ratate de a se afirma într-un domeniu pentru care în mod evident nu au talent – lucru de care puteau să-şi dea seama... şi probabil că au şi făcut-o la un moment dat... *(Ion şi Gheorghe se aşează pe scaune.)*

Dar, după cum şi voi ştiţi, viaţa e grea şi trebuie să trăiască şi ei din ceva – anume din iluzii de profunzime, din speranţe de însemnătate, din ispite de diferenţiere prin cuvânt. Şi apoi, pe unii din ei nu-i poţi blama, dacă au profitat de lipsa de orientare valorică a societăţii, care îi plăteşte sub diferite forme să abereze filosofii divertismentale prin cărţi şi reviste, prin pieţe şi pe la catedre, prin bufete şi prin institute de cercetare.

Ion: I-aş lăsa în pace, dacă nu ar pângări acest domeniu al filosofiei, dacă nu l-ar trânti în noroi prin ignorarea conştientă a esenţei lui – esenţă care indică spre iubire de înţelepciune şi nu spre prostituţie mentală... Şi dacă binevoieşti, te rog să-mi spui şi mie, Ioana, ce crezi tu că este mai grav, după părerea ta: să taci atunci când ai ceva de spus sau să vorbeşti atunci când nu ai nimic de comunicat?

Ioana: Ion dragă, nu poţi blama oamenii pentru că vorbesc, indiferent de motivul pentru care o fac. Şi filosofii sunt oameni ca toţi oamenii şi, prin urmare, bârfesc şi ei ca toată lumea – doar că bârfa lor e despre filosofi şi despre filosofare. Bârfa e adânc înscrisă în natura umană, fiindcă... omul este, printre altele, şi un animal bârfitor... Cât despre tăcere – trebuie să spun că a tăcea când ai ceva de spus poate fi o impietate, dacă tăcerea ta lasă intenţionat filosofia în beznă... Dacă, cu un minim efort de sinceritate, ai putea să aduci cu tine un pic de lumină în lume, atunci ar trebui, neapărat, să vorbeşti...

Şi văd că tu vorbeşti!... Deci crezi în claritate şi în lumină, în limpezire şi în clarificare, crezi într-un sens şi într-o direcţie... Nu?

Ion: Da! Cred!...

Ioana: Deci tu de aceea vorbeşti – spre a propune profunzime şi evidenţă, drum cu sens şi comunicare eficientă, acţiune concretă şi faptă imediată... Tu de aceea îi ataci pe aceşti prostituaţi ai verbului – pentru că ei doar se joacă, pentru că ei nu caută neapărat utilul sau necesarul şi, de multe ori, nici măcar plăcutul...

Ion: Exact! În filosofie, nu de confuzie, superficialitate şi incoerenţă, mascate sub cuvinte aparent nevinovate precum erudiţie, exegeză, limbaj de specialitate, avem noi nevoie. Ceea ce se caută aici este claritatea, profunzimea, coerenţa!

Gheorghe: Dar Ioane, oare poţi tu blama filosofii aceştia de duzină că nu se apropie de filosoful ideal? Poate că nu sunt capabili!

Ion: Crezi? Crezi că un om matur nu e capabil să se spele? Crezi că un cerşetor nu este capabil să nu mai cerşească? Crezi că sărăcia mentală a copiilor nu poate fi alungată prin instrucţie şi învăţătură? Crezi tu că pierderea inutilă a unora în cuvinte şi în texte care în esenţă nu spun nimic nimănui nu poate fi înlocuită de o lectură atentă şi de o critică cu sens a unor astfel de discursuri bălăristice?

Gheorghe: Nu, nu cred!

Ion: Păi vezi? Atunci înseamnă că este şi pentru ei o şansă. Trebuie doar ca cineva să-i trezească din „somnul lor dogmatic” şi să le spună în faţă că filosofia lor nu este filosofie, ci (doar) aberare!

Ioana: Bine, dar dacă vorbim de două instanţe implicate în definirea statutului de filosof (anume de cea specifică realului, respectiv idealului), oare nu acceptăm atunci din start că realul – filosoful real – este mai puţin decât idealul (nicicând atins pe deplin) şi, astfel, e mereu imperfect?

Ion: Aici vorbim de două aspecte diferite care se manifestă pe două planuri distincte... E adevărat că filosoful real este manifestat după modelul celui ideal. Şi că el este o actualizare a unei potenţe. Dar filosoful real este filosoful adevărat!... Iar cel ideal este doar

tiparul conceptual după care el se modelează pe sine spre fapte – anume după tiparul iubirii de înţelepciune.

Ioana: Înţeleg. Deci cineva care nu actualizează în fapt această iubire nu este un filosof real, ci unul ireal, unul care nu există... Revenim astfel la negarea statutului de filosof pentru cei care nu se arată demni de a purta acest nume; nu neapărat priviţi în ansamblul creaţiei lor, ci pe opere specifice: cineva poate fi filosof când susţine o anumită idee şi ne-filosof când o susţine pe alta – poate fi profund şi folositor, înţelept şi iubitor (dornic de ajutorare prin fapte de vindecare şi întărire) într-un domeniu al vieţii, la un moment dat şi poate fi superficial şi nefolositor, nătâng şi urâcios în alt domeniu de cercetare a realului, în acelaşi moment sau în altul.

Ion: Exact! Atributul de filosof se poate acorda doar aceluia care face filosofie, în momentul când el o face şi nu în alt moment!

La fel cum, de exemplu, atributul de virtuos nu poate fi acordat definitiv şi irevocabil cuiva pentru întreaga întindere a virtuţilor posibile – ci doar temporar şi revocabil – doar pentru timpul cât virtutea (curajul, cumpătarea, iubirea etc.) se manifestă în el. Iar dacă la un moment dat este virtuos, dintr-o anumită perspectivă, dar apoi el renunţă să mai fie ca atare şi se apucă de vicii, nu îl mai putem numi virtuos. Virtuţile lui depind de faptele lui la un moment dat.

La fel e şi cu filosofarea autentică – ea depinde de faptele pe care omul le generează la un moment dat – dacă ele sunt filosofice (iubitoare de înţelepciune), atunci el e filosof (în acel moment) – dacă nu sunt filosofice (dacă ele iubesc superficialitatea, ignoranţa, neclaritatea, incoerenţa), atunci el nu e filosof.

O comportare virtuoasă la un moment dat nu anulează viciul pentru totdeauna... Viciul trebuie astfel să fie blamat şi corectat de fiecare dată când apare, căci altfel prinde aripi şi corupe restul personalităţii. Dacă cineva fură şi tâlhăreşte pe altcineva, el nu este iertat pentru fapta lui pe motiv că altă dată a fost cinstit şi non-violent. Fiecare faptă trebuie să suporte propriile ei urmări şi nu altele... La fel e şi în filosofie: fiecare gând, fiecare text, fiecare demers intelectual al omului are urmările lui specifice – dacă ele duc la întărirea iubirii de înţelepciune în el şi în societate, atunci el e filosof când le face – dacă nu... atunci nu este.

Se pot inventa o grămadă de nume care să denumească discursurile care nu duc la iubirea de înţelepciune şi, respectiv, pe cei care le susţin, ca de exemplu: eseistică aeriană şi filoaerian, exprimare incoerentă şi filodeşirat, discurs circular şi filorotor, mesaj neclar şi filoconfuz; vorbărie goală de sens şi filoabsurd – dar pentru aceste discursuri şi pentru cei care le susţin nu e nicidecum potrivit numele de filosofie, respectiv de filosof!

Gheorghe: În mare îţi dau dreptate... Dar totuşi cred că eşti prea dur cu breasla filosofilor... Ei au o natură artistică aparte, în care libertatea de mişcare, de gândire şi de exprimare e elementul cel mai important... Şi, prin urmare, nimeni nu poate să-i impună unui filosof adevărat ce să gândească, cum să gândească şi cu ce scop... Acestea sunt alegeri intime pe care el trebuie să le facă singur...

Pentru definirea spiritului filosofic autentic este esenţială menţionarea libertăţii de a judeca şi de a rejudeca cu maximă profunzime şi sinceritate tot ceea ce are fiinţă.

Filosoful autentic se angajează mereu spre reevaluarea constantă a tuturor adevărurilor care îi sunt servite pe tavă de către educaţia familială şi tradiţia culturală, de către şcoală şi de către diferitele surse de informare existente în cadrul unei societăţi. El îşi stabileşte singur ceea ce e mai important de gândit, de făcut şi de spus, ceea ce e mai plăcut sau mai util pentru el şi pentru cei de lângă el într-un moment sau altul...

El joacă uneori rolul unei conştiinţe revoluţionare care chestionează cu maximă sinceritate lumea, care pune sub semnul întrebării tradiţia şi prejudecata, care indică incoerenţa şi blamează neclaritatea şi care oferă variante de rezolvare a problemelor pe care le întâlneşte în viaţă şi propune soluţii de corectare a erorilor pe care le sesizează în sine şi în lume... Alteori însă el doar se joacă cu gândurile, cu vorbele sau cu faptele...

Filosoful real uneori trăieşte puternic ancorat în realitatea socială, iar alteori vieţuieşte detaşându-se cât mai mult de ea. Uneori se implică în schimbarea ei, iar alteori doar se joacă cu formele ei de manifestare.

Filosoful real circulă liber prin realitate şi nimeni nu-i poate îngrădi această mişcare: nici măcar vreun presupus filosof ideal...

IV. Esenţă de filosofie

1. Delirul minţii

Ion: Filosoful real are libertate de acţiune, dar sensul spre care se îndreaptă această libertate nu poate fi decât Idealul... Libertatea lui nu înseamnă deşirare, delir şi derivă...

Dacă ar fi să judecăm filosofia după cele mai multe din textele considerate filosofice, nu putem însă să nu observăm că, de multe ori, „filosofia” cuprinsă în ele nu este decât gunoiul minţii, că ea se exprimă printr-o sumă de cuvinte care nu au nici un rost (util, logic, real, funcţional etc.), care astfel iau forma unor deşeuri mentale, a unor dejecţii sensuale, a unor incoerenţe aruncate verbal...

Dacă privesc anumiţi filosofi prin prisma textului pe care l-au debitat, de multe ori, sunt tentat să jur că filosofia nu e decât o diaree verbală, o expulzare forţată din filosof a tuturor cuvintelor nefolositoare, degradate, stricate, epuizate, stoarse de seva lor de viaţă şi apoi aruncate în WC-ul textului filosofic...

Gheorghe: Ai dreptate! Cei mai mulţi filosofi nu filosofează, ci doar delirează filosofic, după care îşi admiră reciproc delirul şi şi-l dau spre analiză şi interpretare...

Ioana: Te incluzi şi tu printre ei?

Gheorghe: Toată lumea delirează, Ioana! Tu nu delirezi? Ştii vreun filosof care nu delirează?

Ioana: Ă... Nu prea!... Dar nu despre asta era vorba! Mie mi se pare că amândoi sunteţi, uneori, prea duri cu filosofii!

Ion: Sărmanii de ei! Or fi prea sensibili!... Dar când scot gunoaiele mentale din ei, nu sunt sensibili? Devin brusc sensibili doar când li se atrage atenţia că delirează în public?...

Eu cred că, de foarte multe ori, din păcate, filosofia nu este decât un gunoi aruncat la întâmplare pe pământul indiferent al vorbelor buruienoase şi o flegmă aruncată pe faţa bunului-simţ!

Ioana: Un gunoi?

Ion: Şi o flegmă!

Ioana: Toată filosofia este pentru tine formată doar din gunoaie şi dejecţii mentale?

Ion: Nu chiar toată... – dar excepţiile sunt relativ nesemnificative, aşa că generalizarea aceasta e oarecum îndreptăţită...

Ioana: Şi de ce crezi tu că filosofia este atât de predispusă să producă gunoaie mentale?

Ion: Mintea rătăcită e mintea care filosofează... De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Gheorghe: Filosofia este „Ce este filosofia?”?

Ioana: Ion crede că cel mai bun răspuns care se poate da întrebării „Ce este filosofia?” este „Filosofia este „Ce este filosofia?”.”...

Gheorghe: De ce?

Ion: Intelectul ignorant este intelectul care filosofează. De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Raţiunea incoerentă e raţiunea care filosofează. De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Fiinţa care nu înţelege e fiinţa care filosofează. De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Cunoaşterea şi filosofia se exclud reciproc din existenţă: cel care cunoaşte nu (mai) filosofează, iar cel care filosofează nu cunoaşte... De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Cel care ştie ce e filosofia nu mai filosofează...

Gheorghe: De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”... Am înţeles unde baţi!...

Ioana: Aşa de repede? Eu m-am prins foarte greu ce vrea să zică... Şi nici acum nu sunt pe deplin convinsă de răspunsul pe care Ion îl dă la întrebarea „Ce este filosofia?”...

2. Esenţa prostiei

Gheorghe: Ioana, înţeleptul iubeşte înţelepciunea lui. El se iubeşte pe sine, indiferent cât de prost ar fi... Şi, de obicei, un înţelept cu cât e mai prost, cu atât e mai mare înţelept!

Tot aşa... filosoful iubeşte filosofia lui. El se iubeşte pe sine, indiferent ce prostii debitează. Şi, de obicei, un filosof e cu atât mai autentic cu cât prostiile pe care el le debitează sunt mai evidente... Ori răspunsul găsit de Ion, la întrebarea „Ce este filosofia?”, e destul de evident...

Ioana: E evident? Mie nu mi se pare...

Gheorghe: Stai că-ţi explic... Filosoful îşi iubeşte prostia, cel puţin la fel de mult pe cât îşi iubeşte înţelepciunea, deoarece prostia lui e înţelepciune şi înţelepciunea lui e prostie...

Prin urmare, cu cât e mai prost un filosof, cu atât e mai mare în filosofie, deoarece, prost fiind şi nefiind capabil să-i dea de capăt propriei prostii, el filosofează foarte mult – prostia lui asumată, atent cercetată şi mereu reconfirmată îl face capabil să-şi pună întrebări... Şi le pune, fiindcă e prost... fiindcă nu le ştie răspunsul... Dacă le-ar cunoaşte răspunsul, nu şi le-ar mai pune şi astfel nu ar mai filosofa... dar fiindcă e prost, filosofează...

Şi permite-mi să-ţi spun Ioana, că Ion e foarte prost... de aceea filosofia lui e foarte profundă... Doar un prost care îşi

cunoaşte propria prostie, aşa cum e Ion, putea să vină cu răspunsul cu care el a venit...

Iar tu nu-l poţi pricepe încă, că eşti prea deşteaptă! Dacă ai fi un pic mai proastă, ai înţelege şi tu de ce, aşa cum zice Ion, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana: Deci eşti de acord cu el?

Gheorghe: În mare sunt de acord cu el, dar mie mi se pare că uneori eu sunt chiar mai prost decât el, aşa că aş putea găsi chiar un răspuns mai bun decât cel dat de Ion, la întrebarea „Ce este filosofia?”

Ion: Eşti invitatul meu! Te rog, încearcă!

Gheorghe: Filosofia este prostia întruchipată!...

Ion: Frumos răspuns! Detaliază!

Gheorghe: Fiindcă filosoful adevărat ştie că prostia sa nu are limite, el nu se lasă uşor amăgit de iluzia existenţei unei limite a prostiei... deci nu se agaţă de ea şi nu se leagă de ea... Şi astfel, deşi este prost şi deşi el ştie că este prost, prostia nu se prea leagă de el...

Prostia se leagă, de obicei, doar de proştii care se cred deştepţi!

Cine îşi înţelege limitele şi, apoi, şi le asumă devine inevitabil un prost... şi prost fiind, poate să facă filosofie... Dar prostul care nu-şi cunoaşte limitele şi nu şi le asumă poate şi el să facă filosofie – filosofia prostiilor fără limită...

Aşadar, în filosofie se poate afirma următorul principiu: „Cu cât mai prost, cu atât mai bine!”...

Asta înseamnă, printre altele, că doar prostul poate să facă filosofie... Deşteptul e capabil doar să analizeze filosofia prostului!

Şi cu cât e cineva mai deştept, cu atât el va face o analiză mai deşteaptă unor prostii pe care le-ar vedea de la o poştă şi un copil de grădiniţă... De aceea se şi zice: „Unde e multă deşteptăciune e şi prostie cu carul!”...

Asta deoarece deşteptul e, de obicei, atât de deştept, încât nu mai poate să vadă prostia! Ori aceasta e prezentă peste tot (mai ales prin filosofie)... A nu o vedea, înseamnă a nu mai vedea realitatea... De aceea, un deştept nu poate să facă filosofie... Şi nu poate nici să o priceapă...

Doar proştii pot să facă filosofie adevărată, fiindcă ei, proşti fiind, pot să vadă foarte limpede prostia din lume şi din filosofie!

Prin urmare, filosofia este prostie adevărată, iar filosoful este un prost autentic...

Ioana: Şi tu eşti autentic?

Gheorghe: În prostie?... Nu! Prostia e la fel peste tot!

Regatul filosofiei e regatul prostiei, iar prostul autentic nu ştie nici măcar ce este prostia!

Ion: Gheorghe are perfectă dreptate! Atâta prostie câtă am văzut în filosofie (şi prin filosofie) tot este şi tot o să mai fie!...

Gheorghe: Cine nu înţelege că filosofia e o prostie nu înţelege nici faptul că doar prostul face filosofie...

Aceeaşi prostie – o altă filosofie... Aceeaşi filosofie – o altă prostie...

Ion: Ai mare dreptate! Am văzut şi eu ceva proşti la vremea mea, dar, de departe, cei mai mari proşti sunt filosofii... Că dacă nu ar fi proşti, nu s-ar ocupa de prostii şi dacă n-ar fi prostie, filosofia nu s-ar mai citi!... Proştii păzesc porţile cetăţii filosofiei şi nu lasă decât prostia să intre prin ele...

Gheorghe: Aşa e! Prostia e esenţa filosofiei şi doar proştii autentici pot ajunge să profite cu adevărat de cunoaşterea ei!...

Ca să găseşti un filosof adevărat trebuie să cauţi un prost autentic!... Din păcate însă, gudurându-se pe lângă filosofie, sunt foarte mulţi proşti prefăcuţi – foarte mulţi care doar fac pe proştii, fără să ştie însă cu adevărat ce este prostia...

Ei doar o imită, o mimează... Vor să pară proşti, dar din păcate nu sunt!...

Prostia cere multă muncă şi răbdare, precum şi dorinţă sinceră de a intra în profunzimea lucrurilor... A-ţi dori să fii filosof e a-ţi dori să fii prost... Cel care nu ajunge la prostie nu ajunge nici la filosofie!... Cine nu vede prostia nu vede nici filosofia!... Prostia şi filosofia nu există una fără cealaltă!

Ioana: Mă Gheorghe... tu eşti prost?

Gheorghe: Numai câteodată!... De multe ori, uit de prostia mea esenţială şi de prostia atot-prezentă prin lume şi atunci, uneori, sunt revoltat pe mine şi pe lume...

Cine nu înţelege însă prostia fundamentală a fiinţei nu are cum să înţeleagă ceva din viaţă!... Fără prostie nimic nu se explică!... Cu prostie totul capătă sens!... Prostia explică tot ce este de explicat... De aceea, cel care nu o vede (sau care se face că nu o vede) nu-şi poate explica mai nimic!... Prostia însă explică totul!...

Ioana: Totul?

Gheorghe: Totul! Prostia explică chiar şi prostia!... Universul e prost, natura e proastă, viaţa e prostie în mişcare... Şi doar un prost autentic e suficient de prost încât să-şi prindă mintea cu prostia!

Ion: Ce e prostia?

Gheorghe: Prostia e esenţa ascunsă a lumii... Cea pe care toţi o simt, toţi o intuiesc, dar mai nimeni nu vrea să o recunoască, acordându-i în mod oficial, cu o solemnitate demnă de orice concept nobil, locul pe care ea îl ocupă în lume, în viaţă şi în filosofie...

Ion: Anume?

Gheorghe: Primul loc!... Prostia conduce lumea! Acesta este dreptul ei din naştere... Fără prostie lumea aceasta nu ar exista... Să-i mulţumim deci prostiei că există!

Ion: Mă prost mai eşti!

Gheorghe: Aş vrea eu!

Ion: Şi multe prostii mai spui!

Gheorghe: Nu mă pot abţine!

Ion: Şi deci tu zici că faptul că eşti prost, că recunoşti că eşti prost, că te comporţi ca un prost şi că vorbeşti numai prostii te face filosof?

Gheorghe: Da! Filosofia are nevoie doar de două lucruri: de proşti şi de prostie!

Ioana: Bine... dar oamenii râd de prostie!

Gheorghe: Tocmai de aceea râd de ea – fiindcă se bucură să o afle! Cultura actuală, din motive care mai de care mai prosteşti, îi îndeamnă pe oameni să-şi nege această trăsătură esenţială a fiinţei lor... şi, astfel, atunci când totuşi, din greşeală sau neatenţie, scapă pentru o clipă de povara stresantă a seriozităţii pe care le-o impune vreo deşteptăciune închipuită, prin faptul că văd o prostie evidentă, ei râd şi se bucură: jubilează extaziaţi la întâlnirea cu sinele lor adevărat şi cu esenţa ultimă a lumii!

Ioana: Care este?...

Gheorghe: Prostia!... Nimic nu bucură mai tare fiinţa decât viziunea unei prostii autentice!

Ioana: Dacă lumea ar fi plină de prostie, aşa cum zici tu, şi dacă viziunea prostiei bucură fiinţa, fiindcă astfel ea se vede pe sine, atunci ar trebui ca oamenii să fie veseli tot timpul – dar nu sunt! De ce crezi tu că se întâmplă asta?

Gheorghe: Din prostie! Majoritatea oamenilor nu sunt suficient de proşti încât, mai întâi, să vadă cu maximă claritate mişcarea triumfală a prostiei prin lume şi, apoi, să recunoască cu maximă luciditate prostia existentă în ei!

Ioana: Deci tu susţii că oamenii nu se pot bucura de prostia lor esenţială, fiindcă nu sunt suficient de proşti?

Gheorghe: Exact! Lumea are nevoie de mult mai multă prostie decât e dispusă să recunoască!

Ioana: Şi de ce nu recunoaşte?

Gheorghe: Mai întâi, fiindcă e proastă!... Şi, apoi, fiindcă nu e suficient de proastă pe cât ar putea să fie, deoarece, proastă fiind, se crede foarte deşteaptă!... E nevoie de un prost autentic pentru a scoate la iveală prostia din lume şi de un alt prost autentic care să fie capabil să o vadă...

Ioana: Vorbeşti de parcă a fi prost e o mare realizare!

Gheorghe: Cea mai mare realizare!

Ioana: Şi ca şi cum la prostia autentică s-ar ajunge doar prin vreun soi de proces de iniţiere în prostie...

Gheorghe: Doar un prost autentic poate recunoaşte un alt prost autentic, râzând apoi împreună de prostia din lume!

Ioana: Acum serios, Gheorghe, după tine toţi oamenii sunt proşti?

Gheorghe: Toţi sunt proşti, dar nici unul nu vrea să recunoască... Toţi sunt proşti şi din această cauză le e ruşine să-şi recunoască esenţa propriei fiinţe...

Toţi sunt proşti, dar numai foarte puţini sunt suficient de proşti încât să-şi dea seama de prostia lor!

În prostia ei, umanitatea nu excelează în nimic... Nici măcar în prostie!... Prostia ei este deci mediocră!...

Ioana: Şi divinitatea e proastă?

Gheorghe: Divinitatea e prostia în persoană... Zeul, dacă ar exista, ar fi cea mai proastă fiinţă din câte există...Priveşte doar la lumea pe care basmele teologice pretind că el ar fi făcut-o: e atâta prostie în ea, încât cel care ar fi făcut-o nu ar merita decât titlul de prostul satului!

Ioana: Dacă pentru tine toată lumea e proastă, înseamnă că şi pe mine mă consideri proastă! Aşa e?

Gheorghe: Tu nu eşti chiar aşa de proastă!

Ioana: Să înţeleg că acesta nu e un compliment?!

Gheorghe: Nu este! Ai putea să devii un pic mai proastă decât eşti!

Ioana: Deci vrei să devin mai proastă?

Gheorghe: Nu văd de ce nu ai încerca!... După cum îţi spuneam esenţa prostiei e filosofia, iar fundamentul filosofiei e prostia... Prin urmare, dacă vrei să progresezi în filosofie, e nevoie să faci un efort susţinut pentru a progresa cât mai mult în prostie!

Ioana: Tu aşa faci?

Gheorghe: Dar bineînţeles!... Cu fiecare cuvânt pe care îl spun devin din ce în ce mai prost, cu fiecare vorbă pe care o rostesc prostia creşte în mine... Cu fiecare respiraţie pe care o fac, devin din ce în ce mai prost...

Ion: Mă prost mai eşti!

Gheorghe: Mersi de compliment!

Ioana: Şi eu cum sunt?

Ion: Şi tu eşti proastă!

Ioana: De ce îs proastă?

Ion: Nu eşti?

Ioana: Ba sunt!

Ion: De ce?

Ioana: De proastă ce sunt, de aia!

Gheorghe (râzând): Proasta dracului!

Ioana: Ba prost eşti tu!

Gheorghe: Eu chiar sunt prost!

Ioana: Cât de prost?

Gheorghe: Din ce în ce mai prost... Cu fiecare idee care îmi vine mă adâncesc tot mai profund în prostie, cu fiecare enunţ pe

care îl rostesc devin din ce în ce mai prost... Fiecare cuvânt pe care îl spun tinde să devină o mare prostie... cu fiecare clipă ce trece prin lume prostia creşte tot mai mult în mine!

Ion: Hai mă că nu se poate să fii chiar aşa de prost!

Gheorghe: De ce să nu se poată? Ba se poate!... Dar nu sunt eu de vină! Prostia e de vină! Universul e de vină! Viaţa e de vină! Tot universul e doar o uriaşă prostie şi eu sunt o parte din el...

Hai să nu ne mai ascundem după prostie şi să o spunem pe cea dreaptă: suntem toţi nişte proşti, atâta doar că unii din noi sunt mai proşti decât alţii... şi astfel pot să vadă mai bine prostia din lume şi să se bucure de ea!

Ion: Vezi Ioana!... Ţi-am spus eu că eşti proastă!

Ioana: Ba tu eşti prost!

Gheorghe: Chiar este!... Tu Ioana... Tu trebuie să înţelegi că Ion al tău e un mare prost şi că el încercă să te facă şi pe tine proastă!

Dar problema este că tu eşti deşteaptă... şi deşteptele pricep foarte greu cât de proaste sunt...

Ion ştie asta, dar totuşi încearcă, fiindcă încă nu e suficient de prost încât să înţeleagă că nu are mai nici o şansă să te prostească şi pe tine cu adevărat... Prostia ta trebuie să-ţi vină din interior şi de aceea oricât ar încerca el să te prostească şi pe tine, ca să vezi şi tu prostia din lume, nu are cum să reuşească: prostia lui nu e suficient de convingătoare şi nici suficient de atractivă!...

Ideea e că cel care vede prostia din altul, când râde de ea, se bucură – se bucură, fiindcă celălalt joacă în acele momente rolul de oglindă în care el se poate vedea pe sine... şi, astfel, îşi poate observa propria prostie...

De aceea, Ioana, eu când râd de prostia ta, nu râd de tine, ci mă bucur de întâlnirea cu fiinţa mea esenţială...

A vedea prostia din altcineva şi a râde cu poftă de ea e o cale foarte serioasă de a te întâlni cu propria ta prostie... cu propria ta esenţă de fiinţă şi a-ţi recunoaşte această esenţă!

Ioana: Şi tu vrei ca eu să recunosc că sunt proastă? Bine... Recunosc: sunt proastă, dar sunt altele chiar mai proaste decât mine!

Ion: Vorbeşti serios tu Ioana? Chiar eşti proastă?

Ioana: Ei şi tu... Am glumit!... Doar nu sunt proastă să recunosc că sunt proastă!... Sunt suficient de deşteaptă să nu fac asta!

Gheorghe: Vezi?! Exact ce ziceam! Tu încă eşti suficient de deşteaptă încât să nu fii capabilă să vezi prea bine prostia din tine şi din lume! Dar Ion te iubeşte şi, datorită dragostei pe care el o simte pentru tine, vrea să te ajute să-ţi vezi mai bine propria prostie şi astfel să-ţi întâlneşti cu bucurie propria fiinţă!

Ion: Aşa e Ioana: se pare că tu încă nu eşti suficient de proastă încât să pricepi problemele cele adânci ale filosofiei!

Gheorghe: Da bă Ioane... dar problema este că tu vrei s-o faci mai proastă decât e! Cred că ştii şi tu că nivelul de prostie la care a ajuns cineva e relativ stabil şi e foarte greu de schimbat...

Ion: Ştiu mă Gheorghe... Dar prostia din mine mă îndeamnă, de multe ori, să încerc chiar şi imposibilul!

Ioana: Bine mă fraţilor! Dar cât de proastă ar trebui să fiu eu, ca să recunosc că sunt proastă?

Gheorghe (râzând): Foarte proastă! Chiar foarte proastă!

Ion (râzând): Haide Ioana! Spune şi tu o prostie, că nu e greu! E suficient să deschizi gura!...

Gheorghe: Ba pentru unii e foarte greu!... Mai ales pentru cei care nu ştiu ce e prostia...

Ion: Şi ce e prostia?

Gheorghe: Prostia e esenţa filosofiei! E motorul care o pune în mişcare! E felul ei natural de a fi! E scopul spre care se îndreaptă! De aceea, orice filosof adevărat e un prost autentic... Fără prostie nu faci nici o filosofie!... Prostia e prezentă peste tot!... De aceea este inevitabilă: a conştientiza prostia din univers şi a o arăta cu degetul e un act prin excelenţă filosofic – e, de fapt, actul cel mai autentic al filosofiei!... Şi doar un prost nu e capabil să-l facă!

Ion (râzând): Sau o proastă!

Gheorghe: Sunt două feluri de oameni – cei care văd prostia şi se supără, fiindcă ei consideră că ea nu ar trebui să fie... şi cei care o văd şi se bucură, fiindcă ştiu că nu este nimic în afară de prostie...

E atâta prostie în acest univers, încât a o nega prin supărare e doar a-ţi nega propria fiinţă, propria existenţă...

A râde de ea, a o îmbrăţişa prin umor şi ironie, e a te bucura de propria fiinţă prin recunoaşterea ei directă...

Ion (după un scurt moment de tăcere): Gheorghe, proasta ta ce mai face?

Gheorghe: Ce să facă? Prostii!... Mai nou încearcă imposibilul: să-i transforme pe proşti în deştepţi şi pe deştepţi în proşti...

Ion: Şi nu se poate?

Gheorghe: Nu... Cum ziceam, fiecare are propriul său nivel de prostie pe care se menţine cât poate de mult!

Ion: Sunt unii mai proşti decât alţii?

Gheorghe: În esenţă nu... Prostia e relativ la fel peste tot!... În aparenţă însă sunt tot atâtea feluri de prostie în lume câte fiinţe există spre trăire!

Ioana: Şi tu cât de prost eşti?

Gheorghe: Nu sunt foarte prost!... Dar încerc să devin din ce în ce mai prost!... Cu fiecare vorbă ascultată, cu fiecare faptă

analizată, cu fiecare privire încercată, mă adâncesc din ce în ce mai mult în prostie...

Ion (râzând): Deci e prost... dar mai e loc de prostie în el!...

Gheorghe: Scopul universului este să producă maximul de prostie de care este capabil şi să genereze venirea la viaţă a cât mai multe generaţii de proşti...

Scopul universului este prostia... şi cu fiecare mişcare pe care o face el se adânceşte tot mai mult... şi mai mult... şi mai mult... în prostie!

Ion: Nici nu ştii câtă dreptate ai!... Şi eu văd din ce în ce mai multă prostie în jur!

Gheorghe: Şi te supără?

Ion: Da...

Gheorghe: Eşti prea deştept! Fii şi tu un pic mai prost!... Fă şi tu pe prostul ca toată lumea şi intră şi tu vesel în fluxul universal al prostiei!

Prostia e fără limite şi doar un prost nu vede asta! Un prost autentic însă râde de prostie! El se bucură astfel de propria lui fiinţă! Celălalt e o oglindă în care, dacă stăm să privim cu atenţie, putem să ne vedem propria noastră prostie, recunoscându-ne astfel esenţa vieţii noastre...

Ioana: Şi care e esenţa vieţii noastre?

Gheorghe: Esenţa acestei vieţi e o prostie! Iar scopul filosofiei este să ne ajute să ne vedem propria prostie!

Ion: Şi care e după tine esenţa prostiei?

Gheorghe: Filosofia!

Ion: Excelent răspuns!... Auzi Ioana!... Ţine minte ce zice Gheorghe!... Fără un pic de prostie nu faci nici o filosofie!

Gheorghe: Un pic nu e suficient!... Filosofia autentică cere prostie cu carul! Ea cere prostie maximă, prostie dusă la extrem!

Filosoful autentic trebuie să fie atât de prost, încât şi noaptea în somn să viseze numai prostii!

Ion: După câtă filosofie debitezi pe gură se pare că în tine e foarte multă prostie adunată grămadă!

Gheorghe: Este!... Dar întotdeauna e loc de mai mult!... Eu nu-mi neg propria prostie, fiindcă nu vreau să-mi neg propria fiinţă şi nu neg nici prostia din ceilalţi filosofi, fiindcă nu vreau să le neg fiinţa!

De aceea eu văd prostia şi o arăt cu degetul, râd şi mă bucur de ea... fiindcă astfel mă bucur de propria mea existenţă!...

Când râdem de prostie, râdem de bucuria întâlnirii cu propria fiinţă!

Ion: Gheorghe... Tu ştii că orice prostie pe care o spui poate fi întoarsă împotriva ta?

Gheorghe: Doar proştii iau în serios prostia!

Ioana (după un moment de tăcere): Acum serios vorbind... Gheorghe, tu chiar crezi că eşti prost?

Gheorghe: Păi nu sunt?

Ioana (râzând): Ba eşti!

Gheorghe: Şi atunci care e problema?... A fi în armonie cu acest univers e a trăi în armonie cu propria prostie şi cu prostia celor din jur!...

Ion: Deci universul e prost în mod intenţionat?

Gheorghe: Nu!... Pur şi simplu aşa e el!... Universul acesta e prost din naştere...

Ion: Auzi Ioana câtă prostie e în lume! ... Hai zi şi tu o prostie!

Ioana: De ce? Vrei să găseşti plăcere în mine?

Ion: Nu în tine, Ioana! Ci în prostia din tine!

Gheorghe: Prostul sau proasta care nu-şi acceptă propria prostie creează conflict inutil în interiorul său: ignorându-şi prostia, el sau ea se ignoră pe sine!... De aceea, eu salut prostia din voi şi mă bucur de compania ei!

Ioana: Şi eu salut prostia din tine!

Gheorghe: Bună prostie să fie atunci în noi şi în lume spre bucuria recunoaşterii propriei fiinţe!...

Ion: Bine atunci... eu ce să-ţi doresc? Să fii cât mai deştept!

Gheorghe: Ioane, te rog nu mă jigni!

Ion: Atunci să fii cât mai prost!

Gheorghe: Mulţumesc de urare!... Prostia noastră se vede cel mai bine în dialogul pe care îl purtăm... Poţi râde singur de lume şi de tine, pentru că poţi să observi şi să te auto-observi... şi poţi astfel să vezi singur prostia din cosmos şi din sine... Dar mai bine râzi în compania altor oameni, mai mult sau mai puţini conştienţi de propria lor prostie, pentru că prin ei şi prin ea tu te vezi mai bine pe tine – prin prostia lor prostia din tine se vede cel mai bine...

Prostul la prost trage şi prostia la prostie!... De aceea, atunci când mai mulţi proşti se adună laolaltă şi râd unul de altul, prostia din ei şi din lume devine evidentă...

Prostia nu trebuie să fie demonstrată – existenţa ei poate fi arătată cu degetul! *(Arată cu degetul în jur.)*

Ioana (când Gheorghe arătă spre ea): Dar de ce arăţi spre mine? Eu nu sunt proastă!

3. Iniţiere în prostie

Gheorghe: Tu Ioana... Ţi-am mai spus... Tu nu eşti proastă, dar Ion e prost! Chiar foarte prost!... Şi vrea să te prostească şi pe tine. Dar nu poate. Că tu eşti deşteaptă... Chiar foarte deşteaptă!... Şi dacă un prost îşi dă seama de propria prostie, o proastă... Pardon! Am vrut să zic o deşteaptă, aşa ca tine... îşi vede mai greu prostia...

Ioana: Aşa deci: Ion e prost... *(Ion râde.)*

Gheorghe: Da!... Şi fiindcă e prost... şi, mai ales, fiindcă îşi vede prostia, el vrea să te prostească şi pe tine!

Ioana: Dar de ce? Găseşte plăcere în prostie?

Gheorghe: Da! Se pare că da! Fiindcă e prost, el valorizează prostia... Tu însă, fiindcă eşti proastă... Pardon! Am vrut să zic deşteaptă! Deci tu, fiindcă eşti... deşteaptă, dispreţuieşti prostia!

Totuşi... chiar şi tu în prostia ta... Scuze! Am vrut să zic... în deşteptăciunea ta... chiar şi tu intuieşti că prostia lu' Ion e foarte profundă şi, prin urmare, eşti atrasă de ea!

Ioana: De cine sunt atrasă?

Gheorghe: Eşti atrasă de prostie! Dar încă nu eşti suficient de convinsă de adevărul universal care se ascunde în prostie!

Ioana: Nu sunt convinsă! O fi Ion prost, cum zici tu, dar eu încă nu m-am prostit de cap, să ştii!

Gheorghe: Păi aici intervine Ion: el încearcă să te ajute să te prosteşti cu totul!... Şi până la urmă poate va reuşi!

Ioana: S-ar putea să ai dreptate! Am văzut eu cum îi fug ochii după tot felul de proaste!... Iar când îi atrag atenţia, el face pe prostul! Cică el se uită după ele, dar numai aşa – cu intenţii filosofice... Să le ia dracu cu filosofia lor cu tot!... Şi lui i-am spus să nu se mai uite după ele! Dar el zice că fufele cu pricina sunt interesante... şi are ce povesti cu ele!... Dar eu l-am pus să aleagă – să ştii: ori eu, ori ele!

Gheorghe: Păi nu ţi-am spus eu? Tu eşti fată deşteaptă, dar lui îi fug ochii după proaste!... Aşa că dacă vrei să te iubească şi mai mult decât o face acum, trebuie să te prosteşti şi tu un pic... doar un pic!

Ioana: Ba nu mă prostesc deloc! Dacă vrea proaste, să se ducă dracului cu proastele lui cu tot! Cu mine nu-i merge, să ştii!

Gheorghe: Na! Ai văzut Ioane ce-ai făcut? Ţi-ai găsit o proastă... Pardon! O deşteaptă, cum e Ioana, care nu vrea deloc să se prostească...

Aici eu văd o problemă Ioana: Ion e prost... şi tu eşti prea deşteaptă!... Dar el nu e un prost oarecare... Înţelegi? El e un prost autentic, care nu se mulţumeşte cu filosofia lui, ci încearcă

să-i facă şi pe alţii proşti întru ale filosofie! El vrea să te iniţieze tot mai profund în prostia lui...

Prin urmare, te avertizez: el va încerca, pas cu pas, să te prostească din ce în ce mai mult... şi nu se va mulţumi până nu va simţi că te-ai prostit cu totul!... Iar tu, cu cât îi rezişti mai mult, cu atât te vei prosti mai tare – până când, la un moment dat, prostia din tine se va dezvolta şi ea pe deplin... De abia atunci vei putea să-ţi vezi fiinţa adevărată şi privind-o, vei râde! Te vei bucura de întâlnirea cu propria ta prostie!

Ioana: Eu? Niciodată!

Gheorghe: Nici eu nu cred că va reuşi! E de o sută de ori mai greu să faci un prost să-şi recunoască prostia, decât să-l faci să admită că ar fi deştept! Iar la proaste situaţia se complică şi mai mult!... Proasta, chiar şi atunci când recunoaşte că e proastă, continuă să se creadă deşteaptă!

Doar proastele autentice sunt conştiente de prostia lor, indiferent dacă şi-o afirmă sau şi-o neagă!... O proastă autentică ştie să fie suficient de proastă încât să afirme câteodată că e foarte deşteaptă! O proastă autentică ştie să râdă de prostie... Ştie chiar să râdă cu lacrimi atunci când o vede!

Ioana: Şi tu găseşti de râs faptul că esenţa fiinţei umane ar fi prostia sau că esenţa prostiei ar fi filosofia? Tu te bucuri de prostie?

Gheorghe: Dar ce vrei? Să plâng?... Altă esenţă omul nu are... şi nici filosofia!... Prin urmare, trebuie să ne bucurăm de ceea ce este!... Nu de ceea ce nu este, dar noi vrem să fie!

Nu e cazul să fim naivi! Prostia e un lucru foarte serios!... Eu nu iau existenţa ei în derâdere!... Eu nu râd de prostie! Nu râd în batjocură!... Eu râd sincer! Râd de bucurie! – Mă bucur de ceea ce sunt şi de ceea ce este – anume, de prostie!

Universul are la bază prostia, Ioana... Crezi că prostia dispare doar pentru că noi ne facem că nu o vedem? Sau dacă vrem ca ea să nu mai fie?...

Nu!... Doar fuga de realitate, fuga de viaţa reală, de universul real şi de sinele real ne face să negăm existenţa prostiei în noi şi în lume!

Ioana: Deci tu crezi că filosoful real este un prost, iar filosofia lui este o prostie! Şi că noi trebuie să ne bucurăm şi de prost şi de prostia lui filosofică, fiindcă filosoful ideal, cel care să nu fie prost, nu există!

Gheorghe: Nu... Adică da! Filosoful real e un prost... dar cel ideal e ideal, pentru că tinde mereu spre cât mai multă prostie!...

„Cât mai multă prostie!”... Strigă el. „Mai vreau prostie!... Nu mă mai satur de prostie! Haideţi proştilor! Mai ziceţi o prostie! Haideţi proastelor mai rostiţi o prostie!... Haide lume! Dă-ţi prostia

pe faţă!”... Şi privind în jur zice: „Iată o prostie! Şi încă una! Şi dincoace o altă prostie! Şi dincolo încă o prostie!”...

Filosoful ideal... idealizează prostia, îi face altar şi i se închină!

Ion (râzând): Pe bune?

Gheorghe: Da!... Fără prostie filosoful nu ar fi filosof... La ce ar mai medita el, dacă nu ar exista prostia?... Şi cum ar putea să mai rostească sau să scrie prostiile sale, dacă nu ar exista prostia pe care să o exprime... şi proştii, şi proastele... care să-l asculte sau să îl citească? Ce ar face el, dacă nu ar exista rezerva aceasta inestimabilă de prostie – pe care ne-o pune la dispoziţie lumea şi viaţa, gândirea şi instinctul, memoria şi imaginaţia, istoria civilizaţiei şi istoria filosofiei?

Ion: Bă Gheorghe! Nu eşti cumva nervos pe Viorel că te-a sculat azi prea devreme? Şi acum te răzbuni pe toţi profesorii de filosofie şi pe toţi filosofii făcându-i în fel şi chip?

Gheorghe: Se prea poate!... Ar trebui să fie şi el mai atent cum trezeşte filosofii din somnul lor „dogmatic”, că s-ar putea să-i trezească prea tare... făcându-i astfel dispuşi să rostească nişte adevăruri pe care mulţi le gândesc, dar puţini au curajul să le spună!

Toată lumea ştie că trebuie să trezeşti cu atenţie ursul din hibernare, leul din somn şi taurul din adormire... dacă nu vrei să fii pus filosofic cu botul pe labe în doi timpi şi trei mişcări...

Când întrerupi brutal odihna cea frumoasă a somnului conştiinţei şi deriva cea cotidiană a visului prin veghe automatizat, trebuie să te aştepţi la nişte consecinţe filosofice pe măsură...

Ion: Comedia e o astfel de consecinţă?

4. Sexul, delirul şi prostia

Gheorghe: Desigur... Sunt anumite subiecte care, atunci când sunt abordate, bucură instantaneu mintea şi ne fac să râdem, anume sexul, delirul şi prostia... Ele sunt parte intimă din fiinţa noastră, iar recunoaşterea lor ne întregeşte fiinţa. Când le negăm sau le ignorăm, negăm sau ignorăm părţi esenţiale din propria fiinţă!

De aceea, filosoful care ignoră aceste trei realităţi majore ale vieţii nu poate să facă filosofie adevărată!... Ce filosofie poate să facă cineva care nu ştie că oamenii fac sex, delirează şi sunt proşti?

Sexul e izvorul vieţii. Privindu-l, meditând asupra lui şi, mai ales, practicându-l, găsim un izvor de bucurie. Prin oglinda sexului, pe trupul nud al partenerei, ne vedem reflectată propria fiinţă – şi

atunci ne bucurăm, ne liniştim, ne relaxăm!... Fiinţa face sex! Filosofia este sexuală!...

Sexul, delirul şi prostia pot fi trei surse de durere sau trei surse de bucurie... Deştepţii cred că acestea sunt lucruri complicate... şi astfel îşi complică inutil viaţa. Proştii ştiu că ele sunt lucruri simple şi astfel se bucură de întâlnirea naturală cu aceste trei esenţe ale fiinţei: sexul (adică unirea şi despărţirea, apropierea şi depărtarea, atracţia şi respingerea), delirul (adică gândirea, emoţia, simţirea, instinctul, intuiţia, memoria, imaginaţia, dorinţa...) şi... prostia (adică esenţa care rămâne relativ constantă indiferent de unirile şi despărţirile prin care trecem şi indiferent de cât de mult sex facem şi cât de mult delirăm...).

Dacă nu eşti castrat, dacă ai ascultat şi dacă ai citit filosofie, printre altele, de trei lucruri, mari şi late, nu te poţi feri ca filosof adult: de sex, de... delir şi de prostie...

Unii consideră aceste aspecte ca fiind impure, ca fiind ruşinoase, ca fiind nedemne de discuţie publică... dar nu e deloc aşa: ele au o oarecare valoare, iar dacă sunt corect cercetate, pot ghida viaţa spre armonie... – Refularea sexuală nu e tolerată de fiinţă cu uşurinţă – ea se vede uneori cel mai bine pe sine chiar prin bucuria întâlnirii sexuale... Iar cel care ţine prea mult gândurile filosofice în capul lui doar se umple de delir – pe care oricât l-ar iubi, atât timp cât el e parte din sine, la un moment dat, tot trebuie să-i dea drumul din sine şi să se despartă de el, scriind sau rostind şi el niscaiva filosofie... Iar acel moment, al eliberării publice a delirului personal, e un moment de bucurie, pentru că filosoful care delirează se întâlneşte astfel cu propria fiinţă – iar ea nu e doar în interiorul său, ci şi în afara sa!

Iar despre prostie ce să mai spunem? Ea leagă şi dezleagă tot ceea ce gândeşte, tot ceea ce filosofează, tot ceea ce fiinţează!

Cum zicea odată un filosof, există o întreagă filosofie a delirului... Iar un altul zicea mereu cu bucurie: „Omul e fericit mai ales atunci când delirează!”.

Omul delirează de când lumea şi, de multe ori, râde cu mare poftă de delirul altora... Fiinţa însă nu râde din orice... Ea râde doar atunci când e pusă în faţa unor situaţii oglindă prin care se poate vedea pe sine în lumină reală, nu fantasmată... Ea se bucură mereu când străpunge vălul iluziei caracteristice unei civilizaţii care tinde să-şi nege sau să-şi ignore unele din caracteristicile sale de bază – cum ar fi sexul, delirul şi prostia!...

Ion: Tu zici deci că filosofia este delir?

Gheorghe: Delirul este chintesenţa filosofiei, iar cel care nu delirează nu ştie ce e filosofia!... Dar cine nu cunoaşte delirul? Ce fiinţă nu delirează?...

Ioana (zâmbind): Gheorghe tu acum delirezi?

Ion: Nu delirează Ioana! Cum să delireze? El face filosofie!

5. Umor, distracţie şi veselie

Ioana: Aşa e Gheorghe?

Gheorghe: Cine ştie?... Dar dacă Ion zice că eu fac acum filosofie, atunci se poate că fac ceva comedie...

Ioana: Cum aşa?

Gheorghe: Când vorbeşte despre esenţele fiinţei, când le înţelege şi le conştientizează, filosoful se bucură, simte o stare de bine, e vesel, glumeşte, se amuză, se distrează...

Întâlnirea cu esenţele fiinţei e o întâlnire a bucuriei, a exaltării, a stării de bine şi, prin urmare, filosofia care urmăreşte această întâlnire ştie să râdă, ştie să fie ironică, ştie să glumească, ştie să petreacă, ştie să chefuiască...

Filosofia adevărată e un banchet: filosofii petrec, se amuză, se distrează şi se veselesc – ei se oglindesc unul pe altul spre vederea tot mai profundă a goliciunii fiinţei şi a filosofiei de care ea e îndrăgostită...

Ioana: Şi nu se poate face filosofie serioasă fără ironie, glumă, veselie şi amuzament?

Gheorghe: Nu... Nu se poate!... Ce filosofie serioasă poate fi aceea care nu ştie de glumă! Ce filosofie serioasă poate fi aceea care nu ia ironia în serios? Ce filosofie serioasă poate fi aceea care nu tratează cu maximă seriozitate comedia filosofiei?

Ioana: Şi nu se poate face filosofie încuiată, crispată, încleştată?

Gheorghe: Ba se poate! Dar aceea nu e o filosofie serioasă, fiindcă pentru mintea limpede ea e prea amuzantă!

Ioana: Sau filosofie înverşunată, aprigă, violentă, aprinsă?

Gheorghe: Şi asta se poate! Dar aceasta nu e filosofie serioasă, deoarece e prea serioasă şi nu prea ştie de glumă!

Ioana: Dar de filosofia bosumflată, dezamăgită, tristă, depresivă ce zici?

Gheorghe: Aceasta e într-adevăr o filosofie serioasă, chiar extrem de serioasă şi de aceea trebuie luată mereu doar în glumă!

Ioana: Eşti lipsit de empatie!... Tu râzi de toate? Totul te amuză? Oamenii suferă şi tu te distrezi? Lumea se năruie şi tu petreci? Viaţa se sfâşie pe sine şi tu te prăpădeşti de râs?... Eşti nebun!

Gheorghe (râzând): Şi prost!

Ioana: Şi prost!... Dar mai mult nesimţit decât prost!

Gheorghe: Păi de unde crezi că-mi vine prostia?

Ioana: Din nesimţire?

Gheorghe: Nu! Din filosofie!

Ioana: Ţie toate îţi vin din filosofie!

Gheorghe: Toate... mai puţin filosofia...

Ioana: Aceasta de unde îţi vine?

Gheorghe: Din simţire... Nu ştiu dacă ai observat, dar sunt mai simţit decât restul oamenilor – eu simt foarte repede când e rost de glumă...

Ioana: Păi da, că tu glumeşti din orice...

Gheorghe: Aşa e, dar e din cauză că sunt foarte simţit! Ştii ce uşor e să fii nesimţit şi să laşi toate glumele să treacă pe lângă tine fără să profiţi de ele? Ştii ce uşor e să fii nesimţit... sau nesimţită... şi să laşi toate ocaziile de distracţie, de amuzament, de ironie, de petrecere să treacă pe lângă tine ca şi cum nu ar fi?

E foarte uşor să ştii! Eu de aceea nu sunt serios, fiindcă e prea uşor!... Orice prost poate fi serios! Ba chiar şi proastele pot fi serioase!...

Ioana: Deci tu nu iei prostia în serios?

Gheorghe: Ba pe tine te iau foarte în serios! Altfel nu mi-ar ieşi glumele pe care le fac pe seama ta!...

Ioana: Deci mă studiezi cu maximă seriozitate!?

Gheorghe: Te studiez, cum nu! Te observ cu atenţie, îmi iau notiţe mentale şi caut foarte atent poarta către râsul din tine!

Ioana: Da' ce ai tu cu râsul meu?

Ion: Da' chiar aşa Gheorghe? Ce ai tu cu râsul Ioanei? Nu-ţi place cum râde?

Gheorghe: Nu! Nu-mi place!... Ioana are un râs fals, superficial, neserios!... Ioana nu ia râsul său în serios şi nu ştie să râdă cu maximă seriozitate! Ea nu ştie să râdă ca lumea! Ea cunoaşte doar filosofia încruntării, a încrâncenării, a delirului tragic îndreptat spre nefiinţă!...

Ioana nu există! Doar fiinţele care ştiu să râdă există! Restul doar fac umbră pământului cărându-şi nefericirea în spinare!

Scopul filosofiei este însă să-i înveţe pe oameni cum să râdă cu toată fiinţa lor, cum să râdă cu poftă, cum să râdă în extaz... şi astfel să-i ajute să-şi vadă prostia, nebunia, delirul: prostia de a se crede deştepţi, nebunia de a crede că nu sunt nebuni şi delirul de a crede că nu delirează!

Filosofia încruntată sau cea depresivă nu e o filosofie plăcută, nu e filosofie care înalţă, care eliberează, care detensionează, care revelează... Aceea e doar o filosofie dezamăgită şi dezamăgitoare, o filosofie care coboară, înlănţuie, ocultează...

Filosoful care nu ştie să râdă cu lacrimi nu e filosof autentic!

Esenţele fiinţei sunt, cele mai multe dintre ele, comice prin natura lor cea mai intimă... Tot universul nu e decât o uriaşă glumă cosmică!... Şi gluma supremă e că mai nimeni nu se prinde de această glumă!

Ion: Universul râde de noi?

Gheorghe: Nu! Universul e gluma! Noi trebuie să râdem de el!... dar numai dacă ne prindem de glumă!... Altfel el poate fi foarte simpatic, foarte glumeţ, foarte amuzant, foarte comic... dar mai nimeni nu râde de el şi de glumele lui, pentru că oamenii nu sunt atenţi la ele... Se gândesc la tot felul de prostii, fac tot felul de prostii, îşi ţin dorinţele ocupate cu tot felul de prostii... şi în general se ocupă doar cu prostii... pe care ei însă le iau foarte în serios...

Şi atunci cum să nu râzi de ei?... Cum să te abţii să nu râzi?... E atâta seriozitate în jur de poţi râde toată ziua! Doar să stai şi să râzi – sunt atâtea glume în acest univers de nu ţi-ar ajunge zece vieţi ca să râzi de ele... Toată şmecheria e însă să fii pe fază şi să te prinzi de glumă!

Filosofia e o glumă!... Şi atunci, cum să nu arăţi, prin ironie şi analiză voioasă, bine dispusă, surâzătoare, spre esenţele comice ale filosofilor şi ale filosofiilor hilare pe care ei le generează?...

Ion: Deci tu râzi de filosofi!

Gheorghe: Dacă nu ştii să râzi de fiinţă, de filosofi şi de filosofie, înseamnă că încă priveşti superficial spre esenţele din cosmos şi din viaţă!...

Când chiar vezi aceste esenţe, surâsul apare natural pe chipul tău... Şi dacă vrei să le explici şi altora, atunci râsul este inevitabil!

De foarte multe ori, la râsul autentic se ajunge doar prin muncă de echipă: eu râd de tine, tu râzi de mine, noi râdem de ea... Ea nu ştie exact de cine râdem şi nici de ce ne hizilim atâta şi iată o reţetă foarte bună de a râde în hohote!

Ioana (bosumflată): Dar de ce râdeţi?... Voi râdeţi de mine?

Gheorghe: Sper că nu te superi! Trebuie să râdem şi noi de cineva... şi doar nu om fi proşti să râdem de noi! (*Râde...*)

Ioana: Râdeţi mă, râdeţi! Măcar atât să fac şi eu pentru voi! Dar totuşi eu nu înţeleg de ce râdeţi?... Care e gluma?

Gheorghe (râzând): Stai că-ţi explic... din nou!... Noi râdem şi ne bucurăm, fiindcă ne întâlnim cu esenţele profunde ale propriei fiinţe, cum ar fi filosofia, delirul şi prostia!... Tu nu râzi încă, pentru că refuzi să-ţi vezi filosofia, delirul şi prostia!...

Ioana: Dar sunt şi esenţe dramatice ale fiinţei! Şi mai sunt şi esenţe triste ale ei!

Gheorghe: Da! Sunt!... Sunt aceleaşi cu cele vesele ale Fiinţei... Şi, de multe ori, depinde doar de noi cum ne apropiem de ele: cu tristeţe sau cu bucurie, cu stare de rău sau cu stare de bine, cu încruntare sau cu umor!... Şi apoi, când suntem trişti, încruntaţi, închistaţi, îngânduraţi e pentru că, chiar dacă ne vedem de departe esenţele fiinţei, încă nu ne-am apropiat suficient de mult de ele spre a le privi de aproape...

Când eşti vesel, când surâzi, te apropii de centrul fiinţei... Când râzi cu lacrimi sau când plângi de bucurie, eşti chiar acolo!...

Lacrimile revelează fiinţa!...

6. Iubirea...

Ion (după un moment de tăcere): Şi eu am plâns odată cu lacrimi de bucurie!

Gheorghe: Când?

Ion: De fapt, de mai multe ori... dar atunci am avut cea mai puternică astfel de stare...

Gheorghe: Când?

Ion: Ioana ştie... că era de faţă...

Gheorghe: Când?

Ion: Atunci când am înţeles că esenţa filosofiei este iubirea:... iubirea de adevăr, iubirea de libertate, iubirea de viaţă...

Am plâns de bucurie când am simţit iubirea cum vibrează prin toţi porii fiinţei şi atunci i-am spus Ioanei că doar iubirea contează: că restul nu e important, că nimic nu contează în afară de iubire... că tot restul e o prostie!

Gheorghe: Aşa e! Totul e o prostie!... Chiar şi iubirea!

Ion: Mai ales iubirea!... Dar când o trăieşti, nu-ţi dai seama de asta!... Iubirea te face orb la prostie. De aceea, când iubeşti prea mult o femeie, nu mai vezi prea bine prostia din ea. Şi, de aceea, când iubeşti prea tare filosofia, nu mai eşti capabil să vezi prostia din ea!...

Dar dacă iubeşti adevărul mai presus de orice, s-ar putea totuşi, la un moment dat, să-ţi dai seama de prostia existentă în filosofie... Şi dacă iubeşti libertatea mai presus de orice, nu vei lăsa pe nimeni să-ţi spună cum să faci filosofie!... Iar dacă iubeşti foarte mult viaţa, te distrezi, râzi şi te bucuri de ea în compania fiinţelor care nu ştiu ce este filosofia...

Gheorghe: Chiar dacă ştii ce este filosofia?

Ion: Mai ales atunci!... Uite: eu ştiu că filosofia este „Ce este filosofia?” şi mă distrez cu voi de minune!...

Gheorghe: Tu iubeşti filosofia! De fapt, iubeşti esenţa filosofiei care, pentru tine, uneori, este iubirea... Tu iubeşti iubirea!...

Ion: Ioana poate într-adevăr să confirme... Ea ştie cel mai bine cât îmi place mie de mult să iubesc!

Ioana: Îi place! Dar sunt sigură că nu ştie care e esenţa iubirii!

Ion: Şi care e esenţa iubirii?

Ioana: Nu ştiu nici eu!...

Gheorghe: Să vă spun eu?

Ion: Spune-ne Gheorghe!... Care e esenţa iubirii?

Gheorghe: Filosofia!

Ioana: Dar la fel ai spus şi despre prostie!

Gheorghe: Nu e o mare contradicţie aici!... Esenţa prostiei şi esenţa iubirii sunt una şi aceeaşi filosofie... Adică, iubirea de prostie şi prostirea prin iubire!...

Doar ţi-am spus că Ion te iubeşte şi astfel încearcă să te prostească să iubeşti şi tu prostia, aşa cum o face el!

Ioana: Şi eu ştiu că iubirea e, de multe ori, o prostie, că nu se justifică, că e pervertită, că e denaturată... Dar iubirea adevărată e mai mult decât o prostie!

Gheorghe: Anume?

Ioana: Anume, de exemplu, e acea stare a fiinţei pe care, dacă o simţi, nu mai ai nevoie de filosofie!... Te-ai regăsit pe tine şi nu te mai cauţi!... Ştii că filosofia are un scop şi tu ai găsit acel scop şi acum trăieşti în el!

Gheorghe: Şi care e acel scop?

Ioana: Iubirea!... Nu o pot descrie în cuvinte, dar când o simt, ştiu că e mult mai mult decât prostie!

Gheorghe: Anume?

Ioana: Iubirea... e locul care anulează filosofia!...

Gheorghe: Iubirea... e starea care uită de prostie, Ioana!... Şi de aceea, cel care iubeşte poate uita şi de filosofie!

Ioana: Se prea poate... Dar inima mea îmi spune altceva şi Ion ştie ce vorbeşte ea!

Ion: Ştiu?

Ioana: Câteodată!

Ion: Când?

Ioana: Când mă iubeşti!...

Ion: Ai auzit Gheorghe?... Eu şi când iubesc fac filosofie!

Gheorghe: Ce zici că faci?

Ion: Ă... O prostie...

Gheorghe: Aşa mai merge... Am crezut că ai zis altceva...

Ion: Ce?

Gheorghe: Filosofie...

Ion: Şi nu e tot una?

Gheorghe: Ba e tot una... Esenţa filosofiei e prostia, iar esenţa prostiei e filosofia!

Ioana: Şi esenţa iubirii care e?

Gheorghe: Filosofia Ioana... filosofia!... Nu-i aşa Ioane?

Ion: Aşa e Gheorghe! Aşa e!... Dar oare... ce e filosofia?

V. Ce este?

1. Verificare

(*În acest moment intră pe scenă Viorel de mână cu Relucu şi se apropie de grupul de discuţii.)*

Gheorghe (continuă fără a sesiza apropierea lui Viorel): Filosofia?... Filosofia este o continuă întrebare şi un continuu răspuns... Ea este un flux continuu de întrebări şi răspunsuri, un canal prin care viaţa comunică cu ea însăşi şi privindu-se pe sine în oglindă se întreabă... *(Viorel a ajuns lângă ei şi îi ascultă cu atenţie.)*

Gheorghe (sesizând prezenţa lui Viorel): Dar uite că a revenit şi Viorel!... Maestre am o întrebare pentru tine...

Viorel (aşezându-se pe un scaun alături de ceilalţi): Zi!

(Relucu se aşează şi el pe un scaun.)

Gheorghe: Dar nu ştiu dacă e momentul potrivit pentru ea...

Viorel: Pentru cine?

Gheorghe: Pentru întrebare...

Viorel: Eu zic că dacă e o întrebare... şi, mai ales, dacă e o întrebare filosofică, atunci e momentul potrivit pentru ea... că doar suntem într-o tabără de filosofie – şi aici asta facem: ne punem întrebări şi ne dăm răspunsuri. Nu?

Gheorghe: Da... în general aşa este...

Viorel: Numai în general?

Gheorghe: Nu... Ai dreptate!... Aşa este şi în particular...

Viorel: Bine atunci. Hai întreabă! Sunt gata să te ascult... Şi uite e şi copilul aici... O să audă şi el cum se pune o întrebare filosofică autentică...

Gheorghe: Dar maestre...

Viorel: Da?!

Gheorghe: El nu e prea mic pentru filosofie? Nu ar fi mai bine să-şi vadă liniştit de copilăria lui?... Să se bucure naiv de viaţă, până nu-l ia viaţa la întrebări? Că după aceea are timp să-şi tot pună întrebări şi să răspundă la ele... Acum e copil şi poate ar fi mai bine să se joace, nu să filosofeze...

Viorel: Aşa zici?

Gheorghe: Eu aşa zic...

Viorel (către copil): Tu ce zici dragu' tati?

Relucu: Tată?

Viorel: Da!

Relucu: Tati... Eu zic să răspunzi prima dată la întrebarea pusă azi, imediat după ce ne-am trezit, şi după aceea să discutaţi şi întrebarea aceasta mai nouă...

Viorel: Că bine zici!... Uite-te la noi!... Ce filosofi mai suntem şi noi, dacă sărim din întrebare în întrebare şi nu o lămurim pe nici una cum se cade?... *(Către copil:)* Dragul tati...

Relucu: Da?

Viorel: Ia spune-le tu celor prezenţi cu ce întrebare am început noi astăzi discuţiile, să văd dacă ai reţinut...

Relucu: Am reţinut tati... E vorba dee...

Viorel: Daaa?! Hai, nu te grăbi... că nu e greu... E vorba deee...

Relucu: Deee...

Viorel: E ceva cuuu...

Relucu: Cuuu...

Viorel: E vorba despreee...

Relucu: Despreee...

Viorel: Despre ce e vorba, dragu' tati? Hai concentrează-te!

Relucu: Dar tati, eu nu trebuie să mă concentrez, că ştiu despre ce e vorba... Doar că nu sunt sigur dacă şi voi mai ştiţi...

Viorel: Aha!... Ne verifici!... Uite mă ce copil isteţ cresc eu în casă: când nu mai ştie despre ce e vorba, îl face pe altul să spună despre ce e vorba... Foarte bine!... Hai să vedem...

(Priveşte în jur şi i se adresează Ioanei:) Ioana... tu despre ce crezi că vorbeam azi înainte de mersul la râu, de era aşa de important, încât a reţinut chiar şi fiul meu cel isteţ, aici de faţă...

Ioana: Nu ştiu... Poate vorbeam de ciocolată ceva... Sau de bomboane... Sau de mâncare...

Viorel: Deci nu ştii?

Ioana: Nu mai ştiu, că Ion m-a ameţit cu o altă întrebare şi m-a ameţit aşa de tare, că nu mai ştiu despre ce discutam înainte de a merge la râu...

Viorel: Cu ce întrebare?

Ioana: Cu întrebarea „Ce?”

Viorel: Cu ce?

Ioana: Cu „Ce?”!

Viorel: Cu ce ce?

Ioana: Cum cu ce ce?

Viorel: Cu ce întrebare?

Ioana: Cu „Ce?”!

Viorel: A... Cu „Ce?”, ca în a întreba pe cineva „ce?”

Ioana: Exact!

Viorel: Atât?

Ioana: E, clar nu!

Viorel: Ce mai e atunci pe lângă „ce?”...?

Ioana: Mai este...

Viorel: Ce este?

Ioana: „Ce este?”!

Viorel: Pai da, ce mai este?

Ioana: Asta mai este: „Ce este?”

Viorel: A, ca în întrebarea „Ce este?”...
Ioana: Exact!
Viorel: Bun, asta am înţeles: „Ce este?”... Dar ce anume?...
Ioana: Ce anume ce?
Viorel: Ce este ce? Adică despre ce anume discutaţi că este sau că nu este... Că doar nu aţi discutat despre „ce” singur şi simplu, rupt de contextul necesar ca să prindă contur mai precis...
Ioana: Hai să trecem peste... că şi aşa m-a ameţit Ion destul cu această întrebare şi nu mai am chef acum să o luăm de la capăt... Eu zic să-i întrebi şi pe ceilalţi, că poate îşi aduc ei aminte despre ce era vorba...

2. Probleme grele

(În acest moment intră pe scenă Mihai şi Laura. Salută din gesturi şi se apropie de grup.)
Viorel: Foarte bine... Ia te uită că au sosit şi stimaţii noştri rătăciţi!... Haideţi – staţi lângă noi!
(*Mihai şi Laura se aşează şi ei pe scaune, unul lângă altul, alături de ceilalţi.)*
Ioana... Hai că nu mai insist, că într-adevăr se vede şi pe faţa ta că eşti ameţită, exact cum spuneai...
Lasă că o întreb pe Laura...
Ia zi Laura... Noi aici discutam despre o întrebare, mai precis despre întrebarea cu care ne-am început ziua. Relucu pretinde că ştie, dar nu vrea să ne spună, ca să verifice dacă şi noi mai ştim despre ce întrebare era vorba... Tu ce crezi? Care e întrebarea cu pricina?
Laura: Întrebarea?
Viorel: Da... întrebarea!
Laura: Sincer nu mai ştiu nici eu... Că şi eu sunt ameţită de o altă întrebare...
Viorel: Da?
Laura: Da! Am discutat mai înainte cu iubi al meu şi el avea o frământare...
Viorel: Da?
Laura: Da! Îl frământa o problemă...
Viorel: Da?
Laura: Da! O problemă fundamentală...
Viorel: Da? Ce problemă?
Laura: Haide, Viorel, să o lăsăm pe altă dată că atâta m-a ameţit de cap Mihai cu problema lui, încât pe moment sunt satisfăcută... Ăăă, am vrut să zic, că pe moment sunt sătulă de dezbateri pe marginea ei... Şi în plus e şi copilaşul de faţă,

drăguţul de el, şi unele probleme nu le putem dezbate în faţa lui, că încă e prea mic ca să le priceapă...

Viorel: Mda... Se prea poate ca totuşi unele probleme... filosofice... fundamentale... să-l depăşească, că e prea mic...

Şi deocamdată nu are cum să priceapă prea bine viaţa... şi filosofia vieţii... şi filosofiile... atracţiei şi respingerii...

Da... Ştiţi ce? Aveţi dreptate!... *(Către copil)*: Relucu?

Relucu: Da tati!

Viorel: Relucu, nu te duci tu să te joci mai încolo? – Că noi avem aici nişte probleme de adulţi de discutat... Nişte probleme grele... grele... pe care tu încă nu le poţi înţelege, pentru că... pentru că... sunt probleme grele... grele... Foarte grele!... Deşi par uşoare... şi mai toţi adulţii le rezolvă, cel puţin pe moment... Dar ele iar revin şi iar revin şi tot revin, că sunt probleme grele, mă înţelegi?...

Relucu: Nu înţeleg! Ce fel de probleme?

Viorel: Păi... cum ar fi... de exemplu... ăăă... De exemplu, ce le dă Moş Crăciun de mâncare renilor, ca să zboare?...

Relucu: Da?

Viorel: Da!

Relucu: Şi ce le dă?

Viorel: Ei, haide te rog frumos, lasă-ne o vreme în pace şi pe urmă revii când te chem şi discutăm şi întrebarea aceasta existenţialistă a lui Moş Crăciun şi a renilor lui, şi întrebarea aceea cu care ne-am început ziua...

Relucu: Ce este filosofia?

Viorel: Da exact!... Uite mă frate!... Bravo! Exact!... Cu această întrebare am început... Ce uituci suntem... Şi doar e o întrebare foarte importantă în filosofie...

Ion: Chiar aşa maestre: eu zic că e cea mai importantă întrebare...

Laura: Şi eu sunt de acord...

Gheorghe: Eu nu sunt... Eu susţin că e una şi mai importantă...

Ion: Da? Care?

Gheorghe: Păi e evident...

Viorel: Evident, neevident... Eu zic că nu e chiar aşa evident şi că este evident că mai bine ne spui tu direct despre ce întrebare este vorba...

Gheorghe: Bine, vă spun...

Viorel: Hai spune!

Gheorghe: Vă spun, dar cu o condiţie...

Viorel: Cu ce condiţie?

Gheorghe: Vreau să vă gândiţi serios la ea!

Viorel: La cine?

Gheorghe: La întrebare Viorel!... La Întrebare!... Tu la cine te gândeai?...

3. Lumi paralele

Viorel: Ă, la nimic... *(Soţia intră plictisită pe scenă*). Iată că se întoarce şi scumpa mea soţie de la plimbare...

Aurelia: Cum stă treaba? Aţi gătat cu filosofia? Hai mai terminaţi odată, că mai sunt şi alte teme de discuţie pe lume...

Aurelia (către Relucu): Puiuţ *(îl prinde de mână)*, iarăşi îţi umple capul taică-tu cu abureli de ale lui filosofice?

Relucu: Nu mami!... Doar discutam...

Aurelia: Despre ce discutaţi?

Relucu: Păi...

Aurelia: Da?

Relucu: Păi despre...

Aurelia: Despre ce?

Relucu: Despre... *(privind către Viorel)* Tati?

Viorel: Da?

Relucu: Tati despre ce discutam?

Viorel: Păi...

Aurelia: Da?

Viorel: Despre...

Aurelia: Da?

Viorel: Vorbeam despre lucruri grele... Ştii tu: ca de exemplu, despre renii lui Moş Crăciun....

Aurelia: Poftim?... Mare minune!...

Viorel (către Relucu): Ăă... Ştii ce Relucu?... Du-te cu mami să vă jucaţi, că noi avem aici probleme importante de rezolvat şi se vede treaba că tu momentan nu le poţi pricepe şi nici maică-ta!...

Aurelia: Ei na!... Lasă că pricepi tu!... Hai puiuţ cu mama să mergem să ne jucăm mai încolo!... Lasă-l în pace pe hăbăucul de taică-tu, că oricum nu ştie nici el despre ce vorbeşte şi nici toţi filosofii lui adunaţi laolaltă! (Cei prezenţi se exclud fireşte...).

Aurelia (către Relucu): Aşa e el: un aiurit. El şi cu toată filosofia lui... Tot vorbeşte şi discută, şi citeşte, şi scrie... şi nu ajunge la nimic cu substanţă... Vai şi amar de el şi de filosofia lui!... Hai să mergem!...

Relucu: Pa tati! Mă duc să mă joc!

Viorel: Du-te! Du-te! Du-te cu mami!

(Către ceilalţi în timp ce ea se depărta cu copilul:) Du-te cu ea, că şi aşa sunteţi pe o minte amândoi!... *(Zâmbeşte.)*

(Aurelia şi Relucu ies de pe scenă).

4. Întrebarea şi repetarea

Viorel: Aşa deci... Unde rămăsesem? Gheorghe unde am rămas? A da... Parcă urma să ne pui o întrebare...

Gheorghe (se ridică de pe scaun, face doi paşi şi apoi întreabă cu o figură serioasă): Ce este o întrebare?

Viorel (surprins): Poftim?

Gheorghe: Ce este o întrebare?

Viorel: Gheorghe am auzit ce ai zis, dar văd că nu pui o întrebare... Nu aşa era vorba?

Gheorghe: Ba da! Am pus o întrebare...

Viorel: Da?

Gheorghe: Da!

Viorel: Ce întrebare?

Gheorghe: „Ce este o întrebare?”

Viorel (se ridică de pe scaun, face câţiva paşi şi după un moment de reflecţie răspunde): Profundă întrebare!

Laura (după un moment de tăcere): Foarte profundă întrebare!... „Ce este o întrebare?”... Voi ce ziceţi?... Mihai tu ce zici? Ce este o întrebare?

Mihai: Eu zic că ne abatem de la subiect!

Gheorghe (aşezându-se înapoi pe scaun): Aşa zici? De la ce subiect?

Mihai: De la cel care se repetă mereu în vorbirea oamenilor...

Ion: Ce se repetă în vorbirea lor?

Mihai: Ceea ce se repetă şi în vieţile lor...

Ioana: Ce anume se repetă în vieţile noastre?

Mihai: Ceea ce se repetă şi în gândurile noastre...

Laura: Mihai te rog nu ne mai fierbe şi zi odată!... Ce anume se repetă şi în gândurile noastre?

Mihai: Ceea ce se repetă şi în faptele noastre...

Ioana: Ce?... Te rog să ne spui!...

Mihai: Ceea ce se repetă mereu, peste tot...

Viorel (aşezându-se pe scaun): Adică?

Mihai: Nu ghiciţi? E, haide că este evident!...

Viorel: Nu chiar... Te rog să ne spui tu!

Mihai: Bine! Iaca vă spun:

Viorel: Spune!

Mihai: Dar şi dacă vă spun, nu ştiu dacă o să înţelegeţi...

Viorel: E, hai încearcă!... O să facem un efort şi o să înţelegem!...

Laura: Haide Mihai, spune-mi te rog şi mie, şi tuturor celor prezenţi aici, ce anume se repetă necontenit în vorbele noastre, în

discuţiile noastre, în gândurile noastre, în faptele noastre, în vieţile noastre?...

Mihai: Nici tu nu ştii Laura?

Laura: Nu. Nu cred... Trebuia să ştiu?

Mihai: Mai bine vă spun altă dată, că poate acum nu e momentul potrivit...

Viorel: E, hai că ne supărăm!... Te rog să ne spui chiar acum: ce anume se repetă stimabile?

Mihai: Ce?

Viorel: Da! Ce?

Mihai: Repetarea maestre... Repetarea! *(Cu glas accentuat:)* RE-PE-TA-REA!

Viorel: Repetarea!?

Mihai: Da Viorel: repetarea!

Ion: Repetarea?

Mihai: Da Ion! Ţi-am spus că e evidentă în vorbe: repetarea!

Ioana: Repetarea, zici tu...

Mihai: Exact Ioana, repetarea şi iarăşi repetarea, prezentă peste tot: în gândire şi în fapte, în viaţă şi în lume.

Viorel (după un moment de tăcere): Aşa deci: repetarea...

Mihai: Da... Repetarea...

Gheorghe (după o mică pauză): Mihai, ce este repetarea?

(Mihai tace un moment apoi se ridică de pe scaun, face câţiva paşi meditativi prin faţa grupului de filosofi după care arată cu degetul (încet, fără grabă) spre pământ... spre cer... spre Gheorghe... spre el... spre Viorel, Ion şi Ioana... spre Laura... din nou spre el însuşi şi apoi spre public...

După care se aşează din nou pe scaun şi cugetă, fără să spună nimic. Ceilalţi meditează şi ei în tăcere la răspunsul dat de Mihai...)

Viorel (după două minute de meditaţie): Fraţilor eu mă duc să fac o drumeţie pe munte, să meditez în mişcare la această repetare... Cine vine cu mine?

Gheorghe: Ce idee bună! Meditaţie în mişcare pe a lumii repetare! Eu vin!... Ion, Ioana voi veniţi?

Ioana: Venim!

Ion: O plimbare prin aer liber e oricând binevenită!

Viorel: Mihai, tu ce faci? Vii cu noi?

Mihai: Mergeţi liniştiţi, eu mai rămân puţin în tăcere... Laura te rog rămâi cu mine, că trebuie să discutăm ceva!

Viorel: Atunci discuţie plăcută!

Laura: Plimbare plăcută!

(Viorel, Gheorghe, Ion şi Ioana ies de pe scenă. Mihai şi Laura mai rămân un moment în tăcere... Mihai meditează cu ochii închişi...)

5. Ce este femeia?

Laura: Mihai...
Mihai: Da...
Laura: Ce voiai să discutăm?
Mihai (deschide ochii şi o priveşte): Laura... Ştii că odată am meditat intens la întrebarea „Ce este femeia?”?...
Laura: Când?
Mihai: Zilele trecute!
Laura: La asta meditai?
Mihai: Da!
Laura: De ce?
Mihai: Mi s-a părut un subiect foarte potrivit de meditaţie... Am fost tentat să ajung să înţeleg misterul feminin...
Laura: Ai vrut să ne pătrunzi misterul?
Mihai: Da!
Laura: Foarte bine! Şi l-ai pătruns?
Mihai: Parţial, da... Dar mai mult... nu... În primele ore de meditaţie nu am găsit nimic de zis despre golul deschis în fiinţă de către femeie... Apoi, deodată, mi s-a ridicat în minte o idee!
Laura: Ai aflat ce este femeia? Super! De abia aştept să aflu şi eu... Te rog să-mi spui ce ai descoperit!
Mihai: Nimic!
Laura: Nimic? Ce idee banală! Doar la atât te-a dus capul?... Dar cum se poate aşa ceva?... Femeia e un întreg univers de idei! Puteai să alegi şi tu una din ele...
Mihai: Dar am ales una!
Laura: Nimicul?
Mihai: Da!
Laura: De ce?
Mihai: Tăcerea nu mă ajută să povestesc vidul lăsat prin lume de neamul femeiesc!...
Laura: Ce vid mă Mihai?... Doar atât pot scoate eu la iveală din tine? Tăcerea şi vidul?
Mihai: Dar de ce te superi?... Aducându-le pe acestea în manifestare, aduci chiar foarte mult... Câţi oameni nu au căutat Tăcerea? Câţi nu s-au luptat să trăiască Vidul?... Şi iată că eu am constatat că îl pot atinge spontan, doar întrebându-mă în mod repetat „Ce este femeia?”...
Laura: Cred că glumeşti!
Mihai: Nu glumesc!... Natura se pare că glumeşte... Oamenii de care îţi vorbeam, mulţi dintre ei, erau călugări care au depus jurământ de castitate şi şi-au impus să alunge din mintea lor orice urmă de femeie... Se pare însă că dacă ar fi încercat contrariul –

adică să-şi umple mintea cu femeia, cu meditaţia pe femeie, cu concentrarea pe întrebarea „Ce este femeia?”, atunci tăcerea, liniştea, vidul căutat de ei ar fi venit oarecum de la sine...

Laura: Chiar crezi?

Mihai (zâmbind): Nu... Am glumit!... Nu ştiu dacă şi în cazul altora s-ar fi întâmplat la fel... Dar în mine, preţ de câteva ore, ba chiar zile, această întrebare nu a trezit la viaţă absolut nimic... Am descoperit că pentru mine ea e o întrebare care calmează şi linişteşte în mod profund mintea...

Laura: Oare de ce?

Mihai: Nu ştiu! Tu ce crezi?

Laura: Eu sunt absolut surprinsă de ce îmi povesteşti! Nu m-am gândit niciodată că însemn atât de puţin pentru tine... Dar ce zic puţin? Practic tu zici că nu însemn nimic!... Existenţa mea e un vid pentru tine!...

Mihai: Laura! Hai nu te supăra, că nu am meditat asupra ta! Am meditat asupra femeii în general! Dacă meditam asupra ta, în urma meditaţiei, sunt sigur că ţi-aş fi scris un întreg volum de poezii, toate doar despre tine...

Laura: Chiar?... Vai, ce mă bucur!... Înseamnă că m-am înşelat... Eu însemn ceva pentru tine – chiar foarte mult... Doar celelalte femei sunt nimic pentru tine... Extraordinar! Dacă e aşa, înseamnă că tu eşti bărbatul ideal!... Când te gândeşti la mine, scrii un întreg volum de poezii, iar când te gândeşti la alte femei, în capul tău nu se arată nimic... Ce mă bucur!... Tu eşti bărbatul ideal!

Mihai: Pe bune?

Laura: Da! Ce femeie nu visează ca bărbatul ei să o vadă doar pe ea şi pe nici o alta?

Mihai: Tu asta visezi?

Laura: E... Nu chiar... Cred că m-a luat gura pe dinainte şi ţi-am spus ceva secret femeiesc care nu trebuia divulgat...

Mihai: Chiar?... Vezi?... Meditam eu ce meditam şi nu-mi venea mai nici o idee, aşa că m-am gândit că cel mai bine este să am o discuţie cu tine, că poate aşa aflu şi eu câte ceva despre femeie... Şi uite că intuiţia mea a fost corectă...

Laura: Sper că nu vrei să-ţi spun eu ce este femeia!

Mihai: Ba da! Dar numai dacă ştii! Dacă nu ştii...

Laura: Ştiu! Cum să nu ştiu!... Dar nu pot să-ţi spun!

Mihai: De ce? E secret? Haide, te rog frumos să-mi spui! Sau măcar să-mi confirmi intuiţiile mele!

Laura: Ce intuiţii?

Mihai: Uite una din ele: când meditez la această întrebare, în mintea mea e linişte... Aşa că de aici eu am tras concluzia că femeia e o realitate ce poate fi atinsă cel mai bine în tăcere – în comunicarea lipsită de cuvinte... Am dreptate?

Laura: Ai! Femeia preţuieşte foarte mult această comunicare intuitivă, această comunicare de dincolo de cuvinte – prin gesturi, prin atingeri, prin zâmbet, prin privire... Dacă ai suficientă tăcere în tine, femeia va fi atrasă de tine ca de un magnet!...

Mihai: O, ce prost sunt! Dacă ştiam asta mai demult, aş fi învăţat mai bine cum să-i vorbesc femeii prin tăcere!

Laura: Lasă că înveţi de aici încolo!

Mihai: Nu! Nu cred! Eu vreau să-i vorbesc prin vorbe... Mie îmi plac vorbele!...

Laura: Dar ea nu o să te înţeleagă! Femeia înţelege cel mai bine tăcerea unei îmbrăţişări aflate natural dincolo de cuvinte!

Mihai: Se cer deci mai multe fapte în tăcere şi mai puţine vorbe cu zgomot?

Laura: Exact!

Mihai: Atunci femeia este tăcerea?

Laura: Da! Femeia este atracţie, iubire, pasiune, dăruire... Tăcerea pe care ea o caută şi o preţuieşte e un semn de linişte şi de pace, de bună vieţuire, de împăcare şi de mulţumire... Femeia ţine laolaltă neamul omenesc, fiindcă ea ştie să tacă când e cazul şi, mai ales, fiindcă ea ştie să vorbească în aşa fel încât în lume să se poată restaura pacea, liniştea şi tăcerea după o perioadă de agitaţie, conflict şi prea multă vorbărie...

Mihai: Tu sigur aşa eşti!... Dar oare toate femeile sunt ca tine?

Laura: În filosofie da! În filosofie femeile sunt destul de tăcute...

Mihai: La fel ca tine?

Laura: La fel ca mine!

Mihai: Dar tu vorbeşti destul de mult! Poate chiar la fel de mult ca şi mine!...

Laura: Asta doar fiindcă tu mă provoci mereu spre vorbire cu întrebările tale!

Mihai: Nu mă pot abţine!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă frumuseţea ta nu îmi dă pace!

Laura: Găseşti că sunt frumoasă?

6. Frumuseţea

Mihai: Înainte de orice, frumuseţea se exprimă prin femeie...

Laura: Ce femeie? Mihai, tu te uiţi şi după alte femei?... Şi eu care credeam că tu eşti bărbatul ideal!

Mihai: Păi sunt... Mă uit după femei doar ca să le admir frumuseţea... Mă uit la ele... ca la o operă de artă...

Laura: Şi la mine cum te uiţi?

Mihai: Mă uit... Mă uit şi la tine... De ce să nu mă uit?... Dar pe tine nu te văd la fel ca pe celelalte femei...

Laura: Normal! Pe mine mă vezi mai des... Mă vezi şi demachiată... Poate că te-ai obişnuit cu mine şi nici nu mă mai vezi...

Mihai: Ba te văd!... Pe tine te văd ca pe iubita mea...

Laura: Şi iubita ta nu e o operă de artă?

Mihai: Cum nu? Una dintre cele mai frumoase!

Laura: Mulţumesc de apreciere!... Totuşi, până la urmă, se pare că nu eşti bărbatul ideal, fiindcă te uiţi şi după alte femei...

Mihai: Doar ca după nişte opere de artă, iubi... Doar ca după nişte fiinţe frumoase...

Laura (uşor supărată): Fiinţe frumoase zici!... Hai că m-am lămurit!... Las-o baltă şi continuă-ţi ideea!

Mihai: Hm... Hm... Deci: femeia este o operă de artă... De aceea, femeia este manifestarea vie a frumuseţii printre oameni... Între femeie şi frumuseţe e o legătură atât de strânsă, încât, atunci când privesc o femeie, eu văd, mai întâi de toate, prezenţa înălţătoare a frumuseţii... Această frumuseţe mă linişteşte, mă încântă, mă face să rămân în tăcere spre uimire. Frumuseţea femeii trezeşte în mine tăcerea contemplării... În faţa frumuseţii ei naturale vorbele mele se dau la o parte şi doar admiră existenţa ei spre prezenţă artistică explicită...

Laura: Spre prezenţă artistică zici?

Mihai: Da Laura! Doar ştii cât de mult iubesc eu arta!

Laura: Bine că nu iubeşti femeia!

Mihai: Dar eu iubesc femeia!...

Laura: Ca pe o operă de artă... ştiu... continuă!

Mihai: Hm... Hm... Prin urmare, pentru mine întrebarea „Ce este femeia?” e o întrebare estetic-contemplativă... Una care, printre altele, caută să afle ce este frumuseţea şi cum se manifestă ea prin realitate...

Laura: Mihai, nu cumva tu idealizezi femeia?

Mihai: Nu... Dar chiar şi neidealizată, femeia tot e frumoasă...

Laura: Mda... E frumoasă ca o operă de artă... Ştim deja asta... Continuă! Vreau să văd unde vrei să ajungi!

Mihai: La expoziţie!
Laura: Unde?
Mihai: Pe stradă, în parc, prin locurile publice, în reviste, în filme... oriunde se poate admira frumuseţea acestei opere de artă care este femeia...
Laura: Zi că-ţi fug ochii după femei şi cu asta basta!... Ce tot o dai cu opera de artă şi cu estetica?
Mihai: Laura, am nevoie de ele!
Laura: De cine? De femei?
Mihai: Da, de ele! Gândeşte-te şi tu Laura!... Cum s-ar mai exprima frumuseţea prin lume, dacă ar lipsi femeia?
Laura: Las-o încolo de femeie, că m-ai înnebunit cu ea! Uite: dacă toate femeile ar dispărea în mod misterios din lume şi doar eu aş mai rămâne, toată frumuseţea femeii s-ar exprima doar prin mine! Am dreptate?
Mihai: Ai!... Dar cum ele nu dispar, tu eşti nevoită să exprimi doar o parte din această frumuseţe şi să mai laşi şi la altele câte ceva... Oare te supără acest lucru?
Laura: Nu!
Mihai: Nu puţin?
Laura: Poate un pic!
Mihai: De ce?
Laura: Nu ştiu... Continuă-ţi te rog idea!
Mihai: Aşa... Frumuseţea se exprimă deci prin femeie... Esteticianul care nu înţelege femeia nu înţelege nici frumuseţea... *(După un moment de tăcere:)* Auzi tu Laura... Tu ce crezi? Femeia este frumoasă?
Laura (cu voce prefăcută): Nu... Este urâtă!
Mihai (râzând): Atunci se explică....
Laura: Ce?
Mihai (râzând): De ce nu poţi tu să înţelegi femeia!
Laura: Poate fi femeia înţeleasă?
Mihai (serios): Doar în măsura în care poate fi înţeleasă frumuseţea... Înţelegerea în acest caz înseamnă intuiţie, senzaţie, percepţie, simţire, emoţie, impresie, elan, înălţare, admiraţie, mulţumire, revelaţie...
Laura: Tu crezi că toate femeile sunt frumoase?
Mihai: Toate!... Fără excepţie!... Însă unele sunt mai frumoase decât altele pe anumite linii de manifestare a frumosului: unele excelează în graţie, altele excelează în dăruire, unele excelează în atracţie, altele în răsplătire, unele în îmbrăţişare, altele în atingere, unele au o privire răpitoare, altele o voce cuceritoare, unele când se mişcă, parcă dansează, pe altele când se arată, se vede bucurie de viaţă şi cântare, unele sunt o poezie, altele o floare de primăvară...
Laura: Nu te ştiam un aşa mare admirator al femeii...

Mihai: Femeia e lumea prin care frumuseţea capătă conştiinţă şi libertate de exprimare artistică în societate... Ce ar fi femeia fără frumuseţe? Şi ce ar fi frumosul fără de femeie?...

Laura: Mihai, tu crezi că eu sunt frumoasă?

Mihai: Fiecare femeie e frumoasă în felul ei... Tu ai o frumuseţe care farmecă aşa de mult încât, uneori, tulbură... Şi mă tulbură aşa de mult, încât, uneori, mă face să te întreb „Ce este femeia?”...

Laura: Frumuseţea?

Mihai: Mai înainte de toate!...

Laura: Te-am tulburat?

Mihai: Nu doar o dată!

Laura: Frumuseţea mea te-a tulburat?

Mihai: Acesta e rolul ei să tulbure, să atragă, să unească...

Laura: Trebuie deci să mă studiezi pe mine, dacă vrei să înţelegi frumuseţea!

Mihai: Te studiez!... Te privesc şi te ascult cu foarte mare atenţie şi mă întreb: „Ce este femeia?”...

Laura: Bărbatul nu este frumos?

Mihai: Tu ce crezi?

Laura: Bărbatul este manifestarea prin care frumosul vine în lume...

Mihai: Înţeleg ce zici... Prin femeie se manifestă frumuseţea, iar prin bărbat frumosul...

Laura: Frumuseţea este atrasă de frumos, iar frumosul e atras de frumuseţe... Bărbatul e frumos, femeia e frumoasă, iar când sunt împreună, frumosul-frumuseţe străluceşte în lume... Categoria estetică se manifestă şi prin bărbat, şi prin femeie – pentru bărbat ea se manifestă prin femeie, pentru femeie ea se manifestă prin bărbat...

7. Ce este omul?

Mihai: Ai dreptate! Femeia e doar jumătate din problemă... Problema întreagă şi adevărată este „Ce este omul?”...

Laura: Omul nu există!... Omul e o ficţiune... Nu există decât bărbaţi şi femei!...

Mihai: Dar dacă există? Dacă omul e realitatea care apare atunci când bărbatul şi femeia sunt împreună spre iubire şi acţiune unitară, creând astfel o unire pe care o putem numi OM?...

Laura: Un bărbat şi o femeie care se iubesc reciproc creează omul?... Aşa explici tu tendinţa naturală spre cuplu, spre legătura duală ce apare între bărbat şi femeie? Prin apariţia omului?

Mihai: Eu sunt un bărbat. Tu eşti o femeie. Între noi este o legătură de iubire!... Iată omul!...

Laura: Unde?

Mihai: În frumosul-frumuseţe care se naşte din iubirea noastră şi care e cu atât mai mare, mai convingător şi mai plăcut la vedere, cu cât iubirea noastră este mai mare!

Laura: Omul se naşte din relaţia de iubire care există între un bărbat şi o femeie?

Mihai: Da... Eu aşa înţeleg omul: un bărbat, o femeie şi o relaţie de iubire...

Laura: Şi umanitatea?

Mihai: Umanitatea e formată din oameni care se iubesc şi se ajută unii pe alţii!...

Laura: Şi cum numeşti tu momentul când el şi ea, fiind încă la începutul relaţiei, nu se înţeleg suficient de bine, pentru a se iubi cum se cuvine?

Mihai: Lupta pentru om!... Încercările naşterii omului!...

Laura: Dar când o relaţie începe să se destrame, iar certurile devin din ce în ce mai dese?... Acest moment cum îl numeşti?

Mihai: Distrugerea omului... Dizolvarea unui om spre naşterea altuia... Omul e un bărbat, o femeie şi o relaţie de iubire... Când unul dintre aceşti trei factori lipseşte, omul nu poate să existe...

Laura: Vorbeşti de o adevărată mistică a omului!...

Mihai: Vorbesc de o realitate!... Femeia poate reprezenta singură omul?

Laura: Nu!

Mihai: Dar bărbatul?

Laura: Nici el!

Mihai: Dar bărbatul şi femeia care nu se află într-o relaţie de iubire?

Laura: E absolut necesară această iubire?

Mihai: Mai mult decât orice!... Puterea omului e o putere creatoare – când femeia se uneşte cu bărbatul în iubire, omul creează...

Laura: Ce?

Mihai: Artă!

Laura: Ce artă?

Mihai: Arta de a trăi omeneşte!... Arta de a visa iubirea... Arta de gândi unitatea! Arta de a dansa prin plăcere... Arta de a povesti bunătatea... Arta de a dialoga cu fiinţa complementară... Arta de a juca teatru spre revelare de ascuns... Arta de a picta prin filosofie... Arta de a scrie poezii răpite de emoţie... Arta de cânta călătorind prin destin...

Arta... e creată de iubirea dintre un bărbat şi o femeie, adică de om... Omul e sursa din care izvorăşte arta... Bărbatul e frumos, femeia e frumoasă, iar iubirea dintre ei e o frumuseţe... Acţionând împreună aceste trei feluri de frumos generează arta omului...

Un bărbat, o femeie şi o iubire: iată esenţa artistică a omului!...

Laura: Nu idealizezi?

Mihai: Nu!... Un mascul, o femelă şi iubirea dintre ei: iată izvorul artei animalice...

Laura: E adevărat că foarte multă artă se naşte din dragoste... Dar ce faci cu arta care se naşte din ură, din interes, din inerţie?

Mihai: Această artă nu e produsă de un om! Ea e produsă fie de un bărbat, fie de o femeie care nu trăiesc o relaţie de iubire... Din arta lor lipseşte astfel şi frumosul bărbatului, şi frumuseţea femeii, şi prezenţa frumoasă a iubirii!...

Laura: Dar este artă?

Mihai: E artă!... Dar e o artă pre-umană sau una post-umană: arta care există înainte de om şi după el – arta singurătăţii, arta despărţirii, arta instabilităţii, arta indiferenţei, arta distanţei ce apare uneori între bărbat şi femeie... Arta bărbatului singur, a femeii singure sau a bărbatului şi a femeii care, deşi stau împreună, sunt lipsiţi de iubire unul faţă de altul...

Laura: Mihai, tu mă iubeşti pe mine?

Mihai: Cred că ai vrut să întrebi – dacă între noi există iubire?...

Laura: Scuze! Exact asta am vrut să întreb!

Mihai: Se produce artă la contactul dintre frumuseţea ta, frumuseţea mea şi frumuseţea iubirii noastre?

Laura: Da...

Mihai: Atunci înseamnă că între noi există iubire!...

Laura: Şi cum se constată prezenţa artei care se produce la intersecţia dintre frumuseţea mea, frumuseţea ta şi frumuseţea iubirii noastre?

Mihai: De multe ori, sunt uluit, sunt copleşit, sunt ameţit... de frumuseţea ta, iar frumuseţea mea se pare că te cheamă mereu

spre a mea îmbrăţişare, mângâiere şi sărutare... Frumuseţea iubirii noastre ne transfigurează şi ne face mai buni!

(Laura îl îmbrăţişează şi îl sărută...)

Mihai: Da!... Frumuseţea ta... frumuseţea mea şi iubirea cea frumoasă pe care noi o trăim acum... Acesta este omul şi aceasta este arta sa!...

Laura: Unde este omul?

Mihai: Iată-l în frumuseţea din noi! Iată-l în vorbele şi în faptele noastre de iubire! Iată-l în preocupările noastre filosofice! Iată-l în arta produsă de el!... Omul e o ficţiune care creează realitate!... Omul e un simbol care generează artă!... Omul e un semn care depune mărturie pentru existenţa frumosului, a frumoasei şi a frumuseţii...

Laura: După cum te exprimi mi se pare că pentru tine omul şi arta lui sunt una...

Mihai: Omul este o operă de artă! Omul şi arta lui apar deodată!... Omul generează arta, iar arta îl defineşte ca om...

Laura: Şi atunci ce zici de omul care nu creează artă?

Mihai: Un astfel de om nu există!...

Laura: Ţi-am spus că te iubesc?

Mihai: Eşti o adevărată artistă!... Dar oare iubirea mea a fost auzită de tine?

Laura: Arta ta vorbeşte de la sine!

Mihai: Şi care este arta mea?

Laura: Pe tine te definesc mai multe arte... Dar, în primul rând, eu văd în tine arta de a iubi şi apoi arta de a întreba şi arta de a răspunde... Dar arta mea care este?

Mihai: Arta ta... este arta de a incita şi de a susţine mereu spre existenţă omul şi arta lui...

Laura: N-aş putea face mai nimic fără tine!

Mihai: Atunci înseamnă că arta mea izvorăşte din tine, arta ta e stimulată de mine, iar arta noastră apare la întâlnirea dintre arta ta de a fi şi arta mea de a exista!...

Femeia e frumoasă şi omul e frumos!... Frumuseţea îi defineşte în mod esenţial pe amândoi!... Femeia este frumuseţe... Omul e frumos de trei ori: prin partea lui feminină, prin partea sa masculină şi prin relaţia de iubire ce există între ele...

Laura: Frumos!... Acesta este un răspuns frumos!... Dar este şi adevărat?

Mihai: Doar acolo unde există iubire între un frumos, aşa ca mine, şi o frumoasă, aşa ca tine!

Laura: Iubirea noastră e adevărată?

Mihai: Nu ştiu dacă e adevărată!... Dar ştiu sigur că e frumoasă!

Laura: Te îndoieşti de adevărul iubirii noastre, dar nu te îndoieşti de frumuseţea ei?... E posibil aşa ceva?

Mihai: Dar chiar aici e frumuseţea cea mai înaltă a acestei iubiri – în capacitatea sa lucidă de a-şi pune mereu sub semnul întrebării adevărul ei!

Laura: Care este acest adevăr? Care este adevărul iubirii?

Mihai: Adevărul este că femeia iubeşte bărbatul, iar bărbatul iubeşte femeia!... Adevărul este că tu mă iubeşti pe mine şi eu te iubesc pe tine... Adevărul este că, chiar dacă această iubire pe care noi o trăim nu este perfectă, nici infinită şi nici eternă, ea este totuşi o iubire extrem de frumoasă... E o iubire de care te poţi chiar îndrăgosti!...

Laura: Te-ai îndrăgostit de iubirea ta pentru mine?

Mihai: Şi tu te-ai îndrăgostit de iubirea mea pentru tine!

Laura: Ce fel de dragoste e aceasta?

Mihai: E o dragoste în oglindă: cel care dăruieşte iubire primeşte iubire, cel care primeşte iubire dăruieşte iubire...

Laura: Nu e prea multă iubire în povestea aceasta?

Mihai: Niciodată nu e prea multă iubire!... Dar uneori e prea puţină!...

Laura: Nu există suficientă frumuseţe de iubit? Sau de ce?

Mihai: Frumuseţe există destulă!... Doar că trebuie să mai fie şi ochi să o vadă!... Bărbatul vede destul de uşor frumuseţea femeii, iar femeia vede şi ea destul de bine frumuseţea bărbatului... mai greu pentru unii este însă să vadă frumuseţea iubirii din ei şi dintre ei pentru a crea astfel omul şi arta lui...

Laura: De ce le e greu acestor nefericiţi să vadă frumuseţea iubirii?

Mihai: De ce există singurătate? De ce există despărţire? De ce există distanţă?

Laura: Pentru ca bărbatul se se întrebe „Ce este femeia?”, iar femeia să se întrebe „Ce este bărbatul?” şi împreună să se întrebe „Ce este omul?”...

8. Adevărul

Mihai: Ce este femeia?... Ce este omul?...

Laura: Femeia... e frumoasă... Hai să zicem că aici sunt oarecum de acord cu tine... Dar omul... nu e doar frumuseţe, ci e şi adevăr, bine, libertate, dreptate, unitate, putere, cunoaştere şi iubire... Valorile lui sunt multiple, iar semnele sale sunt nenumărate...

Mihai: Şi atunci unde este adevărul?

Laura: La mine!

Mihai: Dă-mi-l şi mie!

Laura: Stai să-l caut! *(Îşi pune mâinile pe cap, pe piept, pe şolduri... ca şi cum ar căuta ceva...)*

Mihai: L-ai găsit?

Laura: Da... Acum era ascuns în minciună, în greşeală, în înşelăciune...

Mihai: Şi care este adevărul din minciună?

Laura: Minciuna există şi nu poate fi înlăturată complet şi definitiv...

Mihai: De ce?

Laura: Pentru că adevărul e la tine!

Mihai: La mine? Ce să caute la mine? Credeam că ţi l-am dat ţie!

Laura: Când? Adevărul tău a rămas la tine... Te rog deci acum dă-mi-l şi mie!

Mihai: Ţi l-aş da... dar nu îl am...

Laura: Nu-ţi porţi adevărul cu tine?

Mihai: Adevărul meu îl port mereu cu mine... El coboară din gura mea prin cuvinte şi se desprinde din gândurile mele prin fapte...

Laura: Şi atunci care e problema? Dă-mi şi mie puţin din adevărul tău!

Mihai: Duci lipsă de adevăr?... Tu nu-ţi porţi adevărul tău cu tine?

Laura: Îl port...

Mihai: Hai atunci să facem schimb!... Tu-mi dai un pic de adevăr de la tine şi eu îţi dau un pic de adevăr de la mine!

Laura: Ce adevăr vrei să-ţi dau?

Mihai: Vreau să-mi spui adevăratul răspuns la întrebarea „Unde este adevărul?"

Laura: Acolo! *(Arată cu mâna în depărtare...)*

Mihai: Acolo?

Laura: Aici!

Mihai: Aici?

Laura: Adevărul este peste tot!... Trebuie doar să-l căutăm cu maximă sinceritate pentru a-l vedea şi a-l înţelege...

Mihai: Şi care este adevărul?

Laura: Adevărul este că există greşeală...

Mihai: Din ce cauză?

Laura: Deoarece adevărul nu este peste tot... Sunt foarte multe locuri care sunt pline de minciună, de greşeală şi de înşelăciune!

Mihai: Adevărat ai grăit! Peste tot există adevăr şi minciună, corectitudine şi greşeală, sinceritate şi înşelăciune... Dar tu cum diferenţiezi adevărul de minciună?

Laura: Prin verificarea corespondenţei dintre vorbă şi evidenţa perceptivă, a coerenţei dintre exprimare şi legile logice, a utilităţii înfăptuirii unui presupus adevăr şi mai ales prin trăirea lui directă printr-o experienţă revelatoare de adevăr sau chiar prin mai multe...

Mihai: Eu sunt adevărat?

Laura: Stai să te verific! *(Pune palmele pe el şi-l pipăie...)* Te simt!... Ai claritate şi destul de multă coerenţă în exprimarea ta formală... îmi produci plăcere şi mai presus de toate *(îl sărută)*... trăiesc o sărutare a buzelor tale *(Îl sărută din nou...)*... Dar eu? Eu sunt adevărată?

Mihai: Hai să vedem! *(O priveşte cu atenţie.)* Fă o piruetă!... Frumos!... E evident: te văd!... Spune-mi acum o vorbă!

Laura: Eu sunt adevărată?

Mihai: Te aud!... Dă-mi acum un sărut şi o îmbrăţişare! *(Îl sărută...)* Te-am gustat şi te ating, iar parfumul tău este încântător...

Laura: Deci sunt adevărată?

Mihai: Mă mai gândesc!

Laura: La ce?

Mihai: Dacă este adevăr în tine şi dincolo de formă...

Laura: În gândirea mea? În emoţiile mele? În dorinţele mele?

Mihai: Da!

Laura: Şi nu este?

Mihai: Este!

Laura: Atunci sunt adevărată pentru tine?

Mihai: Te îndoieşti de acest adevăr?

Laura: Doar puţin şi doar câteodată... – Exact cât e nevoie pentru ca să nu mă îmbăt cu iluzia adevărului...

Mihai: Eşti o iluzie?

Laura: Adevărul meu nu este nici complet, nici definitiv!

Mihai: Dar al cui este?

Laura: Al nimănui!

Mihai: Şi atunci?

Laura: Şi atunci trebuie să ţin mereu minte că adevărul este relativ...

Mihai: Chiar şi adevărul tău?

Laura: Mai ales adevărul meu!

Mihai: Şi atunci unde se află adevărul aşezat?

Laura: În relativitate şi în probabilitate...

Mihai: Eu sunt relativ şi tu eşti probabilă?

Laura: Da... Eu sunt relativă la tine şi tu eşti relativ la mine... Relativitatea mea te implică pe tine, relativitatea ta mă presupune pe mine... Eu sunt la fel de probabilă, pe cât eşti tu de probabil!

Mihai: Sunt probabil?

Laura: Eşti?

Mihai: M-ai probat?

Laura: Şi încă de câte ori!

Mihai: Şi cum m-ai găsit?

Laura: Foarte probabil!

9. Existenţă, cunoaştere, comunicare

Mihai: Ce ai probat? Existenţa mea? Cunoaşterea existenţei mele? Sau comunicarea cu această existenţă relativ cunoscută ţie?

Laura: Existenţa ta o probez şi acum... Mă uit la tine şi-ţi probez existenţa! Te ascult şi existenţa ta este probată... Te ating... Şi te probez!

Mihai: Ca pe o haină? Ca să vezi dacă ţi se potriveşte? Ca să vezi dacă eu sunt potrivit cu măsura ta?

Laura: Doar o măsură am... Şi aceea e măsura mea... Cu ea măsor pe oricine... Cu ea te măsor şi pe tine!

Mihai: Măsura ta este valoarea ta?

Laura: Da. E valoarea pe care o am şi valoarea pe care o caut! Valoarea pe care o ştiu şi valoarea pe care o apreciez!... Măsura mea e valoarea mea...

Mihai: Şi ţi-ai măsurat valoarea?

Laura: Da!

Mihai: Cum?

Laura: Căutând adevărul tău spre a cunoaşte adevărul meu!

Mihai: Pui adevărul meu mai presus de tine?

Laura: Nu... Dar îl folosesc pentru a mă descoperi cu ajutorul lui...

Mihai: Existenţa mea e deci o probă pentru tine...

Laura: Da... Tu mă probezi pe mine şi eu te probez pe tine... Eu te supun unor probe şi tu mă supui unor probe...

Mihai: Ca să aflu ce?...

Laura: Ca să aflam dacă existenţele noastre sunt compatibile!

Mihai: Şi sunt?

Laura: Mai mult decât am fi înclinaţi să recunoaştem...
Mihai: De ce?
Laura: Fiindcă a comunica e un lucru complicat...
Mihai: Comunicarea e complicată?
Laura: Comunicarea e simplă, interpretarea e mai complicată...
Mihai: Adică ţie ţi-e simplu să comunici cu mine, dar ţi-e mai greu să mă înţelegi?
Laura: Nu doar să te înţeleg, ci şi să mă înţeleg... Nu vezi ce simplu e să comunicăm? Mai greu e să ne înţelegem!
Mihai: Cunoaşterea e mai grea decât comunicarea?
Laura: Este... Dar nici cunoaşterea nu e chiar aşa de grea... Este ceva chiar mai greu de înţeles...
Mihai: Ce?
Laura: Existenţa!
Mihai: Fiinţa?
Laura: Da... Ce este?... Iată întrebarea!
Mihai: Dar nu e greu de răspuns!... Fiinţa este... Cunoaşterea are loc... Comunicarea există!
Laura: De acord cu tine... Dar ce este fiinţa? Ce este cunoaşterea? Şi ce este comunicarea?
Mihai: Fiinţa este acea realitate pe care noi o cunoaştem şi cu care noi comunicăm... Cunoaşterea şi comunicarea dau putere existenţială fiinţei...
Laura: Te referi la fiinţa umană?
Mihai: Mai ales la fiinţa umană!
Laura: Atunci omul e acea fiinţă care cunoaşte şi care comunică?
Mihai: Da...
Laura: Ce cunoaşte şi ce comunică?
Mihai: Mai întâi de toate, o întrebare... Ba chiar mai multe!
Laura: Ce întrebări?
Mihai: De exemplu, întrebările următoare: „Ce semnifică a exista?", „Ce cuprinde a cunoaşte?" şi „Ce înseamnă a comunica?"...
Laura: Adică, „Ce este existenţa?", „Ce cunoaşte cunoaşterea?" şi „Ce comunică comunicarea?"...
Mihai: Da... Omul se poate întreba...
Laura: Ce?
Mihai: Orice!
Laura: Fiindcă întrebarea există şi este peste tot!... Atunci, existenţa este o întrebare?
Mihai: Chiar mai multe... De exemplu, „Ce este existenţa?", „Ce se cunoaşte din existenţă?", „Ce semnifică a exista?", „Cum comunică existenţa?", „De ce?" etc. A cunoaşte faptul că exişti e a recunoaşte faptul că te întrebi...

Laura: Dar a comunica?... Ce înseamnă a comunica?... Ce comunică comunicarea?

Mihai: De toate pentru toţi!... A comunica înseamnă multe, dar, uneori, a comunica e doar a exista în faptul de cunoaştere al comunicării...

Laura: Şi ce e dincolo de comunicare?

Mihai: Repetarea prin întâmplare!

Laura: E o nouă paradigmă a filosofiei?

Mihai: Nu... E doar ceea ce este de când lumea, ceea ce este peste tot şi ceea ce va fi până la sfârşitul existenţei şi dincolo de el...

Laura: Dar această repetare prin întâmplare există? Poate fi cunoscută? Poate fi ea comunicată?

Mihai: La toate aceste întrebări există un singur răspuns...

Laura: Care?

Mihai: Priveşte în jur! Ascultă!... Atinge!... Gândeşte-te!... Simte! Doreşte! Aminteşte-ţi!... Orice ai contempla un singur lucru contempli!

Laura: Ce?

Mihai: Repetarea prin întâmplare!

10. Când este timpul?

Laura: Şi atunci... Când este timpul?
Mihai: Timpul este acum!
Laura: Acum?
Mihai: Dar când?
Laura: De exemplu, atunci!
Mihai: E şi atunci!...
Laura: Când?
Mihai: Când a sosit timpul!... Când va veni timpul! Sau când vine timpul!
Laura: Când vine timpul?
Mihai: Timpul cui?
Laura: Timpul adevărului, de exemplu, sau timpul iubirii, sau timpul binelui...
Mihai: Tot timpul... Idealurile sunt în noi tot timpul... Trebuie doar să le lăsăm să se manifeste prin noi!
Laura: E timpul?
Mihai: Acum e timpul potrivit! A sosit timpul... Şi tot vine... ca să trăim în realitate prin ideal... trebuie doar să ne trezim la această realitate...
Laura: Atunci trezeşte-te!
Mihai: Să mă trezesc?
Laura: Trezeşte-te!
Mihai: Dar sunt treaz!
Laura: Eşti treaz?
Mihai: Da... M-am trezit mai demult...
Laura: A, da?
Mihai: Da!
Laura: Atunci e bine... Bine că te-ai trezit la realitate... Şi acum ştii cum e realitatea?
Mihai: Ştiu!
Laura: Cum e?
Mihai: Cum să fie?
Laura: Cum e realitatea? Cum arată ea? Cum percepi tu ceea ce este? Cum simţi tu ceea ce este?
Mihai: Arată foarte limpede şi extrem de clar...
Laura: Cum?
Mihai: Exact ca o repetare prin întâmplare!
Laura: Realitatea e repetare prin întâmplare?
Mihai: Da Laura! Trezeşte-te la repetare! Trezeşte-te spre întâmplare!... Trezeşte-te la realitate Laura!
Laura: Dar m-am trezit!
Mihai: A, da?

Laura: Da...
Mihai: Când a fost timpul trezirii tale?
Laura: Mai demult...
Mihai: Şi ai găsit adevărul?
Laura: Da...
Mihai: Unde este adevărul?
Laura: Adevărul este în ceea ce se percepe, în ceea ce se simte, în ceea ce se gândeşte, în ceea ce se trăieşte...
Mihai: Şi ce se percepe? Ce se simte? Ce se gândeşte? Ce se trăieşte?
Laura: Spune tu!
Mihai: Doar două lucruri Laura... Doar două lucruri: Repetarea şi Întâmplarea...
Laura: Acestea sunt valorile tale?
Mihai: Doar acestea există... În nici o valoare nu există nimic în afară de repetare şi de întâmplare... De fapt, valoarea nici nu există, dacă prin valoare înţelegem altceva decât repetare şi întâmplare...
Laura: Eu sunt o repetare pentru tine?
Mihai: Da Laura... O repetare prin întâmplare...
Laura: Eu sunt o întâmplare pentru tine?
Mihai: Da Laura... O întâmplare care s-a repetat!
Laura: Doar atât?
Mihai: Crezi că eşti mai mult de atât?
Laura: Nu ştiu... Pot fi mai mult de atât?
Mihai: Nu Laura... Nu ai cum... Doar repetarea şi întâmplarea există... restul sunt iluzii!... Adevărul este repetare prin întâmplare, iar dacă eliminăm din el repetarea şi întâmplarea, nu mai rămâne nimic în el... Timpul este repetare prin întâmplare, iar dacă am putea elimina din el repetarea şi întâmplarea, timpul nu ar mai exista!... Valorile sunt repetări prin întâmplare... valorile nici nu există, dacă înţelegem prin ele altceva decât repetare şi întâmplare... Prin urmare, fiinţa nu este decât aşa cum este – adică, o repetare prin întâmplare şi nimic altceva... Şi la fel este cunoaşterea ei, şi la fel este comunicarea de care este ea capabilă...
Laura: Hai să verificăm răspunsul acesta!
Mihai: Cum?
Laura: Să-l ignorăm o vreme... Să ne comportăm ca şi cum el nu ar fi şi să căutăm alte răspunsuri la întrebarea „Ce este omul?”, pentru a vedea astfel dacă ne vom întoarce tot la el sau dacă nu cumva vom găsi alte răspunsuri poate chiar mai profunde...
Mihai: Crezi că sunt?
Laura: Hai să vedem!
Mihai: Bine... Hai!
Laura: Atunci întreabă!

11. Femeia este...

Mihai: Ce este omul?
Laura: Parcă nu de aici am pornit...
Mihai: Scuze... Ce este femeia?
Laura: E, aşa mai merge... În viaţa umană totul porneşte de la femeie... Spune-mi atunci: ce este femeia?
Mihai: Ce este un căţel?
Laura: Femeia este un căţel?
Mihai: Ce este o pisică?
Laura: Femeia este o pisică?
Mihai: Ce este o floare?
Laura: Femeia este o floare?
Mihai: Ce este frumuseţea?
Laura: Femeia este frumuseţea?
Mihai: Ce este iubirea?
Laura: Femeia este iubirea?
Mihai: Ce este îmbrăţişarea?
Laura: Femeia este îmbrăţişarea?
Mihai: Ce este sărutul?
Laura: Femeia este sărutul?
Mihai: Ce este plăcerea?
Laura: Femeia este plăcerea?
Mihai: Ce este fericirea?
Laura: Femeia este fericirea?
Mihai: Ce este graţia?
Laura: Femeia este graţia?
Mihai: Ce este intuiţia?
Laura: Femeia este intuiţia?
Mihai: Ce este instinctul?
Laura: Femeia este instinctul?
Mihai: Ce este natura?
Laura: Femeia este natura?
Mihai: Ce este luna?
Laura: Femeia este un lup?
Mihai: Poftim?
Laura: Scuză-mă!... Femeia este luna?
Mihai: Nu... Cum să fie luna? Femeia e femeie şi luna e lună!
Laura: Şi nici lup nu e?
Mihai: Poate câteodată!
Laura: Hai mai întreabă-mă!
Mihai: Îţi place?
Laura: Îmi place!
Mihai (după un moment de tăcere): Ce este o varză?

Laura (surprinsă): Femeia e o varză?

Mihai: Ce este o capră?

Laura (şi mai surprinsă): O capră? O varză?... Dar vacă nu e?

Mihai: Ce este o vacă?

Laura (uşor iritată): Dar un bou? Un bou ce este?

Mihai: Scuză-mă!... Te-am jignit?

Laura: Nu... Cum să mă jigneşti?... Vaca e o fiinţă nobilă... Capra la fel, iar varza e foarte bună...

Mihai (zâmbind): Dar boul? Boul cum e?

Laura: E ca un fel de vacă, doar că nu dă lapte!

Mihai (serios): Să înţeleg că nu e bine să compar femeia cu un animal?

Laura: Ba e bine! De ce nu? Femeia este un animal!... Dar poate că ar fi indicat să o compari cu animale mai finuţe, mai simpatice, mai drăgălaşe!...

Mihai: Ca de exemplu?

Laura: De exemplu, cu o veveriţă, cu o căprioară, cu o rândunică... sau cu o furnică, cu o albină sau cu o vrăbiuţă...

Mihai: Vrei să-i scot în evidenţă doar calităţile?

Laura: Dar ce? Are şi defecte?

Mihai: Nu!... Femeia e perfectă!

Laura: Vezi? Aşa te vreau!

Mihai: Cum? Mincinos?

Laura: Nu chiar mincinos... Dar poţi fi selectiv!

Mihai: Bine... Atunci hai să o luăm de la capăt... Femeia este un căţel?

Laura: Ce căţel, mă Mihai? Poate o căţea!...

Mihai: Dar pisicuţă este?

Laura: E şi pisicuţă, e şi mâţă! Depinde în ce toane o prinzi!

Mihai: Dar floare este?

Laura (râzând): Ce floare? Floarea cucului?

Mihai (serios): Nu!... Floarea vieţii!

Laura: E... Aşa mai vii de acasă!

Mihai: Dar frumuseţe este?

Laura: Doar dacă nu e urâtă!...

Mihai: Vrei să zici că femeia nu e nici sărut şi nici îmbrăţişare?

Laura: Ba este... Aici eşti pe aproape! Continuă!

Mihai: Şi nu e nici instinct şi intuiţie, inspiraţie şi iubire?

Laura: Este... Ce e femeia fără instinctul matern? Ce e femeia fără intuiţia feminină? Ce e femeia, dacă nu e o inspiraţie continuă pentru bărbat?... Şi ce e femeia care nu ştie să iubească?

Mihai: Nimic?

Laura: Nimic?... Hai să nu exagerăm!... E totuşi un animal....

Mihai: O animală?... Dar şi animalele iubesc!...

Laura: Nu contează... Oricum nu există femeie lipsită de iubire...

Mihai: Dar rea de gură este?
Laura: Trebuie să se exprime şi iubirea cumva!
Mihai: Dar cicălitoare este?
Laura: Mai este câteodată!
Mihai: Dar bârfitoare este?
Laura: Ca tot omul!... Acum ce vrei?... Nu mai poate femeia nici măcar să bârfească? Lasă-i şi ei o mică plăcere, că doar nu e sfântă!
Mihai: Nu e?
Laura: Nu e!
Mihai: Dar şmecheră este?
Laura: Femeia a inventat şmecheria!...
Mihai: În sfârşit ai zis şi tu ceva inteligent despre femeie!
Laura: Ce?
Mihai: Că femeia este şmecheră şi bărbatul fraier!
Laura: Asta crezi tu?
Mihai (zâmbind): Nu! Nu cred asta!
Laura: Atunci bărbatul e şmecher şi femeia e fraieră?
Mihai: Nu! Amândoi sunt şmecheri!
Laura: Nu sunt amândoi fraieri?
Mihai: Un fraier şi o fraieră?
Laura: Da!
Mihai: Nu!... Dacă ei cred că femeia e o sfântă şi bărbatul e un zeu, atunci da... sunt fraieri!... Iar dacă ei cred că femeia e o păcătoasă şi bărbatul un desfrânat, atunci sunt cam şmecheri...
Laura: Mihai... Mie mi se pare că tu ştii ce este femeia!
Mihai: Uneori prea bine!
Laura: Şi atunci... dacă femeia nu e nici şmecheră, nici fraieră... atunci, ce este femeia?
Mihai: La ce sunt bune cuvintele, dacă nu pot să spună ce este femeia?
Laura: Chiar aşa! Ce rost mai au cuvintele, dacă nici măcar atâta lucru nu pot spune?
Mihai: Au şi ele un rost!
Laura: Ce rost?
Mihai: Rostul lor este acela de a te ajuta să nu mai înţelegi ce este femeia!
Laura: De ce? Ai înţeles-o vreodată?
Mihai: Da! Înainte de a învăţa să vorbesc şi după ce nu am mai ştiut cum să o fac!
Laura: Ce să faci?
Mihai: Să vorbesc! Că de ştiut am ştiut ce să fac!
Laura: Eşti cam şmecher!
Mihai: Doar din cauză că nu ştiu ce este femeia!
Laura: Nu ştii?

Mihai: Uneori nu ştiu... Alteori mă prefac că nu ştiu şi că sunt curios să aflu...

Laura: Auzi?... Dar de ce te interesează pe tine să ştii ce este femeia?

Mihai: Dar pe tine nu te interesează să ştii ce este bărbatul?

Laura: Nu neapărat... Eu vreau să ştiu doar cine eşti tu!

Mihai: Eu sunt un bărbat!

Laura: Şi eu ce sunt?

Mihai: Nu ştii?

Laura: Ba ştiu!... Dar zi tu!

Mihai: Tu eşti o femeie!

Laura: Şi ce e femeia?

Mihai: O jumătate de fiinţă!

Laura: Care jumătate?

Mihai: Jumătatea cea mai bună!

Laura: Frumos... Ştii cum să flatezi femeia!... Şi jumătatea cealaltă cum e?

Mihai: E proastă, dar îşi face treaba!

Laura (râzând): Ce treabă?

Mihai: Treaba de a contribui cu ceea ce-i revine la manifestarea în existenţă a unei noi jumătăţi de fiinţă...

Laura: Şi fiinţa întreagă ce este?

Mihai: Ea e fiinţa creatoare... Fiinţa care poate da viaţă!

Laura: Omul?

Mihai: Fiinţa umană!

Laura: Şi ce este fiinţa umană?

Mihai: Fiinţa care se manifestă, pe de o parte, prin femeie şi, pe de altă parte, prin bărbat... Ea e fiinţa care generează apariţia jumătăţii de fiinţă ce se manifestă fie ca femeie, fie ca bărbat!

Laura: În funcţie de ce?

Mihai: În funcţie de întâmplare şi de repetare!

Laura: Vorbeşti de actul sexual şi de rezultatul lui?

Mihai: Este în el şi repetare, şi întâmplare!... De fapt, cam asta-i tot ce este în el!...

Laura: Nu-i nimic misterios în el?

Mihai: Nu... Tu crezi că misterul femeii este mister sexual?

Laura: Posibil...

Mihai: Dacă înţelegi sexul, înţelegi femeia?

Laura: Probabil...

Mihai: Şi tu înţelegi sexul?

Laura: Câteodată!

Mihai: Când?

Laura: Când fac dragoste!... Tu nu-l înţelegi?

Mihai: Îl înţeleg şi eu...

Laura: Ce e sexul?

Mihai: Repetare şi întâmplare!

Laura: Doar atât?

Mihai: Ce altceva?

Laura: Păi de exemplu: întâlnire, frumuseţe, atracţie, instinct, plăcere, ispitire, recunoaştere, oglindire, atingere, îmbrăţişare, dezbrăcare, admiraţie, juisare, apropiere, pătrundere, mişcare, pasiune, dăruire, fascinaţie, delir, nebunie, transfigurare, unire, iubire, transformare, tensiune, descărcare, absorbire, emoţie, sentiment, fericire, mulţumire şi împlinire...

Mihai: E toate acestea... Dar ele toate, privite mai atent, nu sunt decât repetare şi întâmplare... De aceea, în esenţă, în actul sexual nu vom găsi spre manifestare decât două realităţi majore ce trebuie să fie menţionate: repetările şi întâmplările...

Laura: Deci tu zici că înţelegi sexul...

Mihai: Câteodată mi se pare că-l înţeleg, dar când fac dragoste cu tine, toate iluziile legate de o posibilă înţelegere a sexului sau a femeii, sau a plăcerii îmi sunt spulberate...

Laura: Sexul e prea complicat pentru tine?...

Mihai: Câteodată da!

Laura: Când?

Mihai: Mai ales când fac sex cu tine!

Laura: Deci tu practic îmi spui că atunci când faci sex cu mine nu prea înţelegi ce faci?

Mihai (zâmbind): Exact! Habar nu am ce fac!

Laura: Şi faci aşa... la nimereală?...

Mihai: Nu chiar la nimereală, că am o oarecare experienţă... Mai ştiu şi eu pe ce să pun mâna, ce să ating, pe unde să mă introduc, ce să şoptesc... Dar când te privesc cu atenţie, mai mereu, îmi vine să-mi pun o întrebare...

Laura: Ce este sexul?

Mihai: Nu... „Ce este femeia?”!

Laura: Sărmanul de tine! Câte frământări îţi provoacă privirea mea!...

Mihai: Nu doar privirea!... Nu doar atingerea! Nu doar îmbrăţişarea!... Ci mai ales gândirea ta!

Laura: Tu mă gândeşti pe mine?

Mihai: Da! Eu mă gândesc prin tine...

Laura: Normal: te gândeşti la mine când te gândeşti pe tine!... Dar este oare femeia un concept demn de atenţia filosofiei?

Mihai: E o întrebare retorică?

Laura: Oarecum!

Mihai: Femeia este demnă de atenţia filosofie, mai ales, în măsura în care femeia este o parte importantă, chiar foarte importantă, dintr-o problemă mai largă decât ea, anume problema omului... „Ce este femeia?” e doar jumătate din problema ce se cere rezolvată. Problema întreagă şi adevărată este „Ce este omul?”...

Văzută şi înţeleasă ca fiind un om, alături de bărbat, misterul femeii poate fi descoperit prin revelarea misterului uman... Dacă aflăm răspunsul la întrebarea „Ce este omul?”, aflăm răspunsul şi la întrebarea „Ce este femeia?”... Aşadar, femeia se ascunde în om... Secretul omului e secret de femeie... Iar taina femeii e taina omului!...

Laura: Şi taina omului e taina vieţii...

Mihai: Exact... Omul e doar o parte din viaţă, iar viaţa e doar o parte din existenţă. Dar dacă am şti „ce este”, am şti şi ce este omul...

Laura: E oare mai potrivit să ne întrebăm „Ce este?”?

Mihai: Omul e doar o parte din problemă... Problema întreagă şi adevărată este „Ce este?”... Dacă aflăm ce este, atunci aflăm şi ce este omul!

Laura: Hai atunci să ne întrebăm „Ce este?”!

Mihai: Te rog...

12. Ce este?

Laura: Ce este?

Mihai (arătând în jur): Asta este!

Laura: Ce este?

Mihai: Toate sunt!

Laura: Ce este ce este?

Mihai: Ce este ce este ce este ce este?

Laura: Da. Ce este?

Mihai: Ce să fie? Sunt de toate!... Şi frumoase şi urâte. Şi bune şi rele. Şi aici şi acolo. Şi atunci şi acum... Ce să fie? Sunt de toate!

Laura: De toate?

Mihai: De toate pentru toţi!...

Laura: Şi atunci... ce este?

Mihai: A... ceste!

Laura: A... ce... este?

Mihai: Da... Aceste!... Aceste realităţi prin care noi fiinţăm!

Laura: Aceasta este! Dar ce este?

Mihai: Ceea ce este nu este!... Ceea ce nu este este! Ceea ce este este şi nu este în acelaşi timp... dar nu e important că este sau că nu este... ci ce este?

Laura: „Ce” este mai important decât „este”?

Mihai: Da... Întrebarea întreagă şi adevărată nu este „Ce este?”, ci „Ce?”... Dacă aflăm răspunsul la întrebarea „Ce?”, aflăm şi răspunsul la întrebarea „ce este?”... Ce este... e doar o parte din problemă... Problema întreagă este „Ce?”...

Laura: Ce?

Mihai: Da... Ce?

13. Ce?

Laura: Păi asta te întrebam: „Ce?”...
Mihai: Şi eu te întreb acelaşi lucru...
Laura: Ce?
Mihai: Exact... Ce?
Laura: Deci amândoi punem aceeaşi întrebare...
Mihai: Da... Ce?... „Ce?” simplu, fără complicaţii, „ce?” aflat în toată puritatea lui de „ce?”...
Laura: Ce?... Şi doar atât?
Mihai: Ce?... Şi nimic altceva!
Laura: Bună întrebare!
Mihai: Ce?!
Laura: Ce?!
Mihai: Pot să te întreb de trei ori?
Laura: Întreabă-mă!
Mihai: Ce? Ce? Ce?...
Laura: Altceva!
Mihai: Ce? Ce? Ce?
Laura: Altceva!
Mihai: Ce? Ce? Ce?..
Laura: Alt_ce_va!
Mihai: Ce?
Laura: Ceva al lui „ce” care va...
Mihai: Care va ce?
Laura: Care va...
Mihai: Ce?
Laura: Careva!
Mihai: Oricine?
Laura: Oricine!
Mihai: Ce?
Laura: Orice!
Mihai: Orice?
Laura: Ori ce, ori altceva... Trebuie să te hotărăşti!
Mihai: Ce?!... *(Incantează pe expiraţie după ce inspiră profund):* CEEEEEEEEEEEEEE....
CEEEEEEEEEEEEEEE...
CEEEEEEEEEEEEEEE...
Laura: Nu e o întrebare prea profundă pentru noi oamenii?
Mihai: Nu! Orice întrebare are cel puţin un răspuns!... Întrebarea „Ce?” nu este o excepţie!...
Laura: Atunci să te întreb în continuare?
Mihai: Întreabă-mă!

Laura: Ce? Ce? Ce?... Ce este?
Mihai: Nu mă interesează „este”... Mă interesează „ce?”!
Laura: Ce?
Mihai: Ce!
Laura: Ce faci?... Ce-ai mai făcut?... Şi acum ce vei face?
Mihai: Ce?
Laura: Da... Ce ai visat azi-noapte?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?... Ce zici? Ce-ai spus?... Ce vei răspunde?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?... Ce este? Ce se întâmplă? Ce apare? Ce dispare?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?... Ce doreşti? Ce vrei? Ce te motivează? Ce urmăreşti?
Mihai: Ce?
Laura: Ce auzi? Ce vezi? Ce simţi?
Mihai: Ce?
Laura: Ce îţi aminteşti? Ce-ţi imaginezi? Ce gândeşti?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?
Mihai: Ce anume?
Laura: Ce?!
Mihai: Mă interesează să percep „ceea ce este”, dar nu „este-le” din „ceea ce este”, ci doar „ce”...
Laura: Ce înseamnă ce?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva vechi?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva nou?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva din trecut?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva pentru viitor?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva de aici?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva de acolo?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva de acum?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva!
Mihai: Ce?...
Laura: Nu ştiu!

14. Comunicare şi dialog

Mihai (după un moment de tăcere): Laura, poate exista oare o comunicare fără întrebări şi fără răspunsuri?

Laura: Ce?

Mihai: Adică o comunicare în care întrebările însoţite de ce, cine, când, cum, unde, de ce... să nu apară, iar răspunsurile la aceste întrebări să nu fie ivite spre a fi spuse...

Laura: O comunicare lipsită de prezenţa întrebărilor şi a răspunsurilor?

Mihai: O comunicare golită de prezenţa lui „Ce?”!

Laura: Cam greu...

Mihai: Oare comunicarea să fie esenţial formată din şiruri nesfârşite de întrebări şi răspunsuri?

Laura: Aşa se pare... Sensul leagă întrebarea de răspuns şi răspunsul de o nouă întrebare şi apoi de un nou răspuns şi tot aşa...

Mihai: Sensul nu e o iluzie?

Laura: O iluzie care există şi dă sens comunicării prin întrebări şi răspunsuri...

Mihai: Poţi oare evita orice întrebare?

Laura: Poţi încerca...

Mihai: Poţi evita orice răspuns?

Laura: E chiar mai complicat decât a evita întrebările...

Mihai: Şi atunci...

Laura: Şi atunci ce?

Mihai: Mi-ai pus o întrebare?

Laura: Mi-ai dat un răspuns?

Mihai: Cred că poate exista o comunicare lipsită de întrebări şi de răspunsuri, dar nu poate exista dialog care să fie lipsit de ele... Monologul se poate lipsi, într-o oarecare măsură, de întrebări şi de răspunsuri, dar dialogul nu poate exista fără ele...

Laura: Să fie atunci comunicarea o combinaţie între dialog şi monolog?

Mihai: Mai mereu e un dialog cu noi înşine sau cu ceilalţi, dar ea este şi un monolog – o expunere care nu întreabă şi nu răspunde, ci doar se expune şi se exprimă...

Laura: Poate cineva să se expună şi să se exprime fără ajutorul întrebărilor şi al răspunsurilor?

Mihai: Nu prea...

Laura: Şi atunci?

Mihai: Şi atunci, ce?

Laura: Şi atunci, care e răspunsul la întrebarea „Ce?”?

Mihai: Răspunsul la orice întrebare este dialogul...

Laura: Şi care e scopul dialogului?
Mihai: Unul singur: să menţină neîntrerupt fluxul de întrebări şi răspunsuri... Când o întrebare plictiseşte, ea trebuie schimbată... Când un răspuns duce la tăcere, trebuie evitat...
Laura: De ce?
Mihai: Pentru ca dialogul să meargă mai departe!
Laura: Din tăcere se iese cu o întrebare?
Mihai: Sau cu un răspuns!
Laura: Şi de ce vrea dialogul să meargă mai departe?
Mihai: Ca să existe comunicare!
Laura: De ce să existe comunicare?
Mihai: Ca să poată exista tăcere...
Laura: Ce tăcere?
Mihai: Acea tăcere care caută o întrebare, caută un răspuns sau care caută să rămână în tăcere...
Laura: Ce întrebare caută?
Mihai: Întrebarea care întrerupe tăcerea!
Laura: Şi ce răspuns caută?
Mihai: Răspunsul care întrerupe tăcerea!
Laura: De ce?
Mihai: Pentru ca tăcerea să aibă sens, ea trebuie să fie întreruptă periodic de dialog...
Laura: Interior sau exterior?
Mihai: De ambele... Dialogul interior e bogat, plăcut, satisfăcător, dar nu are niciodată savoarea şi gustul dialogului exterior... Dialogul cu sinele e doar o umbră a dialogului cu un altul...
Laura: Nu e invers?
Mihai: Nu are nici o importanţă!... Important este ceea ce duce mai departe dialogul...
Laura: Ce anume?
Mihai: O nouă întrebare sau un nou răspuns...
Laura: Aceeaşi întrebare şi acelaşi răspuns?
Mihai: De cele mai multe ori...
Laura: E un dialog în repetare?
Mihai: Un dialog care se recunoaşte în ceea ce se vorbeşte...
Laura: Ce se vorbeşte?
Mihai: Cele care trebuie spuse şi cele care nu trebuie a fi spuse...
Laura: E o luptă aici?
Mihai: Mai mult o cenzură...
Laura: Ce fel de cenzură?
Mihai: Una care are grijă să nu întrerupă dialogul...
Laura: Dar de ce ar fi aşa de important dialogul cenzurat? Cel necenzurat nu e posibil?

Mihai: Nu pentru oricine, nu cu oricine şi nu oricând... Dialogul necenzurat ajunge foarte repede la tăcere, iar cei mai mulţi oameni nu vor să-şi recunoască tăcerea profundă, înaltă, cuprinzătoare care există peste tot în ei... Fuga prin dialog cenzurat e doar o fugă de tăcere...

Laura: Răspunsul la întrebarea „Ce?" e o tăcere?

Mihai: Uneori da... Una abisală, profundă, înaltă şi cuprinzătoare... de fapt, e o comunicare lipsită de întrebare şi răspuns, ba chiar un dialog fără întrebări şi fără răspunsuri: dialogul ne-întru-răspuns...

Laura: Şi atunci care răspuns e mai bun?... Răspunsul care nu răspunde, răspunsul care nu răspunde cu o întrebare sau răspunsul care satisface deplin o întrebare şi o face să tacă?

Mihai: Răspunsul care nu răspunde, pe lângă că e nepoliticos, nu e un răspuns, deoarece el nu răspunde... Răspunsul care răspunde cu o întrebare, în lipsa inspiraţiei unui răspuns, duce dialogul mai departe... iar răspunsul care face o întrebare să tacă e într-adevăr satisfăcător, dar... cel mai adesea, răspunsul cel mai bun e lipsa răspunsului...

Laura: Nu cred... Răspunsul cel mai bun e răspunsul care răspunde – răspunsul care îţi explică orice despre orice...

Mihai: Răspunsul metafizic?

Laura: Îl poţi numi şi aşa...

Mihai: Despre acest răspuns vorbeam şi eu...

Laura: Răspunsul manifestat prin „lipsa răspunsului" e un răspuns metafizic?

Mihai: E mai mult un răspuns mistic... Dar poate fi şi metafizic, mai ales când această lipsă pe care el o exprimă e o lipsă metafizică... El se trăieşte prin acea tăcere care nu mai întreabă nimic, fiindcă ştie că nu există nici un răspuns...

Laura: E vreo diferenţă între „răspunsul care răspunde" şi răspunsul care răspunde prin „lipsa răspunsului"?

Mihai: Dacă consideri „lipsa răspunsului" un răspuns, atunci nu e nici o diferenţă, dar această considerare e, adeseori, doar o mare prostie... Lipsa răspunsului nu e un răspuns, e doar o lipsă a răspunsului...

Laura: Deci dialogul ne-întru-răspuns e un dialog lipsit de răspunsuri şi de întrebări?

Mihai: Când pui o întrebare, ieşi din acest dialog... Dacă te prinzi de greşeală, când încă nu e prea târziu, vei zice imediat: „Îmi retrag întrebarea!"... Iar când, din greşeală sau din neatenţie, dai un răspuns la o întrebare spusă sau la una nespusă, vei zice imediat, fără să eziţi: „Îmi retrag răspunsul!"...

Laura: Nu poţi zice „Te-am întrebat, dar nu mai vreau să-mi răspunzi!"? Sau: „Ţi-am răspuns, dar numai din greşeală!"?

Mihai: Ba poţi!

Laura: Şi atunci... ce...?

Mihai: Da?

Laura: Scuze de întrebare!

Mihai: Scuze de răspuns!

Laura: Foarte ciudat acest dialog!

Mihai: Dar are un avantaj: e un dialog destul de liniştit... El nu mai fuge călare pe întrebări sau cu ele în spinare spre răspunsuri mai apropiate sau mai îndepărtate... Dialogul care nu întreabă şi nici nu răspunde e un dialog purificat de căutare şi de ghidare, de discipolat şi de măiestrie, un dialog care nu întreabă fiinţa şi nici nu răspunde întrebărilor ei...

Dacă scăpăm de întrebări şi de răspunsuri, mai rămân afirmaţiile şi negaţiile, cu condiţia ca ele să nu fie răspunsuri...

Laura: Şi imperativele...

Mihai: Dacă întrebările dau impresia de libertate în alegere, imperativele par să o anuleze...

Laura: Atunci hai să ne concentrăm dialogul doar pe afirmări şi negări care să nu cuprindă în ele nici un răspuns...

Mihai: E posibil aşa ceva?

Laura: Nu ştiu... Hai să vedem!

Mihai: Ce idee bună!

Laura: E bună ideea, dar, afirmativ vorbind, era mai bine dacă ziceai „Aceasta e o idee destul de bună!” fără să mai pomeneşti de posibilităţi...

Mihai: Sau de încercări!... Această formulare nu e însă şi ea doar un răspuns la întrebarea nespusă „Este aceasta o idee bună?”

Laura: Ba este!

Mihai: Şi atunci?

Laura: Şi atunci ce?

Mihai: Chiar aşa: „Ce?”

Laura: Să-ţi fac un rezumat?... Scuze de întrebare...

Mihai: Fă-mi!... Scuze de răspuns...

Laura: Tu te-ai întrebat şi m-ai întrebat „Ce este femeia?” şi ai ajuns la concluzia că aceasta e o întrebare parţială şi că o alta mai potrivită decât ea ar fi „Ce este omul?”... Apoi te-ai întrebat şi m-ai întrebat „Ce este omul?” doar ca să constaţi că şi aceasta e tot o întrebare parţială şi că o altă întrebare e mai potrivită şi mai cuprinzătoare decât ea: „Ce este?”... Aşa că te-ai întrebat şi m-ai întrebat „Ce este?”, iar după o vreme ai realizat că în această întrebare, pentru tine, „ce” este mai important şi mai cuprinzător, mai profund şi mai înalt decât „este” şi astfel ne-am axat doar pe întrebarea „Ce?”...

Te-ai privit în ochii mei şi m-am privit în ochii tăi şi te-ai întrebat, şi m-ai întrebat: „Ce?”... Iar după un timp de meditaţie, cum era de aşteptat, având în vedere demersul reductiv-expansiv anterior, ai renunţat chiar şi la elementul „ce?” din „Ce este

femeia?" sau din „Ce este omul?", sau din „Ce este viaţa?", sau din „Ce este filosofia?" şi ai rămas doar cu lipsa întrebării şi, prin urmare, cu lipsa răspunsului...

Mihai: Unde nu mai este întrebare nu mai este nici răspuns...

Laura: Aşadar, din demersul tău ar rezulta că răspunsul cel mai bun care poate fi dat la o întrebare filosofică este dizolvarea acelei întrebări, răspuns care, astfel formulat, nu este de fapt un răspuns, ci lipsa unui răspuns... Aşa ai ajuns la propunerea unui dialog care evită în mod intenţionat şi întrebările, şi răspunsurile... – un dialog greu, mi se pare chiar imposibil, dar pe care noi încercăm să-l purtăm chiar în clipa de faţă...

Mihai: Aşa e... întrebările ne ispitesc la tot pasul, dar noi nu trebuie să cedăm ispitei... Răspunsurile ne tentează cu fiecare cuvânt pe care îl auzim sau pe care îl rostim, dar noi nu trebuie să cedăm tentaţiei... Chiar acum era cât pe ce să te întreb ceva, dar m-am oprit la timp...

Laura: Foarte bine!

Mihai: Ce e foarte bine?

Laura: Aceasta e o întrebare?

Mihai: Acela era un răspuns?

Laura: Era... Întrebarea implicită era: „E bine?", iar răspunsul meu explicit a fost „Foarte bine!"...

Mihai: Atunci e oare posibil să afirmi sau să negi ceva fără ca afirmaţia sau negaţia ta să nu fie un răspuns?... Scuze de întrebare!...

Laura: Nu cred!... Scuze de răspuns!... Dar hai să vedem!... Ia afirmă şi tu ceva!

Mihai: Ce?

Laura: Ceva!

Mihai: Scuze de întrebare!

Laura: Scuze de răspuns!

Mihai: Sunt pus să afirm şi să neg, dar fără ca afirmaţiile mele să fie vreun răspuns la vreo întrebare... Acest lucru mi se pare imposibil, aşa că, deocamdată, mai bine rămân în tăcere... Întrebarea „Ce?" s-a dizolvat şi răspunsurile date ei s-au vaporizat!... Nu mai e nimic de adăugat!... Nu există întrebări şi nu există răspunsuri... Există doar întrebări care se dizolvă şi răspunsuri care se dispersează... Ceea ce este nu este... Sau, mai bine zis, ceea ce era acum nu mai este!...

Laura: Ce?

Mihai: Ce e?

Laura: Da, ce? Sau, mai bine zis, ce era?

Mihai: Scuze din nou pentru întrebări şi pentru răspunsuri... Ele erau...

Laura: Şi încă mai sunt?

Mihai: Încă mai sunt! Dar pentru o clipă nu au mai fost!

Laura: Ce fel de clipă?

Mihai: Una de tăcere!

Laura: Când a fost această clipă?

Mihai: Mai demult!

Laura: Şi acum nu mai este?

Mihai: Acum e doar amintirea ei... Şi un imbold puternic de a o depăşi prin ajungerea la un răspuns mai profund, mai înalt, mai cuprinzător!

Laura: Mai profund, mai înalt şi mai cuprinzător decât tăcerea? Decât vidul? Decât nimicul? Decât misterul care nu poate fi spus în cuvinte? Decât răspunsul care le explică pe toate fără să spună nimic?

Mihai: Da! Mai profund, mai înalt, mai cuprinzător!... Acum caut răspunsul care să le explice pe toate în timp ce spune ceva foarte clar şi foarte limpede... ceva care poate fi auzit şi poate fi înţeles de oricine...

Laura (după un moment de tăcere): Interesantă filosofie...

Mihai: Ce filosofie?

Laura: Filosofia lui „Ce?”...

Mihai: A lui „Ce?”?

Laura: Da... Mie mi se pare că nimeni nu ştie despre ce e vorba... Nimeni nu ştie despre ce vorbeşte...

Mihai: Eu ce ţi-am spus?

Laura: Ce?

Mihai: Nimic...

Laura: Nimic?

Mihai: O prostie...

Laura: Ce prostie?

Mihai: Să cauţi Sens în Non-Sens!

Laura: Ce să cauţi?... În ce?

Mihai: Nu e momentul potrivit!

Laura: Pentru ce?

Mihai: Nu e locul potrivit!...

Laura: De ce?

Mihai: Nu e omul potrivit!

Laura: Cine?

Mihai: Nu eşti femeia potrivită!

Laura: Eu?

Mihai: Ce este femeia?

Laura: Nimic...

Mihai: Serios?... Şi tu ce eşti?

Laura: Eu sunt femeia ta!... Scuze de răspuns...

Mihai: A mea? Scuze de întrebare!... Ce interesant!...

Laura: Ce?... Nu-ţi convine?

Mihai: Ce interesant!

Laura: Ce?
Mihai: Ce este omul?
Laura: Nimic...
Mihai: Serios? Şi eu ce sunt?
Laura: Tu eşti omul meu!... Scuze de răspuns...
Mihai: Omul tău? Scuze de întrebare! Foarte interesant!
Laura: Ce?... Ce-i aşa de interesant?
Mihai: Tu ce crezi?
Laura: Ce să cred?... Nimic...
Mihai: Serios? Şi între noi ce este?
Laura: Ceva...
Mihai: Ce?
Laura: Spaţiul!
Mihai: Ce?
Laura: Timpul!
Mihai: Ce?
Laura: Limbajul!
Mihai: Ce?
Laura: Percepţia...
Mihai: Ce?
Laura: Limitele!
Mihai: Ce?
Laura: Repetarea!
Mihai: Ce?
Laura: Întâmplarea...
Mihai: Ce?
Laura: Filosofia!
Mihai: Filosofia?... Ce filosofie?
Laura: Filosofia care ne desparte!
Mihai: Ce filosofie ne desparte?
Laura: Filosofia care ne apropie!
Mihai: Aceeaşi filosofie?
Laura: Da. Filosofia omului...
Mihai: Adică?
Laura: Filosofia femeii şi filosofia bărbatului...
Mihai: Sunt diferite?
Laura: Nu prea!
Mihai: Atunci de ce sunt despărţite?
Laura: Ca să se poată apropia!
Mihai: Şi de ce s-ar apropia?
Laura: Ca să se poată apoi despărţi!
Mihai: Ce ciudat!
Laura: Ce-i ciudat?
Mihai: Ce este...
Laura: Ce este?
Mihai: Ce este!

Laura: Şi ce este acest „ce” care „este”?
Mihai: Chiar aşa!... Ce este „ce”?
Laura: Ce?
Mihai: Ce tare!
Laura: Ce-i tare?
Mihai: Ce!
Laura: De ce?
Mihai: Pentru că el este în „ce este?”, în „ce face?”, în „ce are?”, în „ce ştie?”, în „ce vrea?”, în „ce zice?” şi în „ce?”... Ce sunt?... Ce fac?... Ce am?... Ce ştiu?... Ce vreau?... Ce zic?... Ce?...
Laura: Ce eşti?... Ce faci?... Ce ai?... Ce ştii?... Ce vrei?... Ce zici?... Ce?...
Mihai: Ce tare!
Laura: Ce-i tare?
Mihai: Deosebirea cea mare care există între „este!” şi „ce este?”, între „face!” şi „ce face?”, între „are!” şi „ce are?”, între „ştie!” şi „ce ştie?”, între „vrea!” şi „ce vrea?”, între „zice!” şi „ce zice?”...
Laura: Ce deosebire?
Mihai: Deosebirea dintre iluzie şi trezire!
Laura: Ce iluzie? Ce trezire?
Mihai: Ce naşpa!
Laura: Ce-i naşpa?
Mihai: ... Ce!
Laura: De ce?
Mihai: Trezeşte prea tare, prea repede, prea brutal!
Laura: Ce?
Mihai: Fiinţa aflată în iluzie!
Laura: Ce este o iluzie?
Mihai: Ceea ce nu există!
Laura: Ce nu există?
Mihai: Ce?!
Laura: Ba există!
Mihai: Ce?
Laura: Da... Ce?... Ce există? Ce se petrece? Ce se percepe? Ce este acel ceva care e cunoscut? Ce este acel ceva care e necunoscut?
Mihai: Ce este femeia?
Laura: Exact!
Mihai: Femeia este parte din om...
Laura: Şi ce este omul?

15. Repetări prin întâmplare

Mihai (după un moment de tăcere): Ce este omul?... Omul este...

Laura: Ce este?

Mihai: Ce este?... Omul e cel care se întreabă: „Ce?... Ce e aceasta?... Ce fac azi?... Ce vreau să ştiu?... Ce este?... Ce este omul? Ce este femeia? Ce este bărbatul? Ce este iubirea?... Ce este viaţa?... Ce este?... Ce?...”. Dar e şi cel care îşi răspunde acestor întrebări...

Laura: Ce?... Ce-şi răspunde?

Mihai: De obicei, aceleaşi răspunsuri... uşor variate din când în când... El face azi ce a făcut ieri şi ce va face mâine...

Laura: Ce?

Mihai: Dacă vrei, îţi spun ce ţi-am mai spus!

Laura: Spune-mi!

Mihai: Se repetă prin întâmplare!

Laura: Şi atunci ce este femeia?

Mihai: Repetare prin întâmplare!

Laura: Şi ce este omul?

Mihai: Repetări prin întâmplări!

Laura: Asta-i tot ce este? Repetare şi întâmplare?

Mihai: Da!

Laura: Acesta e răspunsul metafizic căutat? Răspunsul care explică foarte clar şi foarte limpede tot ceea ce este de explicat?

Mihai: Da!

Laura: Ce este repetarea?

Mihai: Aceasta este repetarea! Repetarea se află în tine, în mine, peste tot!...

Laura: Ce este întâmplarea?

Mihai: Ceea ce se întâmplă sub ochii noştri!

Laura: Anume ce?

Mihai: Repetările prin întâmplări!

Laura: „Ce?” este o repetare prin întâmplare?

Mihai: Da... Exact asta este „ce”!

Laura: Ce este repetarea prin întâmplare?

Mihai: Ceea ce se vede, ceea ce se aude, ceea ce se atinge, ceea ce se simte, ceea ce se gândeşte... Tot ceea ce cunoaştem e doar repetare prin întâmplare...

Laura: Ce bine!... Credeam că „Ce?” nu are răspuns...

Mihai: Are...

Laura: Ce răspuns are „Ce?”?

Mihai: Repetări prin întâmplare... Sau, mai bine zis: repetare şi întâmplare...

Laura: Repetarea şi întâmplarea explică tot ce este de explicat?

Mihai: Sunt lucruri pe care le poate face repetarea şi lucruri pe care le poate face doar întâmplarea... Însă insistând pe repetare, la un moment dat va veni şi întâmplarea...

Laura: Chiar crezi că trebuie să renunţăm la întrebări şi la răspunsuri?

Mihai: Nu neapărat...

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă, printre altele, acesta este demersul logic prin care noi bărbaţii atragem femeia spre noi!

Laura: Prin dialog?

Mihai: Prin conversaţie!...

Laura: De ce o atrageţi?

Mihai: Pentru că ea vrea să fie atrasă!

Laura: De ce?

Mihai: Deoarece doreşte să intre în dialog cu noi!

Laura: De ce?

Mihai: Ca să afle ce este omul!

Laura: Dar ea ştie ce este omul!

Mihai: Ştie?

Laura: Da!

Mihai: Şi ce este omul?

Laura: Omul e fiinţa absorbită în sine! Omul e fiinţa vrăjită de sine!

Mihai: E acaparată de sine?

Laura: Este!...

Mihai: Şi ce este acest sine al omului?

Laura: Omul aşa cum se vede pe sine în oglindă, aşa cum se reflectă pe sine în propria lui minte şi în lume – în viaţa altor fiinţe şi în faptele sale...

Mihai: Şi cum se vede? Cum se reflectă?

Laura: Uneori, corect... De multe ori, deformat... Omul e o vieţuitoare care păşeşte prin lume şi o cercetează... Când ştie că nu prea ştie ce vede, vede corect... Când e convins că ştie ce vede, vede deformat...

Mihai: Dar de văzut vede ceva!

Laura: Vede!

Mihai: Ce vede?

Laura: Ce este!

Mihai: Ce este?... Ce este fiinţa acesta care vede ceva şi se întreabă ce este fiinţarea care vede ceva şi apoi se întreabă ce este acel ceva?...

Laura: Ce este?

Mihai: Un om, de exemplu...

Laura: Şi ce e omul?

Mihai: Omul e privitorul care te priveşte când treci pe lângă el, ca să vadă dacă te cunoaşte...

Laura: Şi dacă te cunoaşte, ce face?

Mihai: Te salută!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă el este şi tu eşti... Fiindcă el te cunoaşte şi tu îl cunoşti... Fiindcă el comunică cu tine şi tu comunici cu el... Omul e o fiinţă ce este... şi fiindcă este, noi ne întrebăm „ce este?”...

Laura: Şi ce este?

Mihai: Lumină şi întuneric... drumuri şi cărări... mers şi odihnă... cuvinte şi tăcere... întrebare şi răspuns...

Laura: Ce răspuns?

Mihai: Afară e întuneric, stelele au răsărit, luna doar pe jumătate... Greierii cântă-n repetare sub semn de întâmplare, iar oamenii povestesc unii cu alţii, pe ritmuri de muzică aleasă, căutându-şi întâlnire şi destăinuire...

Laura: Ce este asta?

Mihai: O clipă de viaţă!

Laura: Ce clipă?

Mihai: Clipa care se apropie, clipa care se trăieşte, clipa ce se depărtează... clipa care rămâne...

Laura: Clipa ce este?

Mihai: Nu doar clipa... Şi locul, şi mediul, şi omul...

Laura: Sunt prea multe cele ce sunt?

Mihai: Sunt destule... Dar nu e esenţial că sunt, ci ce sunt...

Laura: „Ce” e mai important decât „este”?

Mihai: Aşa este!

Laura: Ce este?

Mihai: Ce?!

Laura: Păi asta e întrebarea: Ce?

Mihai: Repetare şi întâmplare!

Laura: Doar atât?

Mihai: Doar atât!

Laura: Acest răspuns e prea simplu!

Mihai: E mai mult decât simplu – e perfect!

Laura: Nimic nu e perfect!

Mihai: Ai dreptate!... În cuvinte, acesta e răspunsul cel mai bun pe care ţi-l pot da acum la întrebarea „Ce este?”...

Laura: Ce?

Mihai: Repetări prin întâmplare...

Laura: Mulţumesc de răspuns!

Mihai: Cu plăcere!

Laura: O să meditez asupra lui!

Mihai: Meditează!... *(Îi întinde mâna...)* Mergem?

Laura: Mergem!

Mihai (în timp ce se îndreaptă spre ieşirea de pe scenă): Mulţumesc de conversaţie!... Eşti o bună parteneră de dialog!

Laura (zâmbind): Oare de ce?

Mihai: Deoarece... filosofia ta este... foarte profundă!

Laura: Da... E profundă... Şi fiindcă filosofia ta e... înălţătoare... când interacţionăm, filosofia noastră parcă devine mereu mai cuprinzătoare!...

Mihai: Mai profund, mai înalt, mai cuprinzător! – Aceasta este voia mea!

Laura: Expansiune!... Asta este!... Universul nostru filosofic se află acum în expansiune!

Mihai: Şi ce se extinde?

Laura: Repetarea şi întâmplarea!...

(Cei doi ies de pe scenă...)

CUPRINS

http://radu-lucian-alexandru.blogspot.ro

http://repetare-si-intamplare.blogspot.ro

http://calatorieprinconstiinta.wordpress.com

http://scribd.com/Radu%20Lucian%20Alexandru